

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**PRETPOSTAVKE ZA DEMOKRATSKI NADZOR I
KONTROLU POLICIJSKIH AGENCIJA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

- Magistarski rad -

Kandidat:

Muhamed Hasanović

Mentor:

Prof. dr. Izet Beridan

Sarajevo, januar 2022. godine

SADRŽAJ

Skraćenice	3
Uvod	4
I Teorijske zasnovanost problema istraživanja	7
1. Pojmovni sistem.....	7
2. Predmet istraživanja.....	6
3. Ciljevi.....	10
4. Generalna hipoteza.....	11
5. Izvedbene hipoteze.....	11
6. Identifikacija i klasifikacija varijabli i indikatora.....	11
7. Naučna i društvena opravdanost istraživanja.....	11
8. Vrijeme istraživanja.....	14
Prvi dio	15
Mjesto i uloga policije u savremenom svijetu.....	15
1. Sigurnost kao djelatnost društva i države.....	15
2. Nacionalna sigurnost u savremenim državama.....	19
3. Policija u sistemu nacionalne sigurnosti.....	24
Drugi dio	28
Sistem sigurnosti BiH u postdejtonskom periodu.....	28
1. Političko – pravni razvoj BiH u postdejtonskom periodu.....	28
2. Organizacija i funkcionisanje policije u BiH od '95.....	31
3. Pretpostavke razvoja sistema javne sigurnosti u BiH.....	43
Treći dio	46
Demokratski nadzor i kontrola policije.....	46
1. Demokratija i demokratski nadzor i kontrola.....	46
2. Parlamentarni nadzor i kontrola sektora javne sigurnosti u BiH.....	50
2.1. Parlamentarni nadzor i kontrola policijskih agencija na nivou države BiH.....	54
2.2. Parlamentarni nadzor i kontrola Uprave policije MUP-a Federacije BiH.....	67
2.3. Parlamentarni nadzor i kontrola MUP-a RS-a.....	69
2.4. Parlamentarni nadzor i kontrola Policije Brčko Distrikta.....	78
2.5. Parlamentarni nadzor i kontrola Policije u kantonima FBiH.....	82
ZAKLJUČAK	88
LITERATURA	89

SKRAĆENICE

UN - v. Organizacija ujedinjenih nacija

IPTF – v. Medunarodne policijske snage u Bosni i Hercegovini

OSCE – v. Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju

EUPM – v. Policijska misija Evropske unije u Bosni i Hercegovini

UVOD

Od nastanka prvih država i sa njima zajedno njihovih snaga sigurnosti, postoji potreba da te snage, odnosno moć koju one imaju bude kontrolisana. Obzirom da je kroz najveći dio historije vojna sila imala primat, utoliko je i značajno osvrnuti se na promišljanja i poglede pojedinih mislilaca na značaj ostvarivanja kontrole države nad tom vrstom sile, kao glavnog dijela sistema sigurnosti države. Još davno unazad kroz historiju neki mislioci i vođe, kao što je Sun Cu Vu razmatrali su odnos države i vojne sile, gdje se između ostalih bitnih faktora koji utiču na uspješnost vojske navodi i kontrola utroška sredstava datih vojsci na upotrebu od strane države i naroda. Demokratski nadzor i kontrola policije su termini relativno novijeg datuma. Njihova pojava, odnosno upotreba je usko povezana sa stupanjem na historijsku scenu liberalne demokratije. Policija kao dio sistema sigurnosti, svoj puni sjaj i značaj doživljava u drugoj polovini dvadesetog vijeka. Kako se razvijala policija, odnosno kako je dobijala na značaju i ulozi u društvenom životu uopšte, a i kao dio sistema sigurnosti, tako je rasla i moć policije koju joj je „ubrizgavala“ država. Obzirom da se u društvima liberalne demokratije policija razvijala uporedo sa društvom, dijapazon njenog djelovanja se utoliko proširio da je ona (policija) danas jako složen sistem koji svojim nadležnostima zadire u sve pore i procese društva, a posebno u prava i privatnost pojedinca. Iz navedenih razloga se nameće i sam zaključak da koliko god je u savremenom demokratskom društvu bitna funkcija i uloga policije kao dijela sistema sigurnosti, isto toliko je bitna i funkcija njenog nadzora i kontrole. Policija u savremenom demokratskom društvu, kao dio sistema sigurnosti u svakom momentu mora djelovati u okvirima zakona koje provodi, a u isto vrijeme mora biti podložna istim tim zakonima. Što znači da je temeljna uloga policije obezbijediti potpunu sigurnost za svakog pojedinca i u isto vrijeme poštivati osnovna ljudska prava i slobode. To podrazumijeva postizanje standarda da svaki pojedinac bez obzira na njegovo bilo koje obilježje, prilikom tretmana od strane policije mora očekivati ujednačen, odnosno pravičan i nepristrasan tretman. I pored toga što policija u principu provodi zakone i slovi za uređenu državnu službu, u zadnjih nekoliko desetina godina u zemljama zapadne liberalne demokratije na površinu su isplivale mnogobrojne afere vezane za zloupotrebe, malverzacije, kršenja ustava, zakona, prekoračenja ovlasti itd. Što znači da koliko god bila duga demokratska tradicija u jednoj državi, dostignuti nivo demokratskog nadzora i kontrole nikada nije dovršen društveni proces.

Bosna i Hercegovina je jedna u nizu država koje su u zadnjih nekoliko decenija zakoračile u svijet demokratije. Obzirom na put kojim je ulazila u sferu demokratije i unutarnju strukturu koju je dobila okončanjem agresije mirovnim sporazumom, utoliko je specifičniji i njen sistem sigurnosti, a pogotovu provođenje nadzora i kontrole nad komponentama tog „sistema“. Bosna i Hercegovina kao i ostale države nastale raspadom SFR Jugoslavije, u demokratizaciju su zakoračile s komponentama sistema sigurnosti koje su prije toga skoro pola vijeka postojale, radile i bile kontrolisane sa jednog mjesta, a civilno društvo je bilo skoro pa apsolutna nepoznanica. Potpisivanjem Dejtonskog Mirovnog sporazuma Bosna i Hercegovina u sigurnosnom smislu dobija strukturu kakva je rijetko viđena u svijetu. Entiteti Federacija BiH i Republika Srpska imaju svoje policijske snage koje su organizovane na potpuno različit način, a Brčko Distrikt ima svoju samostalnu policijsku agenciju. Skoro deset godina poslije toga i Država Bosna i Hercegovina formira „svoje,, policijske agencije. Pored svih nabrojanih unutarnjih policijskih agencija, tu je niz godina bila prisutna policijska misija UN-a (IPTF), koju je naslijedila do današnjih dana policijska misija Evropske unije (EUPM). Obzirom samo na brojnost policijskih agencija jasno je da je i pitanje njihovog nadzora i kontrole sigurno jako specifično. Kako se demokratizuju ostale sfere društva od Dejtona do danas, tako su i policijske agencije počele da prihvataju i primjenjuju osnovne postulate funkcionisanja u demokratskom društvu. U velikoj mjeri presudnu ulogu u svemu tome do sada su imali vanjski faktori koji se uobičajaju nazvati „Međunarodna zajednica“. Nefunkcionalnost i neracionalna struktura policijskih agencija u Bosni i Hercegovini je uočena od njihovog formiranja, a posebno na poljima borbe protiv organizovanog kriminala, te je iz tih razloga u nekoliko navrata započinjan i proces reforme, koji još nije dovršen. Pitanje demokratskog nadzora i kontrole nad policijskim agencijama i u ovim procesima samo isplivava na površinu, kao političko pitanje zadržavanja kontrole nad „svojom“ policijom od strane manjih centara moći, odnosno ne postoji volja da se ti centri odreknu dijela moći za račun države. Na taj način, pitanje rekonstrukcije policijskih snaga u Bosni i Hercegovini, stoji negdje na pola puta da bude riješeno i u velikoj mjeri koči napredak države na putu ka članstvu u Evropsku uniju, sa jedne strane, a državni sigurnosni sistem ostaje neefikasan i komplikovan i u isto vrijeme pitanje demokratskog nadzora i kontrole ostaje od agencije do agencije riješeno različito, sa druge strane. Ovaj proces rekonstrukcije policijskih snaga je jako bitan za pitanje demokratskog nadzora i kontrole iz razloga što ga uređenost sistema sigurnosti direktno determiniše.

Pitanje demokratskog nadzora i kontrole policijskih agencija se nameće kao jako bitno u ovoj fazi razvoja demokratskih procesa u Bosni i Hercegovini uopšte, ali i sa stanovišta demokratizacije policijskih agencija, kao najvećeg aparata državne sile i njihove profesionalizacije.

Iz tih razloga potrebno je istražiti trenutno stanje pretpostavki demokratskog nadzora i kontrole policijskih agencija u Bosni i Hercegovini.

METODOLOŠKI PRISTUP RADU

1. Teorijska zasnovanost problema istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada je demokratski nadzor i kontrola policijskih snaga kao dinamična i kompleksna pojava koja predstavlja trajan proces bitan za sigurnost BiH. S toga je potrebno u širem smislu sagledati pretpostavke demokratskog nadzora i kontrole. Pokušati analizirati i predstaviti koja bi to djelovanja bila najbolja s ciljem uspostavljanja efikasnog sistema demokratskog nadzora i kontrole nad ovim dijelom sistema sigurnosti. Odnosno percipiranje izgradnje efikasnog koncepta demokratskog nadzora i kontrole, koji može biti kompatibilan i fleksibilan u cilju jačanja povjerenja u policijske snage u BiH i njihov uticaj na sigurnost i sigurnosno okruženje kako unutar tako i van nacionalnih granica Bosne i Hercegovine.

Problem istraživanja naslovljene teme se može definirati kao sigurnosni deficit odnosno tranzicijska pozicija države. Iscjepkanost sistema sigurnosti, posebno policijskih snaga, što proizilazi iz unutrašnjih političkih paradigmi, reformskog procesa i ustavno-pravnog uređenja. Kao i (ne) postojanje jedinstvene i suvremene sigurnosne politike kao jedinstvenog instrumenta volje zaštite države i društva od svih oblika savremenih ugroza različitih nivoa sigurnosti.

2. Pojmovni sistem

Sigurnost - „Pojam vrlo širokog značenja. Podrazumjeva općenito stepen zaštićenosti: ljudi od različitih oblika njihova ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara u ličnoj i društvenoj svojini, zaštitu društva i njegovih vrijednosti, cjelokupnu zaštitu države od svih vidova njenoga ugrožavanja, a naposljetku sigurnost podrazumjeva stepen zaštite od ugrožavanja na planetarnom i kosmičkom nivou života općenito i ljudskog roda u cjelosti. Svi nivoi sigurnosti: planetarni, državni i sigurnost čovjeka-pojedinca, te materijalnih i kulturnih dobara predstavljaju neraskidivu cjelinu. U političkom smislu sigurnost podrazumjeva stepen zaštite države od ugrožavanja iznutra i izvana (unutarnja i vanjska sigurnost).

Vanjska sigurnost se odnosi na nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet države i stepen njenog ugrožavanja u određenom vremenu, dok unutarnja sigurnost podrazumijeva mogućnost za funkcioniranje ustavnog, ekonomskog i pravnog sistema u državi, stepen ugroženosti i zaštite ljudi (građana) njihovih prava, materijalnih dobara u ličnoj i svakoj drugoj svojini itd.“ (Beridan, Tomić i Kreso, 2001: 348, 349)

Demokratija - Pojam demokratije je iznimno teško definirati prvenstveno imajući u vidu činjenicu da se značenje ovog pojma mijenja ne samo iz epohe u epohu, nego i od jedne do druge teorije.

Analizirajući različite definicije demokratije, nalazimo onu pod kojom Held (Held, 1990) smatra da je „Demokratija postojanje nekih oblika političke jednakosti među ljudima koji se iskazuju u sintagmi *vladavina naroda*. Iz ovoga proizilazi da demokratija znači oblik vladavine u kojem vlada narod kao i to, da demokratija uvijek implicitno predstavlja neograničenu premoć civila nad kontrolom oružanih snaga, a sve što nije tako smatra se djelimičnom demokratijom. Izlažući modele demokratije Held (Held, 1990) potencira dva povijesna tipa: „*Antička i moderna građanska*, te u vezi s tim razlikuje klasične (liberalna, neposredna, protektna, razvojna) i savremene modele (pravna, kompetitivna, elitistička, participativna).

Kontrola - Za polaznu tačku i osnov određivanja pojma demokratske kontrole u oblasti odbrane i sigurnosti nužno je najprije istaći šta znači kontrola uopće, tj. odrediti opći pojam kontrole. Određivanje općeg pojma kontrole je prvi korak u definiranju cilja kontrole, koji dalje uvjetuje koncepciju u funkcioniranju općeg pojma kontrole.

Kao pojam, kontrola se, naročito u drugoj polovini 19. stoljeća, sve više upotrebljava. Kontrola uglavnom ima dva osnovna značenja: *prvo*, kao oblik vladanja, a *drugo*, kao vid i oblik ostvarivanja kontrolno-nadzorne djelatnosti ovlaštenih državnih organa kroz nadzor, ispitivanje i inspekciju. Značenje po kome je kontrola oblik vladanja izražava se uglavnom u smislu dominacije jedne grupe nad drugom, ili kao sinonim za vlast. U svim slučajevima državni primat, na koji se kontrola i oslanja, je na strani onog koji ima dominantne pozicije u unutrašnjem i političkom sistemu zemlje. Kontrola kao nadzor i inspekcija u zemljama zapadno - liberalne demokratije ima svoje specifično i izgrađeno značenje. Ona se uspostavlja i ostvaruje u okviru zakona, odnosno državnog prava, i obuhvata najvažnije društvene oblasti. Kontrola predstavlja specifičnu i važnu funkciju države.

Kontrola je element ustavnih normi savremene države. Kao pravna kategorija najčešće se personificira, daje u nadležnost organu ili grupi institucija kojima se povjeravaju ovlaštenja njenog sprovođenja. Pravna norma utvrđuje kontrolu i kao princip i kao specifično pravilo za određena ponašanja u raznim oblastima političkih i pravnih odnosa.

Ako kontrolu općenito razumijevamo na način vidljiv iz definicija, onda između raznih oblika kontrole uočavamo postojanje bitne razlike na teorijskom, zakonodavnom i praktičnom planu. Svi društveno - politički sistemi teže cjelokupnoj zaštiti utvrđenih društvenih odnosa, pa otuda i težnja za širom i sveobuhvatnijom kontrolnom funkcijom preko koje se utvrđuje koliko su ti i takvi odnosi postali narušeni. Dakle, pod uticajem izraženih praktičnih potreba autonomiji kontrole pridaje se veliki značaj. Otuda i u demokratskim režimima kontrola ima naglašen značaj.

Prirodu kontrole moguće je objasniti postojanjem realnih uzroka i potreba koji je čine neophodnom u državi. Svakom vrstom kontrole, bez obzira na njen značaj, štite se određeni interesi i postiže neki cilj. Ovi interesi su po svojoj vrsti različiti (lični, grupni, državni, politički, ekonomski i sl.), pa su otuda i različiti oblici kontrole.

Demokratska kontrola - Postoji široko gledište koje obuhvata institucionalne i proceduralne aspekte demokratske kontrole. Suštinu demokratske kontrole oružanih snaga nalazimo u odgovoru na pitanje: *Ko čuva čuvare?* U tom smislu Samuel P. Huntington u svom klasičnom djelu „Vojnik i država” razlažući varijante civilne kontrole nudi dva modela: „Subjektivna civilna kontrola (uspostavljanje maksimalne civilne moći) i Objektivna civilna kontrola (maksimiziranje vojnog profesionalizma)“, te u vezi s tim dodaje: „Subjektivna civilna kontrola je, stvarno, jedina civilna kontrola moguća kada nema profesionalnog oficirskog kadra.“ (Huntington, 2004) Preferirajući objektivnu civilnu kontrolu koju Huntington vidi kao jedini ispravan vid demokratske kontrole oružanih snaga, naglašava: „Objektivna civilna kontrola ne samo što smanjuje moć vojske na najmanji mogući nivo u odnosu na sve civilne grupe, već, takođe, u najvećoj mjeri povećava vjerovatnoću postizanja vojne bezbjednosti.“ (Huntington, 2004) Politički lideri kroz objektivnu civilnu kontrolu formulišu ciljeve i neke osnovne uvjete za vojne operacije, dok vojni komandanti operacionaliziraju i sprovode ono što je odobreno. Dakle, iz ovoga proizilazi da se političko rukovodstvo više ne miješa u vojne operacije, a vojni komandanti ne utiču na politiku.

Suštinu obje varijante civilne kontrole oružane moći Hantington pojašnjava i zaključuje: „Objektivna civilna kontrola postiže umanjivanje vojne moći profesionalizacijom vojnog osoblja, čineći ga politički sterilnim i neutralnim, dok subjektivna definicija civilne kontrole pretpostavlja konflikt između civilne kontrole i potreba vojne bezbjednosti.“ (Hantington, 2004)

Značajan oblik kontrole čini *demokratska* kontrola kao kontinuiran proces kroz koji građani na posredan način ostvaruju odlučujući uticaj na vojnu strukturu.

Pojava posthladnoratovskih demokratija u Istočnoj i Centralnoj Evropi dovela je do rasprava o načinima na koje vlade kontroliraju oružane snage. Suštinski problem restrukturiranja oružanih snaga u tim državama odnosi se na pitanje: Kako učiniti da vojska koja koristi silu prinude bude u službi legitimnih demokratskih ciljeva? Navedena pojmovna određenja i aspekti nedvosmisleno ukazuju na činjenicu da *demokratska* kontrola predstavlja širok pojam, a ne pitanje koje je moguće rješavati samo na relaciji lidera: političkih i vojnih.

3. Ciljevi

3.1. Naučni cilj

Naučnim ciljem istraživanja treba sa aspekta sigurnosnih i mirovnih studija analizirati i objasniti problematiku organizacije, uspostave i funkcioniranja policijskih struktura, kao dijela sigurnosnog sistema Bosne i Hercegovine od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, u decembru 1995. godine, pa do početka 2010. godine i demokratski nadzor i kontrolu nad njima. Također, analizirati državne - institucionalne odnose i normativno - pravna dokumenta unutar BiH, sa aspekta demokratskog nadzora i kontrole nad policijskim agencijama s ciljem stvaranja što kvalitetnijeg nacionalnog sigurnosnog ambijenta, kako unutar tako i prema van.

3.2. Društveni cilj

Osnovni društveni cilj istraživanja treba da ukaže na trenutni doseg sistema sigurnosti u pogledu demokratskog nadzora i kontrole, kao i na eventualno neka nova – bolja rješenja, koja bi učinila sistem još efikasnijim.

4. Generalna hipoteza

U skladu sa prethodno postavljenim predmetom, problemom i ciljevima istraživanja generalna hipoteza glasi: *Nivo demokratskog nadzora i kontrole nad policijskim agencijama u Bosni i Hercegovini determinirani su stepenom demokratizacije bosanskohercegovačkog društva i funkcionalnošću državnih institucija.*

5. Izvedbene hipoteze

Na osnovu generalne hipoteze postavljene su slijedeće izvedbene hipoteze:

- Od nivoa razvoja demokratskih odnosa u Bosni i Hercegovini zavisit će nivo demokratske kontrole njenih policijskih snaga;
- Demokratska kontrola policijskih agencija u Bosni i Hercegovini je proces koji zavisi od unutrašnjih političkih prilika;
- Demokratska kontrola policijskih agencija u Bosni i Hercegovini je proces koji zavisi od nivoa razvoja i djelovanja civilnog društva, ali i uticaja međunarodnih organizacija na prilike u ovoj državi.

Iz postavljene generalne hipoteze i kolateralnih hipoteza proizlaze nezavisna, zavisne i intervenirajuće varijable, onako kako je to predstavljeno na šemi: HIPOTEZE I TEMELJNE VARIJABLE i polazna struktura varijabli nižeg reda u tablici: VARIJABLE.

6. Identifikacija i klasifikacija varijabli i indikatora

U polaznoj generalnoj hipotezi prepoznatljiva je struktura *varijabli*:

1. Nezavisna varijabla (X) : demokratski nadzor i kontrola.
2. Zavisna varijabla (Y) : stepen demokratizacije bosanskohercegovačkog društva i njegov uticaj na demokratsku kontrolu policijskih snaga

Metoda analize biće usmjerena na odnose između zavisne i nezavisne varijable po šemi:

X<----->Y

HIPOTEZE, VARIJABLE, INDIKATORI

HIPOTEZA: „*Demokratski nadzor i kontrola nad policijskim agencijama u Bosni i Hercegovini determinirani su stepenom demokratizacije bosanskohercegovačkog društva i funkcionalnošću državnih institucija.*”

NEZAVISNA VARIJABLA (X)

- Demokratski nadzor i kontrola nad policijskim agencijama u BiH

INDIKATORI

- **Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu**
- **Zakon o Državnoj graničnoj službi**
- **Zakon o policijskim službenicima BiH**
- **Zakon o unutrašnjim poslovima FBiH**
- **Zakon o policijskim službenicima FBiH**
- **Zakon o unutrašnjim poslovima RS**
- **Zakon o policijskim službenicima RS**
- **Zakon o policiji u Brčko distriktu**
- **Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta**
- **Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona u FBiH**
- **Zakon o policijskim službenicima Kantona u FBiH**

ZAVISNA VARIJABLA (Y)

- Stepen demokratizacije bosanskohercegovačkog društva i njegov uticaj na demokratsku kontrolu policijskih snaga.

DEMOKRATSKA KONTROLA POLICIJE (KONTROLA ORGANA VLASTI)	INDIKATORI	POSTUPAK
I Zakonodavna vlast	1.Parlamenti u BiH u periodu od 1996.-2009. godine 1.1.Komisije za (odbranu i) sigurnost -Formiranje -Sastav -Sjednice -Pitanja kojima se bavila	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika
II Izvršna vlast	2.Vlade -Sjednice -Pitanja o kojima se raspravljalo	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika
	3.Ministarstva (sigurnosti) unutrašnjih poslova 3.1.Inspekcijska kontrola -Formiranje -Sastav -Rezultati rada	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika
	4.Policijske agencije 4.1.Unutrašnje kontrole i interne inspekcije -Formiranje -Sastav -Rezultati rada	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika
III Elementi društva	5. Mediji, Nevladine organizacije, građani - Članci, prilozi, izvještaji, pritužbe	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika
IV Medunarodni faktori	1.OHR 2.Medunarodna policijska misija 3.Ostali	1.Upitnik 2.Intervju 3.Studija slučaja 4.Statistika

7. Metode istraživanja

7.1. Metode prikupljanja podataka

- Metod analize sadržaja dokumenata
- Izvještaji sa terena i relevantnih institucija

7.2. Osnovne metode

- Analiza
- Sinteza

7.3. Opštenaučne metode

- Statistička metoda,
- Komparativna (analiza) metoda,

8. Naučna i društvena opravdanost istraživanja

Demokratski nadzor i kontrola policijskih agencija kod nas su pojmovi novijeg datuma i zbog toga privlače pozornost na više strana. Prije svega to su zakonodavna i izvršna vlast, čija je to izvorna nadležnost, potom građani (pojedinci), mediji, nevladine organizacije i drugi. Zbog toga ovo istraživanje pokušava da naučnim metodama ukaže na značaj demokratskog nadzora i kontrole nad policijskim agencijama i njihovog uticaja na cjelokupnu sigurnost državne zajednice i pojedinca. Obzirom na sve veći značaj i ulogu policijskih agencija, a samim time i veće mogućnosti njihove zloupotrebe potrebno je doprinjeti razvoju svijesti pojedinca i državnih struktura o značaju demokratskog nadzora i kontrole na sigurnost u Bosni i Hercegovini.

9. Vrijeme istraživanja

Vremenski okvir ovog istraživanja obuhvata vrijeme od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma (1995) s mogućim historijskim osvrtima, pa do početka 2010. godine.

PRVI DIO

Mjesto i uloga policije u savremenom svijetu

1. Sigurnost kao djelatnost društva i države

Čovjek od svog nastanka pa sve do danas ima konstantnu potrebu da se bavi pitanjem svoje sigurnosti. Čovjek ima urođen nagon da reaguje na svaku opasnost po svoj integritet, kao i sva živa bića. Obzirom da je jedino misaono biće, na takav način se odnosi i spram pitanja sigurnosti. Kroz različite epohe i društvene tvorevine manje ili više, to je pitanje koje je uvijek bilo u samom vrhu prioriteta po svom značaju. Ono je u vrhu prioriteta, kako pojedincu, tako i društvenoj zajednici. Čovjek je kroz historiju konstantno bio izložen djelovanju prirodnih zakona. Sukladno tome, teorija sigurnosti razmatra tri faktora ugrožavanja čovjeka i njegove sredine: društvene, tehničko - tehnološke i prirodne. Istraživaja društvenih faktora potvrđuju istinitost da je u historiji civilizacije zabilježen različit odnos čovjeka prema čovjeku, odnos čovjeka prema prirodi i prirode prema čovjeku. (Dujović, 2006: 136 - 137).

U djelu „Suvremeni sistemi nacionalne sigurnosti“ grupe autora se govori o dvostrukom odnosu: čovjeka prema čovjeku, te čovjeka i prirode, iz čega proizilaze dvije komponente sigurnosti kao djelatnosti: „a) trenutno reagiranje čovjeka na stanje, procese u prirodi, te na situacije u društvu za koje zaključiti da su mu opasnost, b) čovjekova spoznaja pojava i procesa u prirodi i društvu, te njegove pripreme za zaštitu i obranu pred procesima i pojavama, koje je čovjek spoznao kao moguće ugrožavanje.“ (Grupa autora, 1999:7)

Razvijajući kroz historiju sebe i svoje potrebe, čovjek je razvijao i odnose sa prirodom, ali i sa pojedincem i društvom. Historijska, antropološka i druga društvena istraživanja ukazuju da je čovjek od svog postanka prepoznavao ugrožavanja ličnog integriteta, zajednice i sredine u kojoj živi. Iz navedenog može se zaključiti „svako udruživanje se temelji na bazi interesa i ciljeva pojedinaca i socijalnih sistema, a u skladu s oblicima društvenoga djelovanja kroz koje se ti interesi i ciljevi nastoje ostvariti.“ (Beridan, 2003:22).

U tim odnosima čovjek želeći ostvariti sopstveni interes, može ući u interesnu sferu drugog pojedinca, grupe, zajednice, društva ili države, tako da dolazi do ograničavanja nečijeg prava i međusobne konfrontacije. Kao krajnji ishod nastojanja da se obezbijedi sigurnost i po cijenu ugrožavanja prava i interesa drugih, jesu konfliktne¹ situacije, koje su krajnje destruktivan oblik komunikacije među ljudima.

Dakle, zajedničko obilježje svih društvenih zajednica kroz historiju jeste bavljenje pitanjem sigurnosti. Ovo pitanje je u smom vrhu interesovanja i najveću “afirmaciju” doživljava u zadnjih nekoliko desetaka godina.

Većina domaćih i stranih autora iz oblasti sigurnosti saglasna je da etimologija² riječi sigurnost potječe od latinske riječi securitas – atis, što u prijevodu znači siguran, bezbrižan, pouzdan, čvrst.

U jezicima naroda Bosne i Hercegovine koriste se dva pojma: sigurnost i bezbjednost. Jedni ove pojmove dovode u sinonimsku vezu, dok drugi smatraju da su to dva termina različitog značenja. Tako Jagoš Dujović nedvojbeno smatra da se radi o dva termina, zato što se riječ bezbjednost izvodi iz riječi bezbjedno, „a u suštini znači bezopasnost, obezbijeđeno sa najvećim pouzdanjem, čvrsto, odlučno bez kolebanja, stalno bez prekida“ dok se pojam sigurnost odnosi na stanje i osobine onoga ko je siguran. (Dujović, 2006:139)

Postoji opšta saglasnost velike većine savremenih autora koji se bave sigurnosnom problematikom, da je sigurnost u samom središtu evropske filozofske misli od sedamnaestog vijeka na ovamo. Dakle, korijeni današnjeg poimanja sigurnosti i njenog sagledavanja u cijelosti su u učenjima mislilaca iz 17. i 18. vijeka, koji su još tada uvidjeli značaj i kompleksnost ove problematike.

U početku je shvaćana kao cilj jedinke, ali s pojavom liberalizma³ sigurnost pojedinca se shvata u smislu „umanjivanja straha od nasilja, te potrebe za uređivanjem pitanja sigurnosti na državnoj i društvenoj razini.“ (Tatalović i Bilandžić, 2005:5).

¹ Konflikt – (confictare - udariti što od što; boriti se) sukob, spor, rasprava koja prijeti da će se još više zaplesti, borba, rat, oružani sudar (Beridan, 2003:17)

² Etimologija – (grč. isp. Etímon + logos – riječ, govor)...ling. Određivanje podrijetla riječi i njezina srodstva s drugim riječima istog ili drugog jezika (...) (Klaić, 1988:396)

³ Liberalizam – (eng. liberalism, njem. Liberalismus, franc. liberalisme) je politička filozofija za koju je sloboda temeljni kriterij vrednovanja svih društvenih ustanova (Grupa autora, 1994:31)

„Stoga, sigurnost oblikovana u liberalno političkoj paradigmi postaje društveni cilj, kao fundamentalni preduvjet oblikovanja društveno – sigurnosnih mehanizama.“ (Smajić, 2010:20) Odatle potiče i mišljenje vodećih teoretičara koncepta društvenog ugovora⁴ da se čovjek iz straha za vlastiti život i imovinu, odrekao svoje slobode, odnosno prirodnog stanja, sklapajući društveni ugovor, stvaranjem države koja svojim mehanizmima prisile garantuje sigurnost.

Takođe vrlo značajno poimanje pojma sigurnosti, mnogi autori nalaze iz vremena Francuske revolucije (1789 – 1794), u poznatoj „Deklaraciji o pravima čovjeka i građanina“ i njene četiri bitne odrednice: „sigurnost, vlasništvo, sloboda i otpor ugnjetavanju.“ (Tatalović/Bilandžić, 2005:5)

Kroz nekoliko vijekova sigurnost se po svom sadržaju doživjela određene promjene. Tradicionalno shvatanje sigurnosti u prvom planu ima rat⁵, kao glavnu prijetnju i izazov pojedincu i državi. U tom kontekstu sigurnost države počiva na tri osnovne pretpostavke: „uvjerenju da je država odgovorna za sigurnost; vojne prijetnje zahtijevale su učinkovitu vojnu obranu, koja je bila primarni interes.“ (Tatalović i Bilandžić, 2005:4).

Tokom 20. vijeka, usljed velikih promjena i razvoja u međunarodnim odnosima, u tehničko-tehnološkom i naučnom pogledu, sigurnost još više dobija na značaju i poprima potpuno nove okvire, prevazilazeći pojedinca i državu. „Stoga se možemo saglasiti da sigurnost danas zahtijeva drugačiju, odnosno interdisciplinarnu i mnogo širu dimenziju posmatranja nego što je to bio slučaj u ranim naučno - teoretskim radovima.“ (Smajić, 2010:23)

Kad se govori o sigurnosti u današnje doba, vojna sigurnost je samo dio opšteg sistema sigurnosti, sigurnost nacije je dio međunarodnog sistema sigurnosti. Sigurnost je ušla u sve pore društvenog života, odnosno svaki segment društvenog života se tiče sigurnosti, ali i sigurnost se tiče svakog segmenta društvenog života. Iz takvih okolnosti je proizašlo i novo interdisciplinarno shvatanje sigurnosti. Obzirom na dimenzije i svoju složenost u savremeno doba, otuda sigurnost i nema općeprihvaćene definicije.

⁴ Društveni ugovor – se sastoji “u tome da pojedinci svoje pravo na samoupravu predaju jednom jedinstvenom autoritetu – koji je time ovlašten djelovati u njihovo ime – pod uvjetom da i svaki drugi pojedinac učini isto.” (Held, 1990:9)

⁵ Rat predstavlja “kompleksan, intenzivan i masovan sukob država, vojno - političkih saveza ili različitih društvenih snaga unutar jedne zemlje u kojem se masovno i organizirano primjenjuje oružana sila i vodi oružana borba radi ostvarivanja određenih političkih, ekonomskih i vojnih ciljeva, država, naroda itd. (...) U suštini, rat je nastavak politike drugim (nasilnim) sredstvima i predstavlja najgrublji oblik političke borbe...” (Beridan, 2001:318)

„ U međunarodnom pravu jedno od osnovnih načela međunarodnog političkog i pravnog poretka jeste suverena jednakost država, iako se one razlikuju po sili i bogatstvu kojim raspolažu.“ (Beridan, 2001:364) Država je suvereni nosilac vlasti sa svojim aparatom sile u međunarodnim odnosima i sigurnost je njena sistemska djelatnost, odnosno tog njenog aparata. „Suštinski, to je stanje u kojem je obezbijeden uravnotežen fizički, duhovni, društveni i materijalni opstanak pojedinca i društvene zajednice u odnosu prema drugim pojedincima, društvenim zajednicama i prirodi.“ (Abazović, 2002:2)

Iz svega navedenog, jasno je da je sigurnost osnovna ljudska potreba, interes, cilj, stanje i djelatnost, kako pojedinca, tako društvene zajednice, odnosno države. Kako je ranije rečeno, sigurnost je kao pojam postala kompleksna i svakim danom s razvojem društva, još više se njen opseg povećava po širini i po dubini, tako da se može govoriti o većem broju kategorija sigurnosti:

1. vojna i odbrambena sigurnost;
2. javna sigurnost;
3. politička sigurnost;
4. privredna sigurnost,
5. socijalna sigurnost;
6. ekološka sigurnost;
7. privatna sigurnost i dr.

Ovoliki broj kategorija sigurnosti govori u prilog tome da nema apsolutne sigurnosti, kao i da je broj prijetnji koje stoje naspram sigurnosti veliki i da ih je s razvojem društva sve više.

2. Nacionalna sigurnost u savremenim državama

Pojam „nacionalna sigurnost“ je relativno novijeg datuma. Po prvi put se pojavljuje u primjeni u SAD-u, četrdesetih godina prošlog vijeka.⁶ Veoma brzo po ulasku u upotrebu, termin “nacionalna sigurnost” poprima nova obilježja i shvatanja, između ostalog

⁶ Prvo terminološko određenje pojma “nacionalna sigurnost” dao je Valter Lipman u časopisu Američka vanjska politika iz 1943. godine, a u službenim dokumentima SAD-a pojam se prvi put koristio u Zakonu o nacionalnoj sigurnosti iz 1947. godine (Tatalović, 2006:143).

zahvaljujući i ubrzanom razvoju sistema sigurnosti. Upravo taj ubrzani razvoj u mnogome je doprinijeo da se sigurnosna djelatnost ugradi u sistem⁷ – sigurnosni sistem. Kao i svaki drugi društveni sistem i sigurnosni sistem podrazumijeva postojanje određenih aparata – podsistema i njihovu organizaciju radi što efikasnijeg ostvarivanja sigurnosnih funkcija. Neki autori kada govore o pojmu sustav, govore o „tri njegove osnovne karakteristike:

- cjelina sustava, koja je uvijek više od zbroja svih dijelova,
- elementi sustava, koji se povezuju kombinirano tj. Međusobno izravno,
- okolina sustava, koja je osnovni izvor i uvjet promjene sustava, ali i njegove stabilnosti.” (Tatalović i Bilandžić, 2005:39)

U okviru savremenog sistema sigurnosti, s obzirom na ciljeve i sadržaj, autori djela „Suvremeni sistemi sigurnosti” razlikuju dva dijela:

- funkcionalni (vrste i oblici aktivnosti)
- institucionalni, odnosno strukturalni (organizacija, nositelji aktivnosti i dr.) (Grupa autora, 1999:8).

Veoma često u praksi sinonimski se koriste sigurnosni sistem države i sistem nacionalne sigurnosti, koji u najvećem broju država predstavlja vojnu sigurnost. „Stoga je potrebno pod nacionalnim sistemom odbrane u savremenim uvjetima podrazumijevati djelatnost države iz oblasti odbrane radi odvratanja agresije izvana, a nacionalni sistem sigurnosti podrazumijeva angažovanost cjelokupnog društva, države i njenih organa radi pružanja zaštite i sigurnosti pojedincu, društvu i državi.” (Tatalović i Bilandžić, 2005:44).

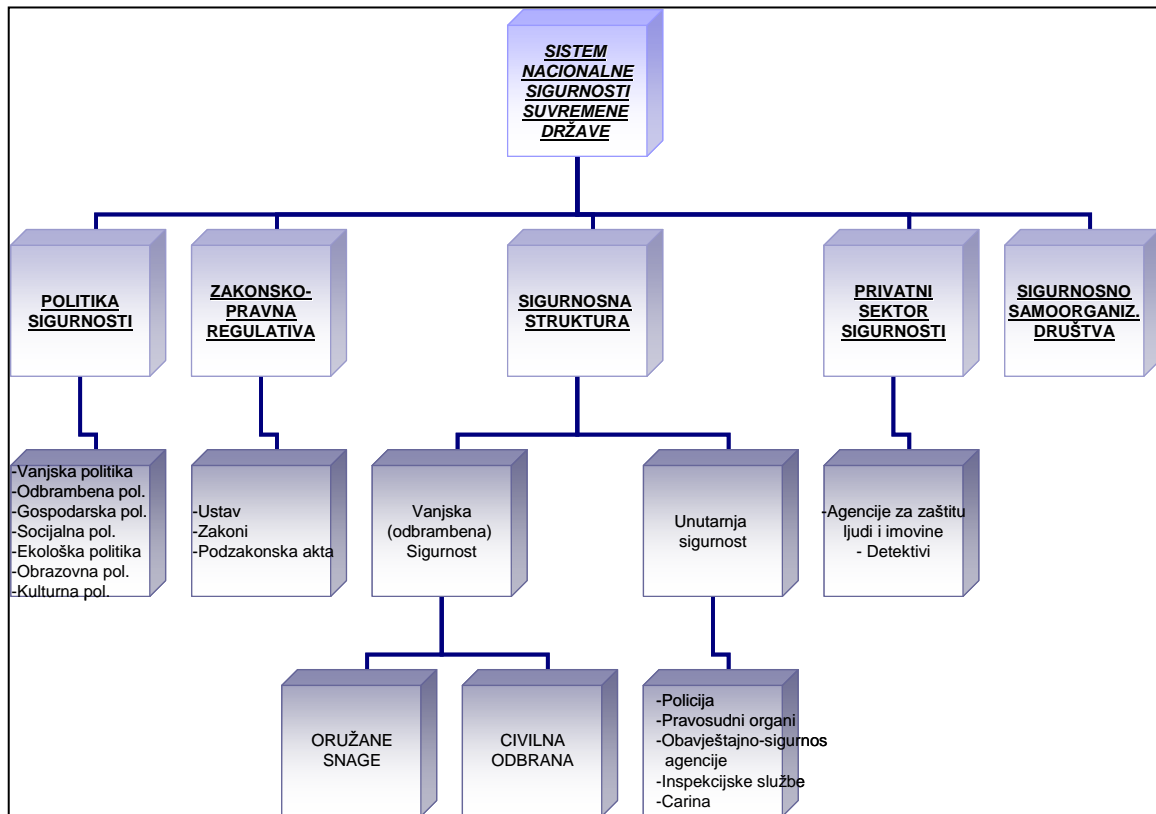
Dakle nacionalni sistem odbrane je podsistem nacionalnog sistema sigurnosti i to najznačajniji podsistem.

„Sistem nacionalne sigurnosti je izraz sigurnosne politike jedne države i samo je jedna sastavnica njenoga političkoga sistema.” (Beridan, 2008:49) Kako i sva društvena pitanja i oblasti života, tako i sigurnost u današnje vrijeme biva posmatrana i obrađivana interdisciplinarno, a sve s ciljem osiguranja opstojnosti države, njene egzistencije, funkcija, odnosno učiniti je otpornom na sve oblike ugrožavanja. Što govori da su u

⁷ Sistem (grč. – systema – sustav, poredak, uvjetovan planskim, pravilnim rasporedom dijelova u jednoj vezi... skup dijelova povezanih općom funkcijom.(Klaić, 1985).

savremenom društvu svi njegovi segmenti i resursi na odgovarajući način uključeni i djeluju s ciljem osiguranja nacionalne sigurnosti. Sistem nacionalne sigurnosti savremene države je složen i njegovo efikasno funkcionisanje uslovljeno je između ostalog i dobrim normativnim uređenjem funkcionisanja svih njegovih elemenata. Sastavni elementi i način funkcionisanja sistema sigurnosti savremenih država jako su slični. (Shema 1.)

SISTEM NACIONALNE SIGURNOSTI SAVREMENE DRŽAVE

Izvor: (Cikotić, 2010:176)

Da bi sistem nacionalne sigurnosti savremene države funkcionisao, odnosno sigurnost kao jedna od temeljnih i glavnih djelatnosti države da bi mogla „funkcionirati kao imanentni strukturni element društva, neophodno je da svaka država utvrdi bezbjednosnu, odnosno sigurnosnu politiku“⁸ (Abazović, 2002:3). Sigurnosna politika je dokument bez kojeg je nezamislivo funkcionisanje cjelokupnog sistema sigurnosti bilo koje savremene

Politika - „(polis – država; politikos – građanski, državni, javni) djelatnost u vezi s državom, državni poslovi, upravljanje, rukovođenje državom...” (Klaić, 1988:1066).

države. Ona je dokument koji prije svega vodi računa o fundamentalnim interesima države (teritorijalnom integritetu, političkoj neovisnosti, nacionalnom opstanku itd.). Sigurnosna politika, kao segment politike u njenoj sveukupnosti, može se posmatrati samostalno, ali uvijek se mora imati na umu dijelektički odnos nje i ostalih aspekata politike (vanjske, ekonomske, unutrašnje itd.). Iz navedenog proizilazi da se „pod sigurnosnom politikom podrazumijeva jedinstven političko – filozofski, ideološki, državno - politički, državno - nacionalni, vojno - politički, pa i naučni pogled na pitanja rata, sigurnosti i odbrane – skup osnovnih opredjeljenja i rješenja o organiziranju i pripremanju države, društva, nacije, pokreta, za odbranu i zaštitu u ratu i drugim oblicima ugrožavanja.” (Beridan, 2008:30)

„Sadržaj sigurnosne politike savremene države zavisi od sljedećih faktora:

- historijsko naslijeđe;
- geopolitički položaj (prvenstveno s aspekta neposrednog okruženja);
- geostrateški položaj;
- ekonomska razvijenost i kadrovsko – materijalni potencijali;
- demografska potencijalnost;
- administrativno uređenje (složena država – konfederacija, federacije, zatim prosta ili unitarna država – centralizovana ili decentralizovana, te unija);
- anticipacija ciljeva
- društveno uređenje zemlje (oblik vladavine, oblik državne vlasti ili oblik podjele vlasti, oblik političkog sistema i oblik političkog režima)“ (Abazović, 2002:3).

Iz sadržaja sigurnosne politike vidljivo je mnoštvo faktora iz prošlosti, sadašnjosti, ali i oni u vezi pogleda na budućnost, koji utiču na njenu stabilnost i trajnost, što odražava i stabilnost i snagu države.

Obzirom na njen značaj, sigurnosna politika se ugrađuje u najviše akte države, kao što su ustav, zakoni, strategije, konvencije, deklaracije i sl.

Međutim i pored mnogobrojnih zajedničkih odrednica nacionalne sigurnosti, postoje i postojaće još znatan broj njih oko kojih će se autori i razilaziti.

Tako se pojam nacionalne sigurnosti u „Savremenim sistemima nacionalne sigurnosti“ smatra kao „stanje sigurnosti određenog naroda, odnosno nacije, izražena u okviru različitih potencijalnih i stvarnih nesigurnosti koje proizilaze iz neprijateljskoga međunarodnog okruženja.“ (Grupa autora, 1999:9).

Javorović navodi „da nacionalna sigurnost podrazumijeva unutarnju i vanjsku sigurnost države, odnosno sigurnost države u odnosu na vanjske i unutarnje opasnosti i ugroženosti.“ (Javorović, 1997:6)

Vidljivo je iz svih navedenih promišljanja o pojmu nacionalne sigurnosti u današnje vrijeme, koliko god bila slična i različita da „ pojam nacionalne sigurnosti treba razumijevati kao stanje i djelatnost određene države, sa cjelokupnim njenim funkcionalnim društvenim sistemom, podsistemima i organima ka ostvarivanju nacionalnih (državnih) ciljeva, čime bi se osigurali i poštivali osnovni principi građanskih sloboda i prava, teritorijalni integritet, suverenitet te politička, pravna, socijalna, ekonomska i ekološka dimenzija funkcionisanja unutrašnjeg i vanjskog sistema.“ (Smajić, 2010:35).

Na ovom stepenu razvoja savremenog društva i sveukupnih odnosa u njemu, nacionalna sigurnost je pitanje koje se očigledno dotiče svakog pojedinca i svake sfere društvenog života. Okončanjem ere bipolarizma u međunarodnim odnosima, došlo je do veoma značajnih promjena usljed jačanja procesa globalizacije i njegovih značajki kao što su globalna ekonomija, komunikacije, nove tehnologije itd. Usljed ovih procesa u velikoj mjeri se mijenjaju vrste i načini ugrožavanja savremenog društva.

Pet je značajki ugrožavanja u savremeno doba prema Javoroviću:

- „ stalno pojavljivanje novih izvora i vrsta ugrožavanja,

- povećavanje moći ugrožavanja: od sredine 20. Stoljeća čovjek je u stanju uništiti svoju planetu,
- globalizacija ugrožavanja, odnosno planete zemlje i ljudske zajednice u stanje egzistencijalne opasnosti,
- rat nije više jedini izvor globalnog ugrožavanja,
- mijenjanje redoslijeda na ljestvici ugrožavanja.“ (Javorović, 1997:10)

Mnogobrojna su i isto toliko različita razmatranja savremenih naučnika u pogledu vrsta ugrožavanja država i društva i njihovih podjela. Uglavnom se navode izvori ugrožavanja koji su nevojne prirode, a kreću se od prirode, prirodnih sila i procesa, preko proliferacije tehnologija, velikog raskoraka između bogatih i siromašnih, pa do međunarodnog organizovanog kriminala, terorizma, širenja oružja za masovno uništenje, eko – prijetnji i vjerskih nesuglasica i sukoba. Kao dokaz tome, Evropska sigurnosna strategija iz 2003. Godine kao savremene izazove sigurnosti definiše: 1) terorizam; 2) širenje oružja za masovno uništenje; 3) regionalne konflikte; 4) propale države i 5) organizovani kriminal. Vojna moć kao aspekt sigurnosti je u velikoj mjeri potisnut u stranu, a u fokusu su ekonomska, socijalna, zdravstvena, ekološka i druge vrste sigurnosti. Zbog toga je neophodan potpuno drugačiji pristup pitanju sigurnosti u odnosu na vrijeme bipolarne sigurnosti.

3. Policija u sistemu nacionalne sigurnosti

Pojam policija potiče iz latinskog jezika od riječi „politia“, a preuzeta je iz grčkog jezika od riječi „polis“, što znači država ili grad. I pored toga što riječ policija ima porijeklo još iz antičke Grčke, u široj upotrebi na evropskom kontinentu nalazi se u XVII i XVIII stoljeću i označavala je racionalnu državnu organizaciju, odnosno cijelu državnu upravu – državni aparat.

Sama riječ policija je višeznačan pojam koji podrazumijeva:

- državni organ – službu, koji obavlja unutrašnje poslove,
- policijske službenike – pripadnike ovih organa – službi kao djeline, uključujući i njihov uniformisani sastav,
- smještajne kapacitete koje ovi organi - službe koriste,
- djelatnosti koje ovi organi – službe i njihove policijske snage obavljaju.

Krajem XIX. i početkom XX. vijeka polivijske službe – funkcije odvajaju se od ostalih poslova unutrašnje uprave. Funkcija policije tada obuhvata poslove održavanja javnog reda i mira i suzbijanja kriminaliteta. U današnje vrijeme pojam policija takođe ima višeznačna tumačenja, ali uglavnom akcenat se stavlja na organizaciju i funkciju policije. Kad je organizacija policije u pitanju, u tom smislu se pod policijom podrazumijeva organ države sa svim njegovim organizacijskim elementima.

Kao funkcija, pojam policije se shvata kao bitan organ vršenja državne vlasti, koja joj je povjerena, da bi mogla da ostvaruje sigurnost države i građana.

Kad je u pitanju Bosna i Hercegovina, policija se može definisati kao organ države koji izvršava poslove vezane za sigurnost države i njenih građana, a prije svega održavanje javnog reda i mira, sigurnosti saobraćaja i suzbijanje kriminaliteta prevencijom i represijom. Pojam policije kroz historiju se mijenjao, prije svega po svom sadržaju i ulozi u društvu. Kad govorimo o sadržaju prije svega se misli na njenu organizaciju, a uloga podrazumijeva različitost funkcije policije u različitim historijskim epohama.

Može se reći u savremenom svijetu, obzirom na različitost organizacije i dodijeljenih funkcija, da je policija aparat sile u rukama legalno izabranih organa vlasti, koji služi za provođenje njihovih odluka.

Kao što je rečeno, organizacija i funkcija policije kroz historiju su se mijenjale, od nadzora nad stanovništvom, nadzora nad važnijim putevima, prikupljanja poreza, održavanja reda u gradovima itd. Prvi put ozbiljno organizovana policija susreće se u Rimskom carstvu i bila vojnički organizovana. Prvi put u historiji, policiju kao profesionalnu službu stvorio je Oktavijan. Kao glavni policijski organ bio je gradski prefekt⁹, koji je mijenjao konzula u njegovoj odsutnosti.

Policija Rima imala je i službu koja se bavila istraživanjem zločina, prilikom čijih istraživanja su sačinjavani pisani materijali sa podacima žrtava, vremenu, danu, mjestu i načinu izvršenja, kao i o nestalim predmetima. O policiji prije Rima postoje tragovi u imperiji Inka, Kini, kod Sumerana, te u Vavilonu.

Kad se govori o srednjem vijeku, ono što ga karakteriše je činjenica da nije bilo jake države u pravnom smislu, što se odnosi i na policiju. Što govori da su države pravno bile loše uređene, pa tako i policija i policijski poslovi. To je period koji obilježava vladavina monarha, koji sve odluke donose samostalno, centralizirano, odnosno apsolutistički. Tako da se u ovom periodu za državu veže i epitet policijska država, što je podrazumijevalo da policija ne radi po zakonu, već arbitrarno, nevezana zakonom.

Jedna od uređenijih država po pitanju održavanja reda i mira bila je Engleska. Na područjima okruga za održavanje reda bio je zadužen šerif, kojem je pomagao sudija za prekršaje, a kojem su opet pomagali redari. Međutim u ovakvom sistemu jedini šerif je bio plaćen za svoj posao, dok su ostali svoj dio posla obavljali na dobrovoljnoj osnovi, što je vremenom postajalo jako nepopularno.

S početkom industrijske revolucije i ustanovljavanjem velikih gradova (npr. u Engleskoj), dolazi do povećanja prijestupa koje nisu mogli, a niti htjeli istražiti redari, što izaziva polemike i potrebu za traženjem efikasnijeg načina borbe protiv toga. Kao prvi odgovor na te probleme dolazi do formiranja građanskih udruženja koja provode zakon.

Obzirom da i to nije dalo dobre rezultate, došlo je do formiranja prve organizovane policije za održavanje reda i mira. Iako ne baš dobro prihvaćena u početku, policija postaje nazaobilazan faktor u rješavanju problema sigurnosti ljudi i imovine, posebno

⁹ "Njegova nadležnost prostirala se na grad Rim i bližu okolinu od oko 50 km. Imao je pomoćnika, zapovjednika noćne straže, koji se nazivao "prefektus vigiliūm", i koji je raspolagao sa oko 1. 000 ljudi za održavanje reda i protivpožarne dužnosti. Noćna straža ili vidilanti kasnije narasta na 3.500 ljudi, a čine je robovi i oslobođenici. Sam gradski prefekt poticao je od aristokratskog sloja."(Milosavljević, 1997:57)

zbog discipline i svog preventivnog djelovanja. Neke od karakteristika ovog perioda su formalno uređenje i pravna jednakost svih građana, kontinuitet ustavnog režima. Policija u ovom periodu, u odnosu na prethodni dobija puno drugačiju ulogu. Obzirom da država postaje uređena, samom podjelom vlasti na zakonodavnu, sudsku i izvršnu, policija dobija striktno određenu nadležnost, primjenjuje potpuno nove metode, novu organizaciju itd. Pored ovoga građani takođe imaju u odnosu spram policije potpuno novu ulogu, posebno oni čija su prava narušena nezakonitim ponašanjem policije, obzirom da svoja prava mogu ostvariti putem suda. Preovlađujući pristup u radu je rad u skladu sa zakonom. Dakle, policija je u ovom periodu otišla korak dalje i umjesto dotadašnje zaštite samo vladajuće strukture, prešla je i na polje zaštite interesa cijelog društva, odnosno građana. Kako se društvo razvijalo i postajalo sve složenije, tako je i policija po svojoj unutrašnjoj strukturi postajala sve složenija, a i njena uloga je postajala sve složenija i kompleksnija. Odnosno, kako je rasla potreba društva da policija obavlja sve veći broj poslova (npr. pojavom automobila u saobraćaju, javlja se potreba za saobraćajnom policijom), tako se širi unutrašnja organizacija policije.

U savremeno doba možemo reći da su neke od glavnih karakteristika policije njena formalna uređenost i uređenost njenog širokog djelokruga poslova, transparentnost njenog rada i podložnost različitim vrstama demokratske kontrole, što je neprocjenjivo važno za pojedinca – građanina, državu i društvo u cjelini. U svemu ovome glavni cilj države jeste da se na osnovi formalne uređenosti i uspostavljenih sigurnosnih instrumenata uspješno suprotstavi svim vrstama ugroza. Obzirom da je država jedini oficijelno nosilac sigurnosne funkcije, ona je ta koja daje legitimitet policiji, kao instrumentu kojim se sigurnost i ostvaruje. Dakle, u savremenoj državi „mjesto i uloga strategije policijskog djelovanja u sistemu sigurnosti veoma je značajno i odnosi se na sprečavanje i suzbijanje kriminala, posebno svih vrsta organizovanog kriminala, nadzor i kontrolu državne granice, osiguranje javnog reda i mira, sigurnost saobraćaja, te zaštitu ljudskih prava i sloboda i dostojanstva čovjeka, odnosno svih građana i drugih lica u nadležnosti države.“ (Spahić, 2008:46)

Policija kao kompleksan izvršni aparat države u savremeno doba ima i više funkcija. „Osnovne funkcije policije u sistemu sigurnosti države su: preventivna, represivna, odbrambena, nadzorna i razvojno istraživačka funkcija.“ (Jurina, Jurković i Pušeljić,

1999:67) Mišljenja relevantnih mislilaca i istraživača iz ove oblasti, podijeljena su u pogledu značaja pojedinih funkcija policije. Prva asocijacija na policiju jeste represija, odnosno primjena sile, njena represivna funkcija. A sila i jeste nazaobilazan element policijskog postojanja i djelovanja. Represija i jeste obilježje koje policiju prati od njenih početaka, pa dio današnjih dana. Kao i sve ostalo u društvu što je kroz historiju doživljavalo promjene, tako je i sila doživjela ogromne promjene. Po nešto je ostalo kao i kod nastanka policije, ali je tu i mnogo toga što je promijenjeno, odnosno u novije doba, mnogo je novih načina primjene represije. Ono o čemu posljednjih decenija ima najviše govora jeste prevencija. Razlog tome je šansa koja se vidi u korištenju preventivnog rada, gdje se policija više ne bavi samo posljedicama društveno neprihvatljivog ponašanja, već se bavi uzrokom takvih ponašanja i to u njihovom korijenu.

Sve naprijed izloženo govori u prilog saznanju da je policija od svog postanka, odnosno od postanka države, nezaobilazan faktor u uspješnom funkcionisanju države. U nekim istorijskim fazama manje, u nekim više je dolazila do izražaja, ali u savremeno doba je ta uloga došla do posebnog izražaja. Policija je u savremeno doba reprezent organizovanosti, uređenosti i efikasnosti svake države.

DRUGI DIO

Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine u postdejtonskom periodu

2.1. Političko - pravni razvoj BiH u postdejtonskom periodu

Bosna i Hercegovina je jedna od četrnaest novih evropskih država nastalih na prostoru istočne i jugoistočne Evrope, potkraj prošlog vijeka. To su uglavnom države koje su nastale disolucijom bivših socijalističkih država i to im i jeste glavna povezujuća nit. Sve ostalo vezano za njihov razvoj, odnosno historijski put od nastanka pa do danas jesu različiti putevi koji se u mnogo čemu razlikuju. Bosna i Hercegovina je jedna od tri novonastale države, čiji put u tranziciju je praćen ratom i svim posljedicama koje sa sobom rat nosi, tako da je ona danas daleko iza ostalih zemalja u tranziciji po svom razvoju u svakom smislu. Bosna i Hercegovina dobiva novo, do tada u svjetskoj praksi neviđeno ustavno – pravno uređenje koje u sebi ima elemente geopolitičkog utopizma. (Ćurak, 2002:38) Profesor Nerzuk Ćurak još kaže i sljedeće: „Bosna i Hercegovina, prignječena i istovremeno objavljena Dejtonskim mirovnim ugovorom, državna je zajednica oslobođena državotvorne svrhe:suvereniteta. Dizajnirana i proizvedena ratom, ona počiva na logici teritorijalnoetničke geopolitike...“. (Ćurak, 2006:32) Ta činjenica je u mnogome odredila put njene stabilizacije i razvitka ka savremenom demokratskom društvu. Koliko je bila ozbiljna situacija u pogledu društveno – političke stabilizacije države, govori i činjenica da su mir i stabilnost održavale međunarodne vojno – policijske snage, a i danas su značajan faktor stabilnosti. Ingerencije države u prvim godinama nakon potpisivanja sporazuma, bile su jako skućene, a u sferi odbrane i sigurnosti organi države nisu uopšte imali nadležnosti. Te nadležnosti su izvorno pripadale entitetima, koji u to vrijeme nisu imali gotovo nikakvu međusobnu saradnju, tako da su to bili potpuno zasebni sistemi. Ti sistemi su se činili dovoljnim sami sebi, tako da su odgovarali svako svom centru moći, bez mogućnosti bilo kakve spoljne kontrole. Civilno društvo skoro da nije postojalo, niti je postojao adekvatan pravni okvir za njegovu uspostavu i funkcionisanje.

Da bi govorili o Bosni i Hercegovini kao o demokratskoj državi u postdejtonskom periodu moraju biti ispunjeni određeni parametri. Prije svega narod, odnosno građani moraju imati odlučujući uticaj na vlast, odnosno birati vlast putem demokratskih izbora. Zatim vladavinu zakona uz zagantovana prava i slobode svim građanima bez obzira na pripadnost bilo koje vrste (nacija, vjera, rasa itd.). Svi ovi elementi ugrađeni su u najviše ustavne i zakonske dokumente u Bosni i Hercegovini na nivou države i entiteta, a pojedine demokratske vrijednosti koje su dovedene u pitanje tokom rata 1992. do 1995. godine ispravljene su tek 2000. godine (Pejanović, 2002:200). Ili kako kaže profesor Beridan; „Onoj državi u kojoj su politički odnosi uređeni ustavom, čije odredbe se poštuju, a odražavaju:

- funkcionalan višestranački sistem,
- funkcionalan izborni sistem za sve nivoe vlasti,
- razgraničenu zakonodavnu od izvršne i sudske vlasti, koje odvojeno funkcioniraju,
- poštovanje i provođenje odredaba međunarodnoga prava o ljudskim pravima i slobodama građana te države,
- općenito, pravnu državu u kojoj su otklonjeni uvjeti i pretpostavke za totalitarnu vladavinu pojedinca, partijske ili druge elite“ (Beridan, 2008:148).

Tokom godina situacija se u tom pogledu mijenja na bolje, tako da država Bosna i Hercegovina dobija šire nadležnosti, među kojima su odbrana i dijelom sigurnost, odnosno policija. Stanje u društvu se relaksira u svakom pogledu, ali jako sporo. Institucije države BiH od prvih teških, pionirskih koraka ka formiranju, tokom godina počinju da funkcionišu s manje ili više uspjeha, ali danas u odnosu na prve godine poslije agresije u tom segmentu načinjen je značajan pomak. Međutim, i do današnjih dana imamo institucije koje postoje samo „na papiru“ i tek su u fazi formiranja i njihovo formiranje je jedan od uvjeta za pristupanje pregovorima za članstvo u Evropskoj Uniji. U oblasti sigurnosti država je u sklopu izvršne vlasti i sistema nacionalne sigurnosti formirala „svoje“ policijske agencije (Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA – State Investigation and Protection Agency) i Državna granična služba, od 18.04.2007. godine Granična policija Bosne i Hercegovine) i Obavještajno – sigurnosnu agenciju, koje imaju

propisane nadležnosti i postale su nezaobilazni faktori u borbi protiv organizovanog kriminala i prekogranične saradnje. Ovim je postala nosilac sigurnosne funkcije i dobila ponovo kapacitete za njeno ostvarivanje i zaštitu vitalnih vrijednosti i ljudskih prava i sloboda.

Civilno društvo i mediji su već u podmakloj fazi razvoja i polahko, ali sigurno zauzimaju svoje mjesto i ulogu u svim društvenim procesima. Zakonski preduvjeti za njihovo funkcionisanje su već stvoreni, ali kapaciteti i njihova ekonomska neovisnost za efikasno funkcionisanje još uvijek nisu na zadovoljavajućoj razini. U dobroj mjeri stvaraju sliku u javnosti o radu i načinu funkcionisanja vlasti, ali još uvijek ne mogu biti protuteža državnoj moći.

Međutim, pored navedenog i u mnogim drugim sferama društvenog života potreban je napredak i sigurnost, kako Izet Beridan piše: „Značajan nivo državnih dimenzija sigurnosti sadržan je u nivou socijalne, pravne i drugih oblika zaštite prava građana, nacionalnih manjina, nacionalnih, kulturnih i drugih prava.“ (Beridan, 2008:198)

„Za zaključiti je da nivo funkcioniranja državnih dimenzija odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine, odnosno njenoga sistema sigurnosti i odbrane, zavisiće od nivoa suglasja nacionalnih politika (koje izražavaju uglavnom tri nacionalpolitičke elite), te u tom pogledu i uticaja politika međunarodnih organizacija sa nadležnostima u Bosni i Hercegovini i ostalih regionalnih i nacionalnih međunarodnih politika. Samo i jedino dovoljan i potreban nivo zajedničkih imenilaca unutar bosanskohercegovačkih (nacionalnih) politika može u sferi sigurnosti i odbrane isključiti značajan uticaj međunarodnih političkih faktora u procesima sigurnosnog i odbrambenog funkcionisanja ove države i njenih pomaka u ispunjavanju uvjeta za integracije u regionalne ekonomsko - političke i sigurnosne organizacije.“ (Beridan, 2008:199)

Iz navedenog je vidljivo da je Bosna i Hercegovina stvorila pravni okvir za dalji napredak na putu demokratizacije društva u cjelini, ali na tom putu potrebno je provesti u djelo još puno formalno propisanih odredbi, te prevazići političke prepreke i neriješena pitanja, da bi se stiglo do cilja – savremenog demokratskog društva.

2.2. Organizacija i funkcionisanje policije u BiH od 1995. godine

U vrijeme potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine u Bosni i Hercegovini postojale su tri neovisne policijske strukture, koje sve ukupno brojale oko 45000 pripadnika. Takve policijske snage su imale centre političke moći kojim su bile odgovorne, te funkcionalno niti na bilo koji drugi način u to vrijeme nisu imale nikakve veze jedne sa drugima. Bez obzira na antagonizme političkih centara moći, već tada je bilo jasno da je takvo stanje neodrživo, kao i da takva struktura policijskih snaga je neefikasna. Nedugo po potpisivanju Dejtonskog mirovnog sporazuma, u skladu sa njegovima odredbama i odredbama Vašingtonskog sporazuma, pored postojećih entitetskih policijskih agencija uspostavljena su u kantonima FBiH kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova, njih deset. Donošenjem arbitražne odluke kojom bivša općina Brčko postaje Distrikt, odnosno zasebna cjelina u odnosu na entitete i ona dobija svoju policijsku agenciju, Policiju Brčko Distrikta.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine

Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine, formirano je kao ministarstvo entiteta, koje u skladu sa teritorijalnom organizacijom Federacije izvršava poslove iz svoje nadležnosti, objedinjava i prati određene poslove iz svoje i nadležnosti kantona. Poslovi u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova FBiH propisani su članom 2. Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine:

- „spriječavanje i otkrivanje krivičnih djela međunarodnog kriminala, kao i terorizma, nedozvoljene trgovine drogom i organizovanog kriminala, pronalaženje i hvatanje učinilaca tih krivičnih djela, te njihovo privođenje nadležnim organima,
- poslovi državljanstva Federacije,
- obezbjeđenje određenih ličnosti i objekata Federacije,
- zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda u oblasti unutrašnjih poslova.“ (Zakon o unutrašnjim poslovima FbiH, Službene novine FBiH br. 28/2003.)

Ministarstvom unutrašnjih poslova FBiH rukovodi ministar, a ministarstvo organizacijski čine Uprava policije, Uprava administracije i Policijska akademija.

Policijske poslove izvršava Uprava policije, na čijem čelu je direktor. Upravu policije organizacijski čine:

- Sektor za policijsku podršku,
- Operativni telekomunikacijsko informativni centar,
- Specijalna policijska jedinica,
- Jedinica za zaštitu ličnosti i zgrada,
- Sektor kriminalističke policije,
- Centar za forenzička istraživanja i podršku,
- Jedinica za profesionalne standarde i
- Odjeljenje za kontrolu proizvodnje , prometa i prevoza eksplozivnih materija.

U skladu s decentralizovanom organizacijom policije u Federaciji BiH Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH i ima ovakve nadležnosti, ni formalno, niti funkcionalno nema nikakvog doticaja sa temeljnim policijskim poslovima.

Policijska akademija je u neposrednoj nadležnosti ministra i njena uloga jeste organizacija i realizacija školovanja polaznika za rad u policijskim agencijama u FBiH i službenika drugih institucija Federacije, kao i da organizuje i realizuje druge oblike stručnog osposobljavanja i usavršavanja policijskih službenika.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, kao ministarstvo entiteta, organizacijski je centralizovano i istim rukovodi ministar.

Za policijske poslove unutar ministarstva zadužena je Uprava policije, kojom rukovodi Direktor policije, izabran od strane Nezavisnog odbora. Iako centralizovana organizacijski, ipak može se govoriti o tri razine rukovođenja. Gledajući odozgo prema dole to su centralni (entitetski - ministarstvo), regionalni (centri javne bezbjednosti) i lokalni (stanice javne bezbjednosti i policijske stanice). Dakle, Policija Republike Srpske jedinstven je organ, sa jedinstvenom linijom rukovođenja i komandovanja.

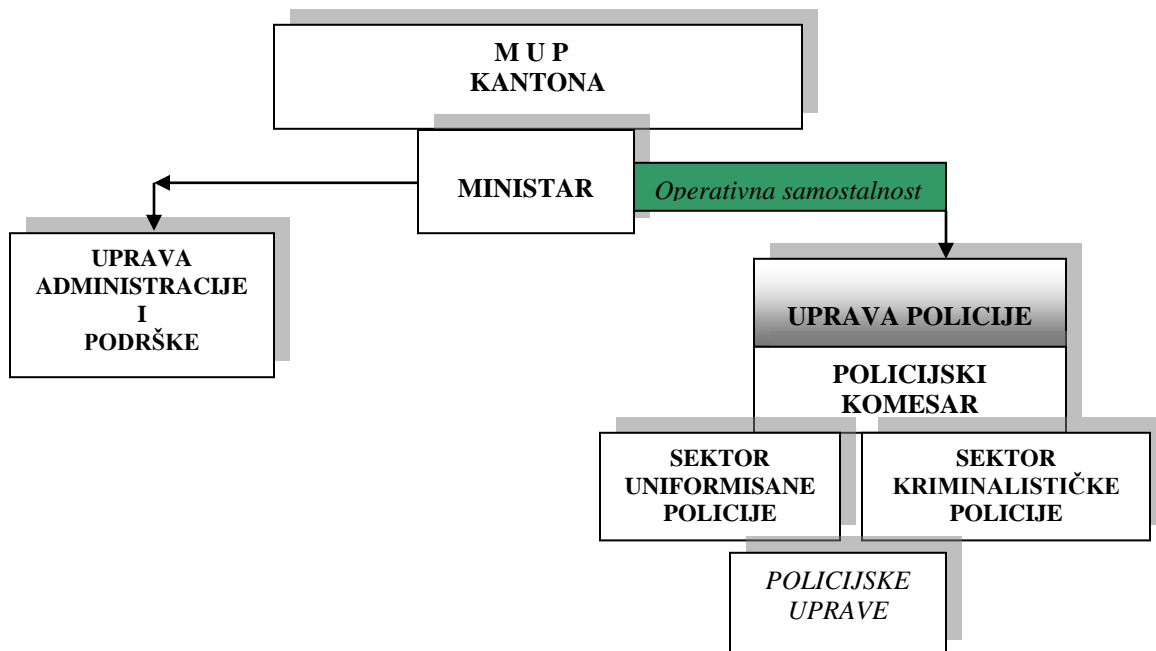
U njenoj nadležnosti su svi policijski poslovi za razliku od ministarstva unutrašnjih poslova FBiH, zaštita života, lična i imovinska sigurnost, zaštita ljudskih prava i sloboda,

zaštita ustavnog poretka od nasilnog ugrožavanja i promjena, borba protiv svih vidova kriminaliteta i očuvanje javnog reda i mira.

Kantonalna ministarstva unutrašnjih polova u FBiH

Obzirom da je Federacija BiH sastavljena od deset kantona, koji imaju skoro sve nadležnosti kao i Federacija, pa tako i policijske poslove, odnosno svi kantoni u okvirima svoje izvršne vlasti imaju i ministarstva unutrašnjih poslova. Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova imaju skoro potpunu samostalnost u svom radu. Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije BiH može da prati rad kantonalnih ministarstava, ali bez mogućnosti značajnog uticaja na njihov rad.

Kantonalna ministarstva u svojoj nadležnosti imaju najveći dio temeljnih policijskih poslova. Organizaciona struktura kantonalnih ministarstava je skoro identična, sa neznatnim razlikama. Ministarstvima rukovode ministri, koji u sastavu ministarstava organizaciono imaju Upravu policije i Upravu administracije i podrške, kojim rukovode policijski komesar, odnosno direktor. Za policijske poslove su zadužene Uprave policije. Na čelu Uprave policije je policijski komesar. Organizaciona struktura uprava policije je skoro identična, takođe, sa neznatnim razlikama.

Policija Brčko Distrikta

Donošenjem konačne arbitražne odluke o statusu bivše općine Brčko kao Distrikta, dolazi do formiranja Policije Brčko Distrikta, koja je prema Statutu Distrikta nadležna za policijske poslove. Zadaci Policije Brčko Distrikta su operativne, stručne, administrativne, pravne i druge aktivnosti kojima se osigurava: zaštita života i lična sigurnost, provođenje Ustava i zakona BiH, Statuta i drugih zakona Brčko Distrikta, održavanje javnog reda i mira, zaštita imovine, sprječavanje kriminaliteta, sigurnost saobraćaja i općenito poslovi za sigurno življenje građana u zajednici. (Zakon o policiji Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, br.01-013-67/06, član 2.)

Na čelu policije je šef policije distrikta, a organizacione jedinice policije su:

- Jedinica opšte policije,
- Jedinica saobraćajne policije,
- Jedinica kriminalističke policije,
- Jedinica za podršku,
- Jedinica za profesionalne standarde i
- Jedinica za administrativne poslove.

Kao što se vidi po broju organizacionih jedinica radi se o maloj, ali funkcionalnoj policijskoj agenciji.

IPTF i njegova uloga

Aktivnosti oko rješavanja pitanja formiranja novih policijskih agencija i broja policajaca u njima budno su pratile međunarodne policijske snage, IPTF (International Police Task Force). IPTF je formiran od strane UN, a s ciljem da nadgledaju i savjetuju policijske agencije u njihovom reorganizovanju, kako bi njihovu pažnju sa sigurnosti države skrenule na sigurnost pojedinca itd. Krajnji cilj međunarodne policijske misije bio je stvaranje profesionalnih, demokratski orjentisanih policijskih snaga, čiji bi rad bio transparentan, efikasan, nepristrasan i odgovoran prema javnosti.

IPTF je imao mandat, koji je proizašao iz Aneksa XI Dejtonskog mirovnog sporazuma, a koji je ustanovljen rezolucijom 1035 od 21.12.1995. godine na godinu dana, koji je kasnije produžavan i davao mu je široke ovlasti.

Jedna od prvih zadataka koje je IPTF uradio u okvirima svoga mandata, jeste da je brojku od oko 45 000 policajaca, sveo na oko 18 000 i certificirao ih za rad. U sklopu tih aktivnosti IPTF je proveo obuku i testiranje policije iz više oblasti u nekoliko faza, što je bilo uslov za certifikaciju. Pored toga, neposredno je nadgledao, pratio i učestvovao u veoma velikom broju istraga koje je vodila lokalna policija. Još jedna od jako značajnih aktivnosti koje je proveo IPTF i koja ima dugoročne učinke, jeste i utvrđivanje procedure za selekciju i upošljavanje policajaca, kao i ponovno poštivanje principa nacionalne zastupljenosti u policijskim agencijama prema popisu iz 1990. godine. Iako i do današnjih dana ne izbalansiran nacionalni sastav policijskih agencija, u znatnoj mjeri je popravljen u odnosu na period neposredno po okončanju sukoba. Svoju misiju u Bosni i Hercegovini IPTF , odnosno policijska misija UN završena sa 31.12.2002. godine, a tu ulogu preuzima policijska misija Evropske unije, odnosno EUPM.

EUPM i njegova uloga

EUPM kao policijska misija EU u Bosni i Hercegovini, ima osnovnu funkciju implementacije mira u Bosni i Hercegovini uz istovremeno pružanje pomoći u izgradnji kapaciteta za uspješnu borbu protiv svih oblika kriminaliteta na lokalnom i regionalnom nivou. U tom smislu EUPM je aktivno uključen u proces „reorganizacije“ policije u Bosni i Hercegovini.

“Ovo se ostvaruje realizacijom nekoliko strateških ciljeva:

- primarni cilj je podrška policiji u Bosni i Hercegovini u borbi protiv organizovanog kriminala. Za realizaciju ovog cilja EUPM doprinosi učešćem u transformaciji državnih policijskih tijela – Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) i Granične policije BiH. Takođe doprinosi razvoju Ministarstva sigurnosti BiH kao krovnog ministarstva za borbu protiv terorizma i za ostvarenje sigurnosne politike Bosne i Hercegovine, kao i razvoju drugih državnih institucija za borbu protiv kriminala. Naročito je važna kako savjetodavna podrška, tako i olakšavanje saradnje ovih institucija sa organima pravosuđa (tužilaštva i sudovi).

- Sljedeći cilj je jačanje odgovornosti lokalne policije putem nadziranja policijskih operacija, od početnog planiranja, pa preko istraga do konačnog završetka pojedinih akcija. Pri tome se posebno prati i naglašava eventualno nezakonito postupanje policije, nesavjesno ponašanje koje nije u skladu s propisanim kodeksom i načelima djelovanja policije u demokratskom društvu. Uskladu sa svojim mandatom koji proističe iz Aneksa 11 Dejtonskog mirovnog sporazuma, EUPM ima nesmetan pristup osobama i dokumentima koji se odnose na pojedina policijske slučajeve;
- Značajan cilj je i podrška provođenju restrukturiranja policijskih struktura u Bosni i Hercegovini. Osnovni slogan EUPM je da se jedinstvenom policijskom strukturom u Bosni i Hercegovini osigurava efikasnija borba protiv svih vidova kriminala. U realizaciji ovog cilja u toku 2006. Godine EUPM je savjetodavno pratio i pružao doprinos u radu Direkciji za provođenje restrukturiranja policije u Bosni i Hercegovini.“ (Spahić, 2008:97)

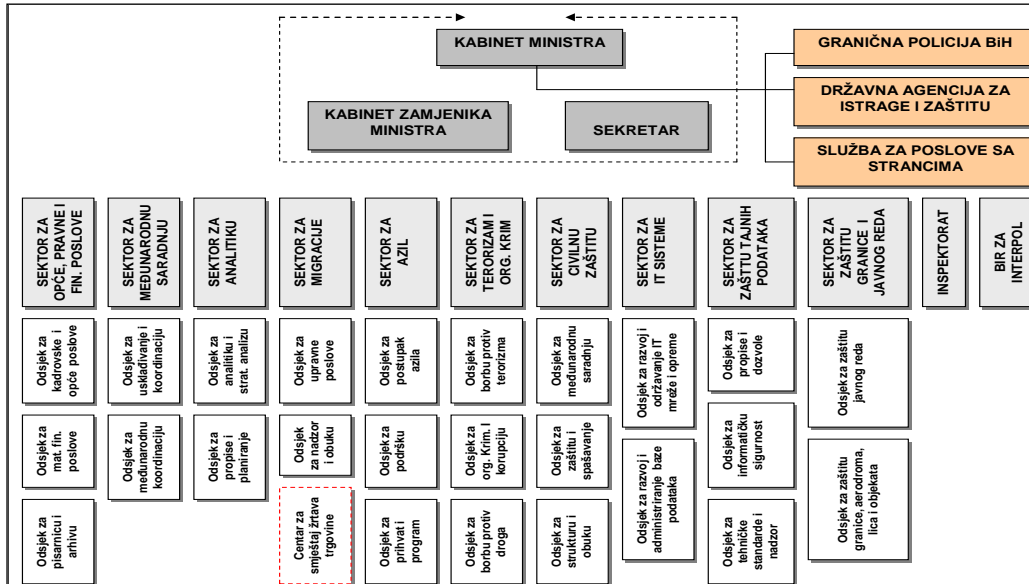
Formiranje policijskih agencija države Bosne i Hercegovine

Država Bosna i Hercegovina u skladu sa Dejtonskim mirovnim sporazumom nije imala nadležnosti u oblasti policijskih poslova, tako da nije mogla uopšte biti garant sigurnosti prije svega za svoje građane i njihovu sigurnost, kao ni faktor u prekograničnoj saradnji i međunarodnoj borbi protiv organiziranog kriminala.

Član 3. Tačka 1. Ustava Bosne i Hercegovine taksativno nabroja nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i to su:

- spoljna politika,
- spoljnotrgovinska politika,
- carinska politika,
- monetarna politika,
- finansiranje ustanova i međunarodnih obaveza BiH,
- politika i propisi za useljavanje, izbjeglice i azil,
- sprovođenje krivičnih zakona na međunarodnom planu i između entiteta, uključujući tu odnose sa Interpolom,

- uvođenje i rad sredstava za međusobne i međunarodne komunikacije,
- regulisanje transpsporta između entiteta,
- kontrola vazdušnog saobraćaja.¹⁰

Organigram Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine

Izvor: (Spahić, 2008:109)

U godinama koje su slijedile to je sve više dolazilo do izražaja obzirom da su sve više na sceni bili problemi međunarodne trgovine ljudima, ilegalnih migracija, međunarodne trgovine droga, međunarodne trgovine oružja, međunarodne borbe protiv terorizma itd. Kako je vrijeme vrijeme više odmicalo sve vidljivije je bilo da se takve policijske snage neće moći nositi sa prekograničnim kriminalom svih vrsta, a i međunarodni faktori su sve češće Bosnu i Hercegovinu spominjali kao „crnu rupu“, ili jedan od glavnih tranzitnih centara kriminalnih aktivnosti od istoka prema zapadnoj Evropi. Antagonizmi unutrašnjih političkih centara moći bi se jako teško dogovorili oko formiranja policijskih snaga u nadležnosti države Bosne i Hercegovine. Obzirom da su međunarodni faktori uvidjeli značaj formiranja takvih snaga na državnom nivou, njihov uticaj je bio i presudan, pa je do toga i došlo.

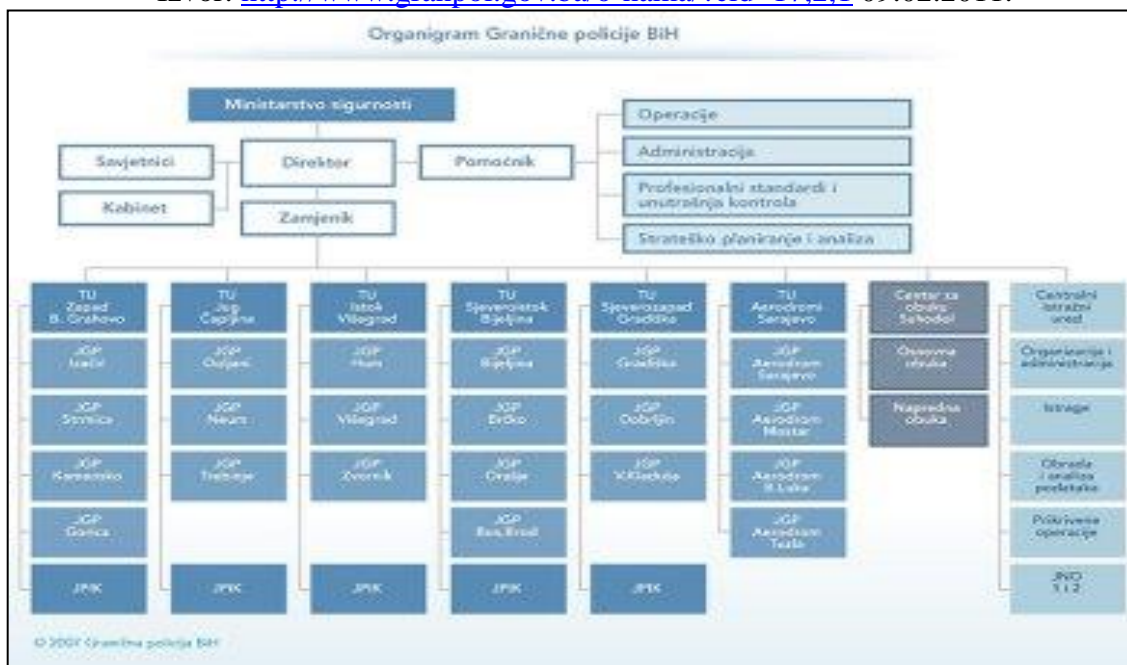
¹⁰ “Dejtonski mirovni sporazum, (USAID, 1996:69)

Granična policija Bosne i Hercegovine

Na tragu rješavanja problema prekograničnog kriminala dolazi do formiranja Granične policije Bosne i Hercegovine, kao upravne organizacije u okviru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine. Ona je upravna organizacija sa operativnom samostalnošću, zadužena za obavljanje poslova vezanih za nadzor i kontrolu prelaska granice Bosne i Hercegovine i drugih poslova propisanih zakonom. Formirana je zvanično 6. juna 2000. godine od strane specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN Jacques Paul Kleina, a čemu je prethodilo postizanje političke saglasnosti od strane članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Time je Granična policija Bosne i Hercegovine prva policijska agencija države Bosne i Hercegovine, u čijoj nadležnosti su poslovi vezani za zaštitu i kontrolu granice. Graničnom policijom rukovodi direktor, koji ima po jednog zamjenika i pomoćnika direktora, koje imenuje i razrješava Vijeće ministara. Granična policija Bosne i Hercegovine broji oko 3.000 policijskih službenika i kontroliše granicu Bosne i Hercegovine u cijeloj dužini od 1.551 km, sa 89 graničnih prelaza, od kojih je 55 međunarodnih. Organizacijski Granična policija BiH je organizirana na tri nivoa:

- centralni nivo (Glavna kancelarija)
- regionalni nivo (regionalni uredi koji pokrivaju više općina) i
- lokalni nivo (jedinice granične policije koje pokrivaju odr. broj graničnih prelaza).

Izvor: <http://www.granpol.gov.ba/o-nama/?cid=17,2,1> 09.02.2011.

Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA)

Agencija za istrage i zaštitu je formirana prije svega kao servis koji će „opsluživati“ Tužilaštvo i Sud Bosne i Hercegovine, sa jedne strane i radi efikasnije borbe protiv organizovanog kriminala i prekogranične saradnje, sa druge strane. To je vidljivo i iz poslova koji su joj dati u nadležnost:

- Sprječavanje, otkrivanje i istrage krivičnih djela iz nadležnosti Suda BiH,
- Prikupljanje obavještenja i podataka o krivičnim djelima iz nadležnosti Suda BiH i analiza sigurnosne situacije,
- Pružanje pomoći Sudu i Tužilaštvu BiH u prikupljanju obavještenja i izvršenje naloga Suda i Glavnog tužioca BiH,
- Fizička i tehnička zaštita osoba, objekata i druge imovine zaštićene po osnovu zakona,
- Zaštita svjedoka,
- Provođenje međunarodnih sporazuma o policijskoj saradnji i
- Kriminalistička ekspertiza.

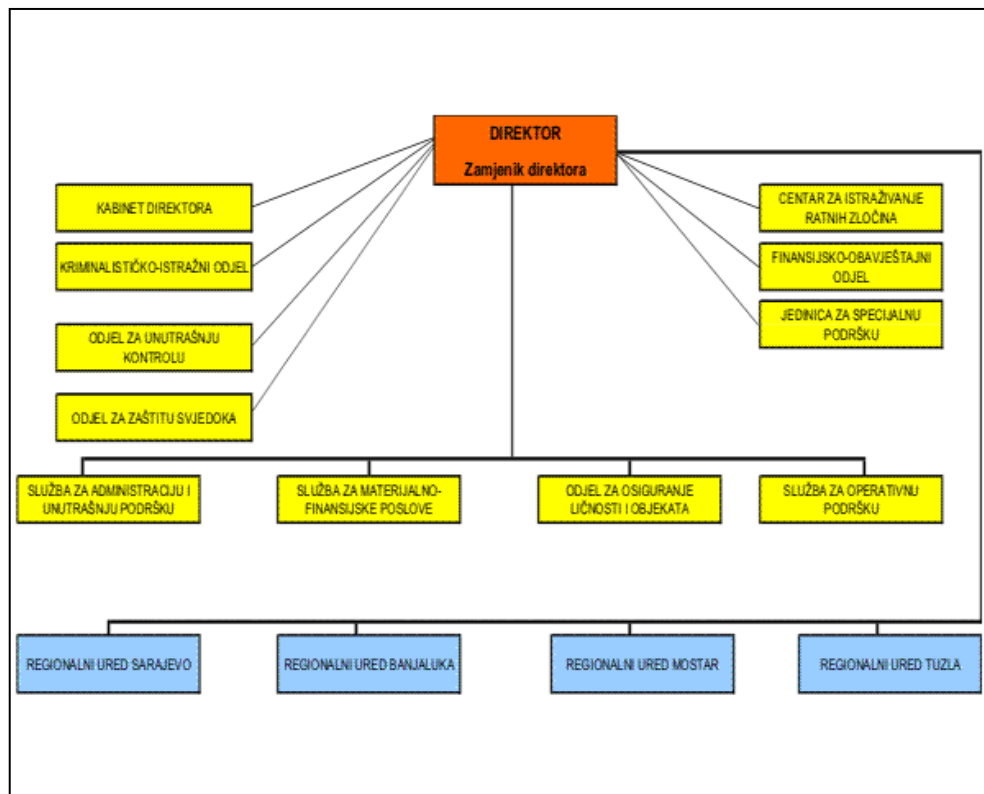
Na osnovu Zakona o Agenciji za informacije i zaštitu Bosne i Hercegovine, formirana je istoimena Agencija, koja nije bila policijska agencija. Ona je u početku mogla prikupljati određene vrste informacija i ustupati ih drugim organima. U opisu poslova i ovlašćenja koji su joj zakonom bili dati nije imala policijska ovlašćenja. Transformacijom Agencije za informacije i zaštitu 2004. godine, formirana je Agencija za istrage i zaštitu, na osnovu prethodno donesenog zakona o toj agenciji. Agencija je organizaciono uspostavljena tako da ima sjedište agencije u Sarajevu sa organizacionim jedinicama u sjedištu i četiri regionalne kancelarije u Banjoj Luci, Mostaru, Sarajevu i Tuzli. Ona je upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine sa operativnom samostalnošću.

Organizacione jedinice SIPA-e su:

- Kabinet direktora,
- Kriminalističko-istražno odjeljenje,
- Finansijsko-obavještajno odjeljenje,

- Centar za istraživanje ratnih zločina,
- Odjeljenje za zaštitu svjedoka,
- Odjeljenje za unutrašnju kontrolu,
- Jedinica za specijalnu podršku,
- Služba za operativnu podršku i
- Služba za administraciju i unutrašnju podršku.

Od svog formiranja Agencija za istrage i zaštitu (SIPA) postepeno jača i postaje nezaobilazan faktor sigurnosti, kako na unutrašnjem, tako i na međunarodnom planu. Na unutrašnjem planu dolazi do izražaja posebno kod istraživanja ratnih zločina i organizovanog kriminala, gdje je u velikoj prednosti u odnosu na ostale policijske agencije iz razloga mogućnosti djelovanja na cijelom teritoriju BiH. Na međunarodnom planu dolazi do izražaja u provođenju istraga, pružanja pomoći i razmjene informacija u oblasti organizovanog kriminala sa policijama drugih država u regionu i šire.

Izvor: <http://www.sipa.gov.ba/bs/struktura/shema.php> (10.02.2011.)

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela

Formiranje Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine počelo u martu 2010. godine, na osnovu Zakona o direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o Agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine. Direkcija je „upravna organizacija u okviru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine sa operativnom samostalnošću, djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke partije, registrovane organizacije ili udruženja, ili bilo kojeg naroda u Bosni i Hercegovini“ (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, član 2.).

Nadležnosti Direkcije su sljedeće:

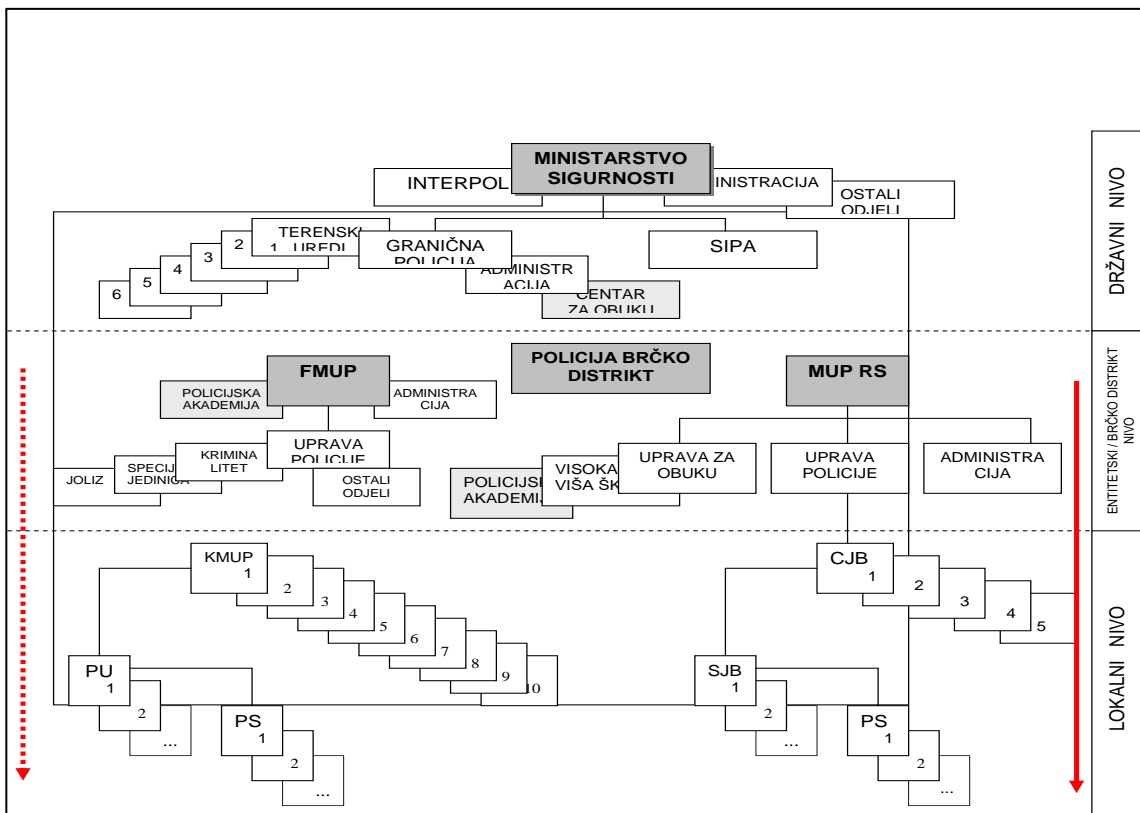
- „Komunikacija, saradnja i koordinacija između policijskih tijela Bosne i Hercegovine;
- Komunikacija, saradnja i koordinacija između policijskih tijela Bosne i Hercegovine sa odgovarajućim organima u Bosni i Hercegovini u vezi sa pitanjem policijskih poslova međunarodnog karaktera ili međunarodnog značaja, ili u vezi sa pitanjima koja su u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;
- Komunikacija i saradnja sa odgovarajućim stranim i međunarodnim organima u vezi sa pitanjem policijskih poslova od međunarodnog značaja ili zajedničkog interesa;
- Komunikacija, saradnja i koordinacija između policijskih tijela Bosne i Hercegovine i odgovarajućih organa u Bosni i Hercegovini sa odgovarajućim stranim i međunarodnim organima;
- Primjena najboljih evropskih i drugih međunarodnih praksi koje se odnose na policijska pitanja u Bosni i Hercegovini;
- Standardizacija rada u vezi sa policijskim pitanjima u Bosni i Hercegovini;
- Dnevno objedinjavanje sigurnosnih informacija značajnih za Bosnu i Hercegovinu, kao i za izvršavanje poslova iz nadležnosti policijskih tijela Bosne i Hercegovine, stalna saradnja sa relevantnim policijskim i drugim tijelima i preduzimanje potrebnih mjera s ciljem koordinacije operativnih poslova

- policijskih tijela Bosne i Hercegovine, te dnevno praćenje sigurnosnog stanja i obavještanje nadležnih policijskih tijela Bosne i Hercegovine;
- Organizovanje i sprovođenje fizičke i tehničke zaštite lica i objekata organa Bosne i Hercegovine i diplomatsko – konzularnih organa koji se posebno štite u skladu sa odgovarajućim zakonima, međunarodnim obavezama i drugim propisima koje donosi Savjet ministara Bosne i Hercegovine;
 - Prikupljanje, praćenje, analiziranje i korišćenje podataka značajnih za sigurnost Bosne i Hercegovine;
 - Sprovođenje međunarodnih ugovora o policijskoj saradnji iz nadležnosti Direkcije;
 - Ostali poslovi propisani zakonima i drugim propisima.

Direkcija obrađuje podatke i vodi evidencije iz svoje nadležnosti u skladu sa važećim propisima.“ (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, član 6.)

Direkcijom rukovodi Direktor, koji ima dva zamjenika i sva trojica moraju biti iz različitih konstitutivnih naroda. Imenuje ih „Savjet ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine, sa liste kandidata koju dostavi Nezavisni odbor na mandat od četiri godine, uz mogućnost reimenovanja u narednom mandatu.“ (Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, član 7.)

Imajući u vidu činjenicu da Direkcija od nedavno funkcioniše u punom kapacitetu teško je govoriti o rezultatima, kao i o pozitivnim i negativnim stranama njenog funkcionisanja.

Organizacija policijskog sistema u BiH
(Izvor: Spahić, 2008:107)

2.3. Pretpostavke razvoja sistema javne sigurnosti u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina kao zemlja u tranziciji, mijenjajući najveći dio svoje državno – birokratske strukture, mora nijenjati, odnosno transformisati i prilagoditi novim standardima i svoj sistem javne sigurnosti. Kad je riječ o sistemu javne sigurnosti on se mora prije svega prilagođavati standardima Evropske Unije.

Ovo je jedan od procesa koji traje od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma i oko kojeg je do sada najteže bilo političkim elitama da nađu kompromis i da se počne odmicati sa polazne tačke. Manje kao rezultati unutrašnjih političkih kompromisa, a više kao produkti pritiska međunarodnih faktora, nastale su policijske agencija na državnom nivou. Ono čemu je u ovom procesu trebalo da se teži jesu tri evropska principa:

1. Sve zakonodavne i budžetske nadležnosti za sva pitanja policije moraju se nalaziti na državnom nivou;

2. Nema političkog mijašanja u operativni rad policije;
3. Funkcionalne lokalne policijske oblasti moraju se utvrditi na osnovu tehničkih kriterija za rad policije, pri čemu se operativna komanda provodi na lokalnom nivou (Dostupno na://www.ohr.int/ohr-dept/rule-of-law-pillar/prc-key-doc/deklaracija.pdf (29.01.2011.)).

Politički dogovori domaćih elita su skoro neprekidno trajali i uglavnom bi se vrtili u krug dok na scenu ne bi stupili predstavnici međunarodne zajednice. Jedni od dogovor koji su na takav način urodili plodom su iz oktobra mjeseca 2007. Godine kada je potpisana Deklaracija o preuzimanju obaveza za sprovođenje reforme policije, a sve pod pritiskom parafiranja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju („Mostarska deklaracija“) ¹¹. Ovim putem je prihvaćena reforma policijskih snaga u BiH u skladu s tri evropska principa, što bi trebalo rezultirati uspostavom efikasnog sistema javne sigurnosti u BiH.

U skladu s tim „predviđena je uspostava državnih tijela za nivo BiH: Direkcija za koordinaciju policije u cilju omogućavanja efikasnijeg rada relevantnih policijskih tijela u Bosni i Hercegovini i efektivnije komunikacije na nivou Bosne i Hercegovine sa relevantnim međunarodnim institucijama. Takođe, uspostaviti će se Institut za forenzička ispitivanja i vještačenja, Ustanova za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku, Nezavisni odbor, Odbor za žalbe građana i Odbor za žalbe policijskih službenika.“ (Spahić, 2008:146)

Kao posljednji uspjesi unutarnjih političkih dogovora jesu nekoliko usaglašenih prijedloga zakona, koji su bili uvjet za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) sa Evropskom unijom¹², te uspostava još nekih tijela za nivo BiH. Međutim, i pored ovih postignutih, a više iznuđenih kompromisa, sistem javne sigurnosti BiH je ostao iscjepkan, nedovoljno funkcionalno uvezan i neefikasan, odnosno „niz

¹¹ „Mostarska deklaracija“, potpisana 28.10.2007. godine u Mostaru od strane lidera šest političkih partija; Stranke demokratske akcije (SDA), Stranke nezavisnih socijaldemokrata (SNSD), Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), Stranke za Bosnu i Hercegovinu (SbiH), Partije demokratskog progresa (PDP), Hrvatske demokratske zajednice 1990. (HDZ 1990).

¹² Nakon što je komesar za proširenje Olli Rehn zaključio da postoji dovoljno saglasnosti između političkih lidera u BiH, kada je riječ o procesu reformi, u decembru 2007. godine je parafiran, a potpisan 06.06.2008. godine, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Bosnom i Hercegovinom. (Spahić, 2008:147)

političkih i lokaletatističkih partikulariteta koji imitiraju državu, a samim svojim postojanjem takvi partikulariteti predstavljaju negaciju države“ (Abazović, 2008:68).

I takvi dogovori, pa makar i pod pritiskom međunarodnih faktora, bilji su od stajanja u mjestu. Na primjeru Oružanih snaga Bosne i Hercegovine vidljivo je da je politički kompromis moguć, kao i uspostava funkcionalnih državnih tijela na osnovu takvog kompromisa. Ovakva pozicija Bosne i Hercegovine u pogledu (ne)uređenosti sistema javne sigurnosti „i dalje predstavlja izvor nesigurnosti kao i pogodnost razvoja organizovanog kriminala i svih drugih oblika sigurnosnih rizika.“ (Smajić, 2010:80)

Obzirom da je policija najbrojniji i najjači aparat ozakonjene sile u Bosni i Hercegovini, vladajuće političke elite će se još dugo boriti za svaki dio tog aparata, odnosno za njihovom „kontrolom“. Ta kontrola se ne podrazumijeva na način kako se podrazumijeva u razvijenim, savremenim demokratskim društvima, već na način da im služi za ostvarivanje njihovih ciljeva i za što duži ostanak na političkoj sceni kao vladajućih snaga. Obzirom da se počelo sa ispunjavanjem uvjeta za pristupanje Evropskoj uniji i Evropska unija vrši pritisak, prostora za takvo ponašanje političkih elita ostaje sve manje, ali politička borba postaje sve grčevitija.

TREĆI DIO

Demokratski nadzor i kontrola policije

3.1. Demokratija i demokratski nadzor i kontrola

Demokratija (grč. demos – narod i krateo – vladam = vladavina naroda) oblik je vladavine koji je kroz historiju doživio veliki broj kako teorijskih, tako praktičnih varijacija. Od antičke Grčke i njenih mislilaca, preko Rima i srednjovjekovnih mislilaca sve do danas, jako je veliki opus različitih promišljanja o demokratskoj vladavini i izgledu demokratske države. Još od antičke Grčke mislioci govore o sretnoj državi, sretnih građana, poput Platona i Aristotela. Savremene demokratije su uglavnom ustavne demokratije. Jackson Barlow kaže „konstitucionalizam (ustavnost – vladavina zakona) postoji zato što su ljudska bića slaba. Ona su slaba u dvije situacije: i onda kada nemaju političku moć i onda kada imaju.“ (Demokratija i ljudska prava, Civitas, 2002:63). Obzirom da u svakom momentu, u svakoj demokratskoj državi imamo one koji imaju i one koji nemaju političku moć, ustavnost je rješenje problema. Odnosno ustavnost ne dozvoljava onima koji imaju vlast da zaborave zašto su tu, a onima koji nemaju vlast ustavnost daje adekvatnu zaštitu od onih koji imaju vlast. Pored toga savremene demokratije su predstavničke, odnosno građani ne vladaju direktno, već putem predstavnika koje izaberu. Nadalje Jackson Barlow kaže, moderni konstitucionalizam nam dozvoljava da kažemo da je „**zakon nepravedan ako većina nameće zakon manjini, a da se taj zakon istovremeno ne odnosi i na nju samu**“, kao i to da predstavnička demokratija znači da „**zato što većina govori u ime cijele populacije, ona ne smije vladati u vlastitom sebičnom interesu.**“ (Civitas Bosne i Hercegovine, 2002:67) Međutim, i pored ovih osnovnih obilježja savremenih demokratija, mnogobrojni su primjeri kršenja i nipoštašavanja osnovnih ljudskih prava i sloboda u takvim državama. Vladavina zakona u zemljama savremene demokratije ne znači da su zakoni koji su na snazi najbolji, da su trajna rješenja koja su nepromjenjiva. Naprotiv, u takvim državama Ustav i zakoni su norme o čijem poštivanju se pomno vodi briga, ali o njihovim izmjenama se vrlo često razmišlja i raspravlja, kao o najnormalnijoj stvari.

Te rasprave o izmjenama Ustava, odnosno zakona su veoma često dugotrajne i mukotrpane, ali sastavni su dio demokratske tradicije i kao takve smatraju se normanim. Liberalna demokrtija smatra se danas najvećim stupnjem demokratije u kojoj je osiguran najveći stepen prava i sloboda za pojedinca. Prapočeci liberalizma potiču iz učenja Thomasa Hobbes- a, John Locke- a i drugih. Ova učenja baziraju se na dvije ideje: „ prva je da ljudska bića imaju prirodna prava i druga da svaka legitimna vlast počiva na pristanku onih kojima se upravlja.“ (Civitas Bosne i Hercegovine, 2002:64) Ove ideje su nešto što dođe kao glavne prednosti liberalizma, odnosno, „ liberalizam daje ono što bi se moglo opisati kao negativni aspekt modernog konstitucionalizma, stoga što štiti narod od moći države.“ (Civitas Bosne i Hercegovine, 2002:64). Država se svodi na aparat koji je servis pojedinca i zadužen je da mu što više i što bolje olakša život. Sve ovo „definiše da je primarna svrha države zaštita prava pojedinca, on teži da smanji ulogu države na goli minimum“ (Civitas Bosne i Hercegovine, 2002:64). Iz rečenog je vidljivo da i društvima koja se smatraju najvećim dostignućem u historiji ljudskog roda postoje zakoni koji nisu idealni i s vremena na vrijeme postoji potreba za njihovim mijenjanjem, te da je uvijek potrebno kontrolisati aparat države da bi se očuvale slobode i prava pojedinca. U novijoj historiji, u zemljama liberalne demokratije, mnogobrojni su primjeri zloupotreba, kršenja osnovnih ljudskih prava i sloboda, od strane organa države. Iz tih razloga neophodno je da demokratska vlast bude transparentna i podložna kontroli svih vrsta, kako od strane sudske vlasti, tako i od civilnog društva, pa i građanina kao jedinke. To je bitno kako iz razloga provjere zakonitog rada demokratski izabrane vlasti, tako i radi sprječavanja potencijalne opasnosti da predstavnička vlast ne preraste u vladavinu birokratije. Da bi vlast, odnosno društvo bilo demokratsko, neophodna je odgovorna vlast koja će polagati račune cjelokupnoj zajednici. Iako demokratija i kontrola na prvi pogled ne idu zajedno, „kontrola uopšte bitna je komponenta demokratskog procesa i javlja se u njegovim inicijalnim fazama“ (Babović u: Hadžić, 2001:255).

Kontrola sistema sigurnosti neophodna je iz razloga što država u njemu ima moćan aparat prinude, koji na raspolaganju ima velika zakonska ovlašćenja, ali i diskreciona prava koja vremenom prisvaja (upotreba sile, lišenje slobode, posebne istražne mjere i radnje itd.).

Obzirom da su glavni nosioci zakonite sile savremene države, njena vojska i snage sigurnosti (policija), to je neophodno uspostaviti mehanizme za njihovu kontrolu, jer one mogu biti i najveći poligon za eventualne zloupotrebe, a njihove zloupotrebe izazvati najveće štete po pojedinca i po državu samu. Kontrola je višestruko značajan proces jer, „postojanje kontrole od značaja je i za legitimitet policije, tj. za pozitivan odnos građana i javnosti prema njenoj misiji i zakonom utvrđenim zadacima i metodama.“ (Babović u Hadžić, 2001:255) Born i Leigh navode pet neizostavnih razloga zbog kojih je neophodna kontrola službi sigurnosti:

- „Prvo, suprotno pojmu otvorenosti i transparentnosti, koji je temelj demokratskog nadzora, sigurnosne i obavještajne službe često djeluju u tajnosti. Kako tajnost može štiti njihovo djelovanje od javne provjere, važno je da te operacije pomno prate parlament i još više izvršna vlast.
- Drugo, sigurnosne i obavještajne službe imaju posebne ovlasti, npr. mogu zadirati u privatno vlasništvo ili komunikaciju, što očito može ograničiti ljudska prava, stoga je nužno da ih prate za to zadužene institucije za nadzor. Parlamentarna skupština Vijeća Europe o tome se izjasnila ovako:

Postoji ozbiljna zabrinutost da službe unutarnje sigurnosti država članica Vijeća Europe često stavljaju interese koje smatraju interesima državne sigurnosti i interesima države iznad poštovanja prava pojedinca. Kako su uz to često nedostatno nadzirane, postoji velika opasnost od zloupotrebe moći i kršenja ljudskih prava ako se ne osiguraju zakonske i ustavne zaštitne mjere.

Problemi se javljaju pogotovo u slučajevima gdje su službe unutarnje sigurnosti stekle određene ovlasti poput preventivnih metoda i metoda prisile, u kombinaciji s nedostatnom kontrolom izvršne vlasti, zakonodavstva i sudstva, kao i u slučajevima kad u nekoj zemlji postoji velik broj različitih tajnih službi.

- Treće, u razdoblju nakon hladnog rata, a pogotovo nakon 11. rujna 2001. godine, obavještajne zajednice gotovo svih zemalja našle su se u procesu prilagodbe novim prijetnjama za sigurnost.

Najvećom prijetnjom za sigurnost funkcioniranja demokratskih društava više se ne smatra mogućnost stranog vojnog napada, nego organizirani kriminal, terorizam, negativan utjecaj regionalnih sukoba ili propalih država te protuzakonita trgovina ljudima i robom. Taj proces prilagodbe trebao bi biti pod nadzorom izabranih civilnih vlasti koje su jamstvo da će preustroj službi biti u skladu s potrebama građana. Nadalje, s obzirom na to da su obavještajne službe velike službene birokratske organizacije kojima je svojstveno opiranje promjenama i određeni stupanj birokratske inertnosti, vanjske institucije poput izvršne vlasti i parlamenta moraju osigurati da se željene promjene provedu na učinkovit način.

- Četvrto, sigurnosne i obavještajne službe imaju zadatak skupljati i analizirati podatke o mogućim prijetnjama te procjenjivati te prijetnje. S obzirom na to da su te procjene polazišna točka za ostale državne snage sigurnosti (vojska, policija, granična policija), važno je da se one donose demokratskim vodstvom. To je posebno važno jer te procjene podrazumijevaju da se prioritet daje prijetnjama koje obično imaju velike političke implikacije.
- Peti se razlog odnosi na zemlje koje su imale autoritaran režim i koje su nedavno postale demokratske. U tim zemljama u prošlosti glavni zadatak službi unutarnje sigurnosti i obavještajnih službi bio je zaštititi autoritarne vođe od vlastitih građana. Sigurnosne i obavještajne službe imale su prije svega represivnu ulogu. Lako je zamisliti kako će velik zadatak biti preobraziti stare sigurnosne službe u moderne demokratske službe. Tu preobrazbu iz sredstva represije u moderno sredstvo sigurnosne politike trebaju pažljivo pratiti izvršna vlast i parlament.“ (Born i Leigh, 2005:16,17)

Jasno je vidljivo, iz navedenih razloga, da demokratski nadzor i kontrola nad sektorom sigurnosti - policijom moraju biti sveobuhvatni, kako ne bi došlo do zloupotreba i neželjenih posljedica. Pogledi i promišljanja o vrstama kontrole nad sektorom sigurnosti slična su u velikoj mjeri, ali i razlikuju se od autora do autora, ali jedna od njih je najprijemčivija.

Babović o tome kaže: „Kontrola može biti unutrašnja i spoljna tj. civilna. Spoljna, opet, može biti politička, sudska i građanska (kojoj više odgovara naziv nadzor)“

1. Politička, je ona koju vrše parlament i vlada, a odnosi se na ulogu policije, njene zadatke, organizaciju, finansiranje, rukovođenje i sl.
2. Sudska kontrola, je ona koju vrše tužilaštva i pravosuđa onda kada neki pripadnik policije učini krivično djelo.
3. Građanski nadzor, podrazumijeva podnošenje prijave na neki postupak pripadnika policije i da na osnovu te prijave bude postupljeno nepristrasno.

Unutarnja kontrola (interna, disciplinska, ili „hijerarhijska“ kontrola) se provodi u okviru policije, s tim što se organi interne kontrole ne moraju baviti isključivo pitanjima discipline u užem smislu, nego svoju aktivnost mogu proširiti i na domen ponašanja policajaca prema građanima. (Babović u : Hadžić, 2001:259).

Na istom fonu Beridan kaže: „nadzor i kontrolu komponenata sistema nacionalne sigurnosti, općenito, moguće je promatrati u tri dimenzije i nivoa:

- Nivo i nadležnosti organa vlasti države;
- Uticaj različitih elemenata društva na rad komponenata sistema sigurnosti; i
- Interna kontrola koju su, po važećim zakonima, dužne provoditi komponente sistema sigurnosti unutar sebe samih“ (Beridan, 2008:150).

Ova podjela se čini najjednostavnijom i najjasnijom i uglavnom ima zajedničke sadržaoce za veliku većinu država. Bosna i Hercegovina se takođe u velikoj mjeri može ukopiti u ovakvu podjelu demokratskog nadzora i kontrole policije, ali ima i svoje specifičnosti u pogledu unutarnjeg uređenja, a samim time i organizacije policije.

3.2. Parlamentarni nadzor i kontrola sektora javne sigurnosti u Bosni i Hercegovini

Parlament je najviše tijelo zakonodavne vlasti savremene demokratske države, koje svojim aktima daje legitimitet i okvire u kojim će raditi izvršna vlast. Koliko dobre akte, odnosno zakone parlament donese, da u rad izvršnoj vlasti, te koliko dobro kontroliše rad

izvršne vlasti, utoliko će biti dobra i izvršna vlast, a i kvalitetan rad parlamenta samog. Obzirom da je parlament tijelo koje je izabrano voljom najvećeg broja građana na slobodnim izborima, otuda ima i pravo i obavezu da se stara o funkcionisanju, prije svega izvršne vlasti, a u interesu građana. Ovo svoje pravo i obvezu parlament može ispuniti na pravi način stvaranjem adekvatnih zakonskih okvira izvršnoj vlasti, a u isto vrijeme sebi predvidjeti potrebne instrumente za demokratski nadzor i kontrolu izvršne vlasti i unutar nje i sistema sigurnosti. Pored toga parlament je dužan obezbijediti adekvatan zakonski okvir izvršnoj vlasti (vladi), civilnom društvu, medijima, pa i sigurnosnom sistemu unutar njega samog za kontrolu. Sektor sigurnosti je jako kompleksan, ali kako Born kaže, „barem tri aspekta sektora sigurnosti predstavljaju pravi izazov za parlamentarni nadzor: Zakoni o tajnosti mogu onemogućiti nastojanja u pravcu povećanja transparentnosti u sektoru sigurnosti.

Sektor sigurnosti predstavlja izrazito kompleksnu oblast u kojoj parlamenti trebaju vršiti nadzor nad pitanjima kao što su nabavka naoružanja, kontrola naoružanja i spremnost/gotovost vojnih jedinica.

Naglasak na međunarodnu saradnju u oblasti sigurnosti može utjecati na transparentnost i demokratsku legitimnost sigurnosne politike zemlje ukoliko dovodi do isključenja parlamenta iz procesa. Stoga je izuzetno važno da je parlament u mogućnosti da da doprinos, sudjeluje i prati debate i donošenje odluka na međunarodnom planu.“ (Born, 2003:26, 27)

Jasno je vidljivo da je u ovim procesima uloga parlamenta nemjerljiva i da je parlament poluga bez koje nema „prave“ vlasti.

U svemu, pa i u demokratskom nadzoru i kontroli trebali bi postojati neki univerzalni standardi, ali „na međunarodnom nivou ne postoje dogovoreni standardi u oblasti demokratskog i parlamentarnog nadzora jer se na sigurnost i odbranu gledalo kao na pitanja koja spadaju u domen državnog suvereniteta. Postoje određani standardi na regionalnom nivou, kao što je naprimjer OSCE-ov Kodeks ponašanja. Također postoje određani principi kojim se reguliraju demokratski civilno – vojni odnosi:

- Država je jedini akter u društvu koji ima legitiman monopol nad upotrebom sile; sigurnosne službe su odgovorne legitimnim demokratskim organima vlasti;

- Parlament je suveren i njemu je izvršna vlast odgovorna za utvrđivanje, primjenu i pregled sigurnosne i odbrambene politike;
- Parlament ima jedinstvenu ustavnu ulogu u smislu proglašenja i ukidanja vanrednog stanja ili ratnog stanja;
- Principi dobre uprave i vladavina prava se odnose na sve organe vlasti, te time i na sigurnosni sektor;
- Osoblje sigurnosnog sektora ima pojedinačnu odgovornost pred sudovima za kršenje domaćih i međunarodnih zakona (u vezi sa nesavjesnim postupanjem koje se sankcionira u građanskopravnim ili krivičnopravnim postupcima);
- Organizacije sigurnosnog sektora su politički neutralne“ (Born, 2003:31)

Kao i u bilo kojem drugom poslu, gdje su potrebni određeni alati za obavljanje poslova, tako je i kod demokratskog nadzora i kontrole. Parlament je dužan da u cilju stvaranja „dobre vlasti“ sam sebi stvori zakonski okvir i odredi instrumente i metode, putem kojih će vršiti kontrolu nad sektorom sigurnosti.

Obzirom da ipak postoji minimum demokratskih standarda kod demokratskog nadzora i kontrole sektora sigurnosti, Born dalje navodi koji su to parlamentu „instrumenti ili „alati“ koje može koristiti za osiguranje demokratskog nadzora nad sektorom sigurnosti:

1.Opće ovlasti	2.Budžetska kontrola	3.Mirovne misije/raspoređivanje u inozemstvu: pravo parlamenta da odobri/odbije:
a. Iniciranje zakona b. Izmjene i dopune i prerada zakona c. Ispitivanje pripadnika izvršnih vlasti d. Pozivanje pripadnika izvršnih vlasti da	a. Pristup svim budžetskim dokumentima b. Pravo na pregled i izmjene budžeta za odbranu i sigurnost c. Budžetska kontrola se vrši na razini programa,	a. Sudjelovanje u odlučivanju prije nego što su trupe raspoređene u inozemstvu b. Mandat misije; osiguranje UN mandata c. Budžet misije

<p>svjedoče na sjednicama parlamenta</p> <p>e. Pozivanje vojnog osoblja i državnih službenika da svjedoče na sjednicama parlamenta</p> <p>f. Pozivanje civilnih stručnjaka da svjedoče na sjednicama parlamenta</p> <p>g. Pribavljanje dokumenata od izvršne vlasti</p> <p>h. Provođenje parlamentarnih istraga</p> <p>i. Održavanje saslušanja</p>	<p>projekata i stavki</p> <p>d. Pravo na odobrenje/odbijanje svih dodatnih prijedloga za budžet odbrane i sigurnosti</p>	<p>d. Rizike po vojno osoblje</p> <p>e. Pravila angažmana</p> <p>f. Lanac komandovanja/kontrole</p> <p>g. Trajanje misije</p> <p>h. Pravo na obilazak trupa</p>
---	--	---

4.Nabavka	5.Opća odbrambena i sigurnosna politika: pravo na odobrenje/odbijanje	6.Vojno/sigurnosno osoblje
<p>a. Obaveza izvršne vlasti da u potpunosti obavještava parlament o odluci o nabavkama</p> <p>b. Pravo da odobri/odbije ugovore</p> <p>c. Revizija sljedećih faza nabavke</p> <p>i. konkretizacija potrebe za novom opremom</p> <p>ii.poređenje i odabir proizvođača</p> <p>iii.ocjena ponuda za nadoknade i protuvrijednosti</p>	<p>a. Koncepta sigurnosne politike</p> <p>b. Koncepta upravljanja krizama</p> <p>c. Struktura snaga</p> <p>d. Vojne strategije/doktrine</p>	<p>a. Pravo na odobrenje/odbijanje plana osoblja</p> <p>b. Pravo na utvrđivanje gornje granice za ljudstvo</p> <p>Pravo na odobrenje/odbijanje ili pravo na konzultacije o najvišim vojnim imenovanjima</p>

(Born, 2003:98, 99)

Iz iznesenog se može vidjeti koliko je bitna uloga parlamenta, ali i da parlament ima na raspolaganju dovoljno instrumenata da može na valjan način vršiti nadzor i kontrolu nad sektorom sigurnosti. Koliko je to lako provodivo u praksi zavisi od unutrašnjeg ustroja države, što manje nivoa vlasti, to je jednostavnije provoditi nadzor i kontrolu. Obzirom da je Bosna i Hercegovina država veoma kompleksnog unutrašnjeg uređenja, to je i sistem nadzora i kontrole policije samim tim kompleksan. Policija, odnosno policijske agencije su formirane na tri razine političkoga organizovanja (državni, entitetski i kantonalni) i svaki nivo ima i zakonodavnu vlast, koja bi trebala da bude glavni nosilac demokratskog nadzora i kontrole.

3.2.1. Parlamentarni nadzor i kontrola policijskih agencija na nivou države Bosne i Hercegovine

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ustanovljena je Ustavom Bosne i Hercegovine, kao najviši zakonodavni organ i sastoji se od dva doma – Predstavničkog doma i Doma naroda. Sve zakonodavne odluke Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donosi usvajanjem u oba doma.

„Dom naroda se sastoji od 15 delegata, od kojih su dvije trećine iz Federacije (uključujući pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jedna trećina iz Republike Srpske (pet Srba). Nominovane hrvatske, odnosno bošnjačke delegate iz Federacije biraju hrvatski, odnosno bošnjački delegati u Domu naroda Federacije. Delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupština Republike srpske.

Devet članova Doma naroda sačinjava kvorum, pod uslovom da su prisutna tri bošnjačka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

Predstavnički dom sastoji se od 42 člana, od kojih se dvije trećine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske.

Članovi Predstavničkog doma biraju se neposredno iz svog entiteta, u skladu s izbornim zakonom kojeg će donijeti Parlamentarna skupština“ (Ustav Bosne i Hercegovine, Član IV).

Do 2002. godine članovi parlamentarne skupštine birani su na dvije godine, a od izbora 2002. godine biraju se i delegiraju na mandat od četiri godine. Domovi Parlamentarne skupštine BiH reguliraju svoju unutrašnju organizaciju i način rada. Sjedište Parlamentarne skupštine BiH je u Sarajevu

Nadležnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prema Ustavu su sljedeće:

- „Donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine po ovom Ustavu.
- Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine.
- Odobravanje budžeta za institucije Bosne i Hercegovine.
- Odlučivanje o saglasnosti za ratifikaciju međunarodnih ugovora.
- Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta“ (Ustav Bosne i Hercegovine, Član IV).

Iz nadležnosti koje su izvorno dodijeljene Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine vidljivo je da ni spomena nema o sigurnosti i policiji, niti o nadzoru i kontroli. Međutim, donošenjem zakona o policijskim agencijama i njihovim formiranjem, u tim zakonima *lex specialis*, data su ovlaštenja parlamentarnoj skupštini za nadzor i kontrolu. Samim time, Parlamentarnoj skupštini se oživljavaju dva izvorna instrumenta za nadzor i kontrolu, donošenje zakona i odlučivanje o budžetu. To su dva, vjerovatno najdjelotvornija instrumenta kojim Parlamentarna skupština direktno djeluje na funkcionalnost i efikasnost policijskih agencija.

Izglasvanjem i donošenjem zakona koji se odnose na policijske agencije, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, odnosno poslanici, pokazuju koliko im je stalo do uređenog policijskog sistema, a na kom demokratskom nivou je cjelokupno društvo.

Ista situacija je i sa usvajanjem budžeta policijskih agencija, gdje Parlamentarna skupština nivoom budžetskih sredstava pokazuje koliko je zainteresovana za funkcionisanje policijskih agencija u punom kapacitetu i u smjeru njihovog osavremenjavanja, sa jedne strane.

Sa druge strane kroz kontrolu utroška dodijeljenih sredstava i uvida u postignute rezultate, Parlamentarna skupština ima priliku kroz tu prizmu sgledati rad policijskih agencija.

Da bi u potpunosti provodila demokratski nadzor i kontrolu nad radom policijskih agencija Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine morala je prirediti sebi i druge instrumente. Radi se zajedničkim tijelima oba doma Parlamentarne skupštine koja imaju internim aktima propisane zadaće i kontinuirano prate rad policijskih agencija na nivou Bosne i Hercegovine, a to su Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine, Nezavisni odbor Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine.

Zajednička komisija za odbranu isigurnost Bosne i Hercegovine

„Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine formirana je prvi put Zaključkom oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine broj: 01.02-021548/03 od 12.11.2003. godine, u skladu sa članom 44. Poslovnika Predstavničkog doma i članom 38. Poslovnika Doma naroda. Ovim Zaključkom reguliran je sastav, nadležnosti Zajedničke komisije, kao i način rada i odlučivanja. Stalni status ove Komisije konačno je definiran usvajanjem novih poslovnika o radu oba doma. (Poslovnik Predstavničkog doma.“ („Sl. List BiH“, broj /06) i Poslovnik Doma naroda („Sl. List BiH“, broj /06))

Članovi se biraju iz reda oba doma Parlamentarne skupštine BiH i to po šest članova, a imajući u vidu i njihovu nacionalnu pripadnost. Predsjedavajući i dva zamjenika moraju dolaziti iz reda tri konstitutivna naroda. Odluke se donose prostom većinom koja mora obuhvatiti najmanje 1/3 glasova Zajedničke komisije iz oba doma i po jedan glas predstavnika svakog konstitutivnog naroda.

Nadležnosti Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost Bosne i Herecgovine definirane su članom 54 (odjeljak F) Poslovnika o radu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine gdje stoji:

„(1) Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine:

- a) razmatra i prati provođenje sigurnosne i odbrambene politike Bosne i Hercegovine;
- b) prati rad i razmatra izvještaje Stalnog komiteta za vojna pitanja, Ministarstva odbrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i drugih izvršnih tijela koja se bave pitanjima iz oblasti sigurnosti i odbrane, i o tome izvještava PSBiH, s posebnim osvrtom na izvještaje, kratkoročne i dugoročne planove u vezi sa strukturom Oružanih snaga BiH, kadrovskom politikom i regrutiranjem, plaćama i naknadama, obrazovanjem i obukom pripadnika Oružanih snaga BiH, profesionalnim ponašanjem i etičkim standardima za civilno i vojno osoblje, opremanjem vojske, radom vojne industrije, nabavkom sredstava i uvozom i izvozom oružja i vojne opreme, materijalnom pomoći i ugovorima sa stranim firmama koje pružaju usluge odbrambenim institucijama na komercijalnoj osnovi, borbenoj gotovosti, vojnim vježbama i operacijama, uključujući izvršenje međunarodnih obaveza i međunarodne operacije podrške miru;
- c) razmatra zakone i amandmane na zakone iz nadležnosti Komisije;
- d) razmatra i dostavlja mišljenja i preporuke, izmjene i dopune na prijedlog budžeta za odbranu;
- e) razmatra izvještaje o izvršenju budžeta za odbranu, kao i izvještaje o reviziji institucija iz oblasti odbrambene i sigurnosne politike BiH;
- f) razmatra pitanja saradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima, Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi, NATO-om, Paktom stabilnosti Jugoistočne Evrope i drugim organizacijama i zemljama u oblasti sigurnosti i odbrane;
- g) razmatra aktivnosti stalnih i privremenih delegacija Bosne i Hercegovine u međunarodnim i međuparlamentarnim institucijama iz oblasti sigurnosti i odbrane;
- h) razmatra i dostavlja mišljenja PSBiH o ratifikaciji i provođenju međunarodnih ugovora iz oblasti sigurnosti i odbrane;

i) ostvaruje saradnju s nadležnim parlamentarnim komisijama entiteta Bosne i Hercegovine, drugih država, kao i s međunarodnim organizacijama i drugim tijelima iz oblasti odbrane.

(2) Zajednička komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti sigurnosti Bosne i Hercegovine.“ (Poslovnik Predstavničkog doma («Sl. List BiH», broj /06) i Poslovnik Doma naroda («Sl. List BiH», broj /06))

Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine jedan je od instrumenata bez kojeg bi bilo nezamislivo provođenje demokratskog nadzora i kontrole policijskih agencija Bosne i Hercegovine. Ona predstavlja svojevrsnu sponu između Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i policijskih agencija, obzirom da učestvuje u izradi zakona, budžeta, prati rad i vrši obilasku policijskih agencija i razmatra njihove izvještaje. Od početka svog funkcionisanja Zajednička komisija je aktivno učestvovala u velikom broju izrada zakona, na različitim vidovima edukacija iz oblasti odbrane i sigurnosti, velikom broju prihvata delegacija i u tematskim posjetama, kako domaćim agencijama, tako i u inostranstvu.

Pregled aktivnosti Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine za mandatni period 2002.- 2006. godine

1.ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI	2.AKTIVNOSTI VEZANE ZA RAZMATRANJE I USVAJANJE OSTALIH AKATA	3.AKTIVNOSTI KOJE JE ZAJEDNIČKA KOMISIJA SAMA INICIRALA I OSTALE AKTIVNOSTI
<p style="text-align: center;"><u>2004</u></p> <p>1.Prijedlog zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu; 2.Prijedlog zakona o policijskim službenicima; 3.Prijedlog zakona o učestvovanju pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih</p>	<p>1.Informacija o stanju sigurnosti BiH za 2003., za prvih šest mjeseci 2004., za 2004. u cjelini, prvih šest mjeseci 2005., i 2005. u cjelini; 2.Sublimiranje poslaničkih zaključaka proisteklih povodom rasprave o Informaciji o stanju sigurnosti BiH za 2003.godinu. 3.Informacija o dostignutom nivou uspostave Agencije za informacije i zaštitu; 4.Informacija direktora Uprave policije MUP-a FBiH o eventualnim terorističkim napadima prilikom ceremonije otvaranja Starog Mosta u Mostaru; 5. Informacija Ministarstva sigurnosti BiH o učešću policijskih službenika u mirovnim misijama i Ministarstva odbrane BiH o učešću pripadnika Oružanih snaga BiH; 6.Informacija o radu Tužilaštva BiH i stanju kriminaliteta u 2004.; 7.Prijedlog izvještaja sa sublimiranim zaključcima Zajedničke komisije usvojenim prilikom posjeta Institucijama BiH iz oblasti odbrane i sigurnosti; 8.Prezentacija reforme policije (OHR);</p>	<p>1. BH MAC-u i Interpolu u BiH - 2005. godine; -Državnoj graničnoj službi (DGS)-Sjedištu DGS-a u Istočnom Sarajevu i jedinici na Aerodromu Sarajevo 2004., terenskim uredima i graničnim prijelazima Brčko i Bijeljina 2005.godine,Trebinje-Doljani-Neum, te Bosansko Grahovo-Bihać(Izačić) 2006.godine; - Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA) 2005. godine; - Ministarstvu sigurnosti BiH u</p>

<p>zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu</p> <p>4.Prijedlog zakona o Državnoj graničnoj službi</p> <p>6.Prijedlog zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice;</p>	<p>9. Informacija o radu Policije Brčko Distrikta BiH;</p> <p>10. Informacija DGS-a o problemima u radu ove službe, te Informacija o stanju popunjenosti DGS-a i internoj kontroli;</p> <p>11. Informacija Ministarstva odbrane BiH i Ministarstva sigurnosti BiH o učešću pripadnika OS i policijskih službenika BiH u operacijama podrške miru u 2005. sa planom učešća u 2006.;</p> <p>12. Obavjest o izdavanju građevinskih dozvola u graničnom pojasu po zaključku Zajedničke komisije;</p> <p>13. Sigurnosna politika BiH-informativno;</p> <p>14. Obavjest Vijeća ministara BiH o realiziranju zaključaka Zajedničke komisije;</p> <p>15. Informacija o „slučaju Abazović“;</p> <p>16. Obavjest EUFOR-a, NATO-a i OSCE-a u vezi pitanja raspolaganja naoružanjem i municijom;</p> <p>17. Informacija o održanim sastancima Upravnog odbora Direkcije za restrukturiranje policije (kontinuirano);</p> <p>18. Informativno razmatranje i Liste pripremljenosti sistema zaštite povjerljivih podataka;</p> <p>19. Autentično tumačenje člana 66. Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice;</p>	<p>2006. godini.</p> <p>2. Prezentacija osnovnih zadataka i ciljeva u 2004 i 2005 godine. Saradnja sa James Lokerom o dr. Raffi Gregorianom.</p> <p>3. Prisustvo određenom broju seminara, radionica i dr. skupova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seminari u Zagrebu, Dubrovniku Tirani, Cetinju, Garmišu, Oberamergau, Berlinu, Beogradu tokom 2004, 2005 i 2006. godine.; - Seminar u BiH 2004. godine na Jahorini, Bjelašnici i Neumu 2005.; - Seminar na temu „Upravljanje katastrofama“ u miru u Sarajevu; - Treća ministarska konferencija u Sarajevu; - Okrugli sto u Sarajevu na temu „Koncept obuke u oblasti sigurnosne politike“ ; - Seminar u Sarajevu „Implementacija humanitarnog prava u BiH“
<p>2005</p>	<p>2006.</p>	<p>2007. godine</p> <p>Realizirane su posjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavnom uredu Granične policije BiH i terenskim uredim u Višegradu i Gradiškoj;
<p>2006</p> <p>1. Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o DGS;</p> <p>2. Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o policijskim službenicima BiH;</p> <p>3. Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH.</p> <p>Predloženi zakoni čije razmatranje u komisijijskoj fazi nije okončano</p> <p>-Prijedlog zakona o dopunama Zakona o odbrani BiH.</p>	<p>1. Informacija u vezi sa tajnim zatvorima i transportima CIA-e (2006.).</p> <p>2007.</p> <p>1. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1. 3. 2006. - 31. 8. 2006., sa zaključkom Predsjedništva BiH (predlagači: Predsjedništvo BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>2. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1.9. 2006.- 28. 2.2007. (predlagač: Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>3. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1. 3. 2007. - 31.8. 2007., sa zaključkom Predsjedništva BiH (podnosilac: Predsjedništvo BiH);</p> <p>4. Informativno razmatranje Prijedloga britanskih diplomata za rješavanje problema decertificiranih policajaca BiH (sačinilac – Stalna misija BiH pri UN-u i Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>5. Informacija sa sastanka predstavnika Zajedničke komisije s parlamentarcima i parlamentarnim izvještačima SR Njemačke;</p> <p>6. Informacija o sigurnosnoj provjeri;</p> <p>7. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2006. godinu (predlagač: Ministarstvo sigurnosti BiH);</p> <p>8. Informacija Granične policije BiH o stanju u ovoj instituciji dostavljena po zaključku Zajedničke komisije (sačinilac: Granična policija);</p> <p>9. Informacija o sjednici Vijeća Fondacije Ženevskog centra za sigurnosnu politiku (GCSP) (sačinilac: Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>10. Informacija Štaba NATO-a u Sarajevu o Naertu zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH (sačinilac: Ured savjetnika za politička pitanja Štaba NATO-a u Sarajevu);</p> <p>11. Informacija o neovlaštenoj proizvodnji i stavljanju u promet opojnih droga u BiH u periodu 2005. i 2006.godina, s tendencijama za prvih šest mjeseci 2007. godine (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH);</p> <p>12. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene u 2006. godini (Podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH);</p> <p>13. Rezolucija Evropskog parlamenta o navodnom CIA-inom korištenju evropskih zemalja za prebacivanje i nezakonito zatvaranje osoba (podnosilac: Ministarstvo vanjskih</p>	<p>2007. godine</p> <p>Realizirane su posjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavnom uredu Granične policije BiH i terenskim uredim u Višegradu i Gradiškoj; <p>2008. godine</p> <p>Realizirane su planirane posjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Službi za poslove sa strancima; - Terenskim uredima Granične policije BiH „Jug“ u Čapljinu i „Zapad“ u Grudama. - Graničnim prijelazima „Gorica“, „Doljani“ i „Zupci“ <p>U toku 2008. godine Zajedničkoj komisiji obračali su se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ambasador Sjedinjenih Američkih Država u BiH, Nj.E. Charles L. English; - Brigadni general Ulrich Heider, direktor Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; - General Vincenzo Coppola, šef Misije EUPM- a u BiH; - Ambasador SR Njemačke u BiH, Nj.E. Joachim Schmidt, - Predstavnici Antikorupcionog tima NATO-a,
<p>2007</p> <p>Prijedlozi zakona usvojeni u obje komisijijske faze</p> <p>1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH.</p> <p>Prijedlozi zakona usvojeni u prvoj, a odbijeni u drugoj komisijijskoj fazi</p> <p>1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj</p>	<p>1. Informacija u vezi sa tajnim zatvorima i transportima CIA-e (2006.).</p> <p>2007.</p> <p>1. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1. 3. 2006. - 31. 8. 2006., sa zaključkom Predsjedništva BiH (predlagači: Predsjedništvo BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>2. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1.9. 2006.- 28. 2.2007. (predlagač: Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>3. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 1. 3. 2007. - 31.8. 2007., sa zaključkom Predsjedništva BiH (podnosilac: Predsjedništvo BiH);</p> <p>4. Informativno razmatranje Prijedloga britanskih diplomata za rješavanje problema decertificiranih policajaca BiH (sačinilac – Stalna misija BiH pri UN-u i Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>5. Informacija sa sastanka predstavnika Zajedničke komisije s parlamentarcima i parlamentarnim izvještačima SR Njemačke;</p> <p>6. Informacija o sigurnosnoj provjeri;</p> <p>7. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2006. godinu (predlagač: Ministarstvo sigurnosti BiH);</p> <p>8. Informacija Granične policije BiH o stanju u ovoj instituciji dostavljena po zaključku Zajedničke komisije (sačinilac: Granična policija);</p> <p>9. Informacija o sjednici Vijeća Fondacije Ženevskog centra za sigurnosnu politiku (GCSP) (sačinilac: Ministarstvo vanjskih poslova BiH);</p> <p>10. Informacija Štaba NATO-a u Sarajevu o Naertu zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH (sačinilac: Ured savjetnika za politička pitanja Štaba NATO-a u Sarajevu);</p> <p>11. Informacija o neovlaštenoj proizvodnji i stavljanju u promet opojnih droga u BiH u periodu 2005. i 2006.godina, s tendencijama za prvih šest mjeseci 2007. godine (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH);</p> <p>12. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene u 2006. godini (Podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH);</p> <p>13. Rezolucija Evropskog parlamenta o navodnom CIA-inom korištenju evropskih zemalja za prebacivanje i nezakonito zatvaranje osoba (podnosilac: Ministarstvo vanjskih</p>	<p>2007. godine</p> <p>Realizirane su posjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavnom uredu Granične policije BiH i terenskim uredim u Višegradu i Gradiškoj; <p>2008. godine</p> <p>Realizirane su planirane posjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Službi za poslove sa strancima; - Terenskim uredima Granične policije BiH „Jug“ u Čapljinu i „Zapad“ u Grudama. - Graničnim prijelazima „Gorica“, „Doljani“ i „Zupci“ <p>U toku 2008. godine Zajedničkoj komisiji obračali su se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ambasador Sjedinjenih Američkih Država u BiH, Nj.E. Charles L. English; - Brigadni general Ulrich Heider, direktor Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; - General Vincenzo Coppola, šef Misije EUPM- a u BiH; - Ambasador SR Njemačke u BiH, Nj.E. Joachim Schmidt, - Predstavnici Antikorupcionog tima NATO-a,

<p>agenciji za istrage i zaštitu Prijedlozi zakona koji nisu usvojeni u prvoj komisijijskoj fazi 1. Prijedlog zakona o policijskoj strukturi u BiH Prijedlozi zakona koji su u proceduri 1. Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu; 3. Prijedlog zakona o policijskoj strukturi u BiH.</p>	<p>poslova BiH); 14. Orijentacioni radni plan Zajedničke komisije za 2007. godinu; 15. Dopis predsjedavajućeg Predstavničkog doma Beriza Belkića Zajedničkoj komisiji, po zahtjevu advokata Faruka Balijagića; 16. Zaključak Doma naroda od 16.10.2007. sa zahtjevom Zajedničkoj komisiji da, radi održavanja vanredne zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH o temi "Sigurnosna i politička situacija u BiH", pripremi informaciju o stanju sigurnosti u BiH; 17. Rasprava o dostavljenim odgovorima nadležnih ministarstava na pitanja postavljena na 7. sjednici Zajedničke komisije, 8. 10. 2007. 2008. 1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije u 2007. godini; 2. Prijedlog orijentacionog plana rada Zajedničke komisije za 2008. godinu; 3. Izvještaj sa sjednice GCSP (Ženevski centar za sigurnosnu politiku) Fondacije, održane 30. 11. 2007. u Ženevi; 4. Izvještaj o posjeti Terenskoj kancelariji Granične policije „SJEVEROZAPAD“ – Gradiška/Bosanska Gradiška; 5. Izvještaj sa konferencije „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama-problemi i perspektive“, Trebinje; 6. Izvještaj sa 2. Modula ESDP, (Evropska sigurnosna i odbrambena politika) održanog u Crnoj Gori; 7. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 01.09.2007. – 29.02.2008. godine 8. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika BiH u operacijama podrške miru u inostranstvu za period 1.3.2008.-30.6.2008.; 9. Informacija sa Seminara CSS-a (Centar za sigurnosnu politiku) na temu: "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"; 10. Informacija o posjeti ambasadora SAD u BiH, Nj.E. Charles L. Englisha; 11. Informacija o posjeti brigadnog generala Ulricha Heidera, Direktora Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; 12. Informativno razmatranje Specijalnog obraćanja za parlamentarne Interparlamentarne skupštine za evropsku sigurnost i odbranu NATO-a (podnosilac: Skupština Zapadnoevropske unije); 13. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Službe za poslove sa strancima; 14. Informacija o trenutnom stanju sigurnosti u BiH (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 15. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 16. Razmatranje zaključaka sa 26. sjednice Predstavničkog doma vezanih za Informaciju o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu radi izrade cjelovitog prijedloga zaključaka; 17. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Terenskog ureda Granične policije „Jug“ Čapljina; 18. Informacija sa sastanka sa predstavnicima Ambasade SAD u BiH; 19. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Švicarskoj Konfederaciji; 20. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa šefom misije EUPM-a u BiH, Vicenzom Coppolom; 21. Informacija o susretu članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Republike Crne Gore na graničnom prijelazu Zupci – Sitnica; 22. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene (podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH); 23. Informacija o održanom sastanku sa predstavnicima Antikorupcionog tima NATO 24. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije s Nj.E. Joachim Schmidtom, ambasadorom SR Njemačke u BiH; 25. Informacija sa DCAF 17. trening seminara za parlamentarne savjetnike za odbranu i sigurnost zemalja JE, Beograd; 26. Informacija o održanom sastanku predstavnika Zajedničke komisije sa članovima Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU; 27. Informacija o seminaru o temi „OSCE Kodeks ponašanja“, Vlašić; 28. Informacija o održanoj radionici o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i</p>	<p>-Članovi Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU, -Predstavnic DCAF-a iz Ženeve, Marc Remillard i Darko Stančić, -Ambasador BiH pri OSCE misiji u Beču, Igor Davidović, -Predstavnik predsjedavajućeg OSCE-a za član IV Aneksa 1B Dejtonskog mirovnog sporazuma, brigadni general Costanzo Periotto, -Predstavnic Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH. Radionice i drugi skupovi, kojim su prisustvovali: -Seminar o temi „Perspektive regionalne sigurnosne saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope“, PSOTC (Centar za mirovne operacije), Butmir; -Regionalna konferencija „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama – problemi i perspektive“, Trebinje; -Seminar na temu: „Borba protiv terorizma kroz regionalnu i međunarodnu sigurnosnu saradnju“, Sarajevo; -Seminar o zaštiti tajnih podataka Zajedničke sigurnosno-obavještajne komisije za nadzor nad radom OSA BiH, Banja Luka; -Seminar Centra za međunarodne odnose i Atlantic Treaty Associationa (ATA) „BiH i Evroatlanske integracije“, Banja Luka; -Seminar Misije EUPM u BiH o policijskoj reformi u BiH – reforma sigurnosnog sektora i proces stabilizacije i pridruživanja, Sarajevo; -Seminar OSCE-a BiH na temu: “Rad unutar političkih partija i njihovih klubova poslanika na sigurnosno – političkim pitanjima“, Sarajevo; -Okrugli sto Foruma za bezbjednost i demokratiju i Friedrich Ebert Stiftunga o temi: „Građanski i parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti“, Banja Luka; -Konferencija na temu: “Inicijative za kontrolu vatrenog oružja u Jugoistočnoj Evropi“, Zagreb, Rakitje; -Program obuke iz oblasti Evropske sigurnosne i odbrambene politike (ESDP), Bečići, Crna Gora; -Seminar „Sigurnosni sektor Republike Srbije“, Beograd; -Regionalni seminar o upravljanju kriznim situacijama; -Seminar o „Parlamentarnom nadzoru nad sigurnosnim sektorom“, RACVIAC, Zagreb, -Trening seminar za parlamentarne</p>
<p>2008 Prijedlozi zakona usvojeni u obje komisijijske faze 1. Prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH 2. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH</p>	<p>14. Orijentacioni radni plan Zajedničke komisije za 2007. godinu; 15. Dopis predsjedavajućeg Predstavničkog doma Beriza Belkića Zajedničkoj komisiji, po zahtjevu advokata Faruka Balijagića; 16. Zaključak Doma naroda od 16.10.2007. sa zahtjevom Zajedničkoj komisiji da, radi održavanja vanredne zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH o temi "Sigurnosna i politička situacija u BiH", pripremi informaciju o stanju sigurnosti u BiH; 17. Rasprava o dostavljenim odgovorima nadležnih ministarstava na pitanja postavljena na 7. sjednici Zajedničke komisije, 8. 10. 2007. 2008. 1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije u 2007. godini; 2. Prijedlog orijentacionog plana rada Zajedničke komisije za 2008. godinu; 3. Izvještaj sa sjednice GCSP (Ženevski centar za sigurnosnu politiku) Fondacije, održane 30. 11. 2007. u Ženevi; 4. Izvještaj o posjeti Terenskoj kancelariji Granične policije „SJEVEROZAPAD“ – Gradiška/Bosanska Gradiška; 5. Izvještaj sa konferencije „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama-problemi i perspektive“, Trebinje; 6. Izvještaj sa 2. Modula ESDP, (Evropska sigurnosna i odbrambena politika) održanog u Crnoj Gori; 7. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 01.09.2007. – 29.02.2008. godine 8. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika BiH u operacijama podrške miru u inostranstvu za period 1.3.2008.-30.6.2008.; 9. Informacija sa Seminara CSS-a (Centar za sigurnosnu politiku) na temu: "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"; 10. Informacija o posjeti ambasadora SAD u BiH, Nj.E. Charles L. Englisha; 11. Informacija o posjeti brigadnog generala Ulricha Heidera, Direktora Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; 12. Informativno razmatranje Specijalnog obraćanja za parlamentarne Interparlamentarne skupštine za evropsku sigurnost i odbranu NATO-a (podnosilac: Skupština Zapadnoevropske unije); 13. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Službe za poslove sa strancima; 14. Informacija o trenutnom stanju sigurnosti u BiH (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 15. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 16. Razmatranje zaključaka sa 26. sjednice Predstavničkog doma vezanih za Informaciju o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu radi izrade cjelovitog prijedloga zaključaka; 17. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Terenskog ureda Granične policije „Jug“ Čapljina; 18. Informacija sa sastanka sa predstavnicima Ambasade SAD u BiH; 19. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Švicarskoj Konfederaciji; 20. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa šefom misije EUPM-a u BiH, Vicenzom Coppolom; 21. Informacija o susretu članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Republike Crne Gore na graničnom prijelazu Zupci – Sitnica; 22. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene (podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH); 23. Informacija o održanom sastanku sa predstavnicima Antikorupcionog tima NATO 24. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije s Nj.E. Joachim Schmidtom, ambasadorom SR Njemačke u BiH; 25. Informacija sa DCAF 17. trening seminara za parlamentarne savjetnike za odbranu i sigurnost zemalja JE, Beograd; 26. Informacija o održanom sastanku predstavnika Zajedničke komisije sa članovima Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU; 27. Informacija o seminaru o temi „OSCE Kodeks ponašanja“, Vlašić; 28. Informacija o održanoj radionici o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i</p>	<p>-Članovi Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU, -Predstavnic DCAF-a iz Ženeve, Marc Remillard i Darko Stančić, -Ambasador BiH pri OSCE misiji u Beču, Igor Davidović, -Predstavnik predsjedavajućeg OSCE-a za član IV Aneksa 1B Dejtonskog mirovnog sporazuma, brigadni general Costanzo Periotto, -Predstavnic Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH. Radionice i drugi skupovi, kojim su prisustvovali: -Seminar o temi „Perspektive regionalne sigurnosne saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope“, PSOTC (Centar za mirovne operacije), Butmir; -Regionalna konferencija „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama – problemi i perspektive“, Trebinje; -Seminar na temu: „Borba protiv terorizma kroz regionalnu i međunarodnu sigurnosnu saradnju“, Sarajevo; -Seminar o zaštiti tajnih podataka Zajedničke sigurnosno-obavještajne komisije za nadzor nad radom OSA BiH, Banja Luka; -Seminar Centra za međunarodne odnose i Atlantic Treaty Associationa (ATA) „BiH i Evroatlanske integracije“, Banja Luka; -Seminar Misije EUPM u BiH o policijskoj reformi u BiH – reforma sigurnosnog sektora i proces stabilizacije i pridruživanja, Sarajevo; -Seminar OSCE-a BiH na temu: “Rad unutar političkih partija i njihovih klubova poslanika na sigurnosno – političkim pitanjima“, Sarajevo; -Okrugli sto Foruma za bezbjednost i demokratiju i Friedrich Ebert Stiftunga o temi: „Građanski i parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti“, Banja Luka; -Konferencija na temu: “Inicijative za kontrolu vatrenog oružja u Jugoistočnoj Evropi“, Zagreb, Rakitje; -Program obuke iz oblasti Evropske sigurnosne i odbrambene politike (ESDP), Bečići, Crna Gora; -Seminar „Sigurnosni sektor Republike Srbije“, Beograd; -Regionalni seminar o upravljanju kriznim situacijama; -Seminar o „Parlamentarnom nadzoru nad sigurnosnim sektorom“, RACVIAC, Zagreb, -Trening seminar za parlamentarne</p>
<p>Prijedlozi zakona usvojeni u prvoj komisijijskoj fazi, trenutno u parlamentarnoj proceduri Prijedlozi zakona usvojeni u prvoj, a odbijeni u drugoj komisijijskoj fazi</p>	<p>14. Orijentacioni radni plan Zajedničke komisije za 2007. godinu; 15. Dopis predsjedavajućeg Predstavničkog doma Beriza Belkića Zajedničkoj komisiji, po zahtjevu advokata Faruka Balijagića; 16. Zaključak Doma naroda od 16.10.2007. sa zahtjevom Zajedničkoj komisiji da, radi održavanja vanredne zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH o temi "Sigurnosna i politička situacija u BiH", pripremi informaciju o stanju sigurnosti u BiH; 17. Rasprava o dostavljenim odgovorima nadležnih ministarstava na pitanja postavljena na 7. sjednici Zajedničke komisije, 8. 10. 2007. 2008. 1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije u 2007. godini; 2. Prijedlog orijentacionog plana rada Zajedničke komisije za 2008. godinu; 3. Izvještaj sa sjednice GCSP (Ženevski centar za sigurnosnu politiku) Fondacije, održane 30. 11. 2007. u Ženevi; 4. Izvještaj o posjeti Terenskoj kancelariji Granične policije „SJEVEROZAPAD“ – Gradiška/Bosanska Gradiška; 5. Izvještaj sa konferencije „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama-problemi i perspektive“, Trebinje; 6. Izvještaj sa 2. Modula ESDP, (Evropska sigurnosna i odbrambena politika) održanog u Crnoj Gori; 7. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 01.09.2007. – 29.02.2008. godine 8. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika BiH u operacijama podrške miru u inostranstvu za period 1.3.2008.-30.6.2008.; 9. Informacija sa Seminara CSS-a (Centar za sigurnosnu politiku) na temu: "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"; 10. Informacija o posjeti ambasadora SAD u BiH, Nj.E. Charles L. Englisha; 11. Informacija o posjeti brigadnog generala Ulricha Heidera, Direktora Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; 12. Informativno razmatranje Specijalnog obraćanja za parlamentarne Interparlamentarne skupštine za evropsku sigurnost i odbranu NATO-a (podnosilac: Skupština Zapadnoevropske unije); 13. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Službe za poslove sa strancima; 14. Informacija o trenutnom stanju sigurnosti u BiH (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 15. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 16. Razmatranje zaključaka sa 26. sjednice Predstavničkog doma vezanih za Informaciju o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu radi izrade cjelovitog prijedloga zaključaka; 17. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Terenskog ureda Granične policije „Jug“ Čapljina; 18. Informacija sa sastanka sa predstavnicima Ambasade SAD u BiH; 19. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Švicarskoj Konfederaciji; 20. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa šefom misije EUPM-a u BiH, Vicenzom Coppolom; 21. Informacija o susretu članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Republike Crne Gore na graničnom prijelazu Zupci – Sitnica; 22. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene (podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH); 23. Informacija o održanom sastanku sa predstavnicima Antikorupcionog tima NATO 24. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije s Nj.E. Joachim Schmidtom, ambasadorom SR Njemačke u BiH; 25. Informacija sa DCAF 17. trening seminara za parlamentarne savjetnike za odbranu i sigurnost zemalja JE, Beograd; 26. Informacija o održanom sastanku predstavnika Zajedničke komisije sa članovima Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU; 27. Informacija o seminaru o temi „OSCE Kodeks ponašanja“, Vlašić; 28. Informacija o održanoj radionici o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i</p>	<p>-Članovi Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU, -Predstavnic DCAF-a iz Ženeve, Marc Remillard i Darko Stančić, -Ambasador BiH pri OSCE misiji u Beču, Igor Davidović, -Predstavnik predsjedavajućeg OSCE-a za član IV Aneksa 1B Dejtonskog mirovnog sporazuma, brigadni general Costanzo Periotto, -Predstavnic Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH. Radionice i drugi skupovi, kojim su prisustvovali: -Seminar o temi „Perspektive regionalne sigurnosne saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope“, PSOTC (Centar za mirovne operacije), Butmir; -Regionalna konferencija „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama – problemi i perspektive“, Trebinje; -Seminar na temu: „Borba protiv terorizma kroz regionalnu i međunarodnu sigurnosnu saradnju“, Sarajevo; -Seminar o zaštiti tajnih podataka Zajedničke sigurnosno-obavještajne komisije za nadzor nad radom OSA BiH, Banja Luka; -Seminar Centra za međunarodne odnose i Atlantic Treaty Associationa (ATA) „BiH i Evroatlanske integracije“, Banja Luka; -Seminar Misije EUPM u BiH o policijskoj reformi u BiH – reforma sigurnosnog sektora i proces stabilizacije i pridruživanja, Sarajevo; -Seminar OSCE-a BiH na temu: “Rad unutar političkih partija i njihovih klubova poslanika na sigurnosno – političkim pitanjima“, Sarajevo; -Okrugli sto Foruma za bezbjednost i demokratiju i Friedrich Ebert Stiftunga o temi: „Građanski i parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti“, Banja Luka; -Konferencija na temu: “Inicijative za kontrolu vatrenog oružja u Jugoistočnoj Evropi“, Zagreb, Rakitje; -Program obuke iz oblasti Evropske sigurnosne i odbrambene politike (ESDP), Bečići, Crna Gora; -Seminar „Sigurnosni sektor Republike Srbije“, Beograd; -Regionalni seminar o upravljanju kriznim situacijama; -Seminar o „Parlamentarnom nadzoru nad sigurnosnim sektorom“, RACVIAC, Zagreb, -Trening seminar za parlamentarne</p>
<p>1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o učešću pripadnika oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim</p>	<p>14. Orijentacioni radni plan Zajedničke komisije za 2007. godinu; 15. Dopis predsjedavajućeg Predstavničkog doma Beriza Belkića Zajedničkoj komisiji, po zahtjevu advokata Faruka Balijagića; 16. Zaključak Doma naroda od 16.10.2007. sa zahtjevom Zajedničkoj komisiji da, radi održavanja vanredne zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH o temi "Sigurnosna i politička situacija u BiH", pripremi informaciju o stanju sigurnosti u BiH; 17. Rasprava o dostavljenim odgovorima nadležnih ministarstava na pitanja postavljena na 7. sjednici Zajedničke komisije, 8. 10. 2007. 2008. 1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije u 2007. godini; 2. Prijedlog orijentacionog plana rada Zajedničke komisije za 2008. godinu; 3. Izvještaj sa sjednice GCSP (Ženevski centar za sigurnosnu politiku) Fondacije, održane 30. 11. 2007. u Ženevi; 4. Izvještaj o posjeti Terenskoj kancelariji Granične policije „SJEVEROZAPAD“ – Gradiška/Bosanska Gradiška; 5. Izvještaj sa konferencije „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama-problemi i perspektive“, Trebinje; 6. Izvještaj sa 2. Modula ESDP, (Evropska sigurnosna i odbrambena politika) održanog u Crnoj Gori; 7. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 01.09.2007. – 29.02.2008. godine 8. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika BiH u operacijama podrške miru u inostranstvu za period 1.3.2008.-30.6.2008.; 9. Informacija sa Seminara CSS-a (Centar za sigurnosnu politiku) na temu: "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"; 10. Informacija o posjeti ambasadora SAD u BiH, Nj.E. Charles L. Englisha; 11. Informacija o posjeti brigadnog generala Ulricha Heidera, Direktora Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH; 12. Informativno razmatranje Specijalnog obraćanja za parlamentarne Interparlamentarne skupštine za evropsku sigurnost i odbranu NATO-a (podnosilac: Skupština Zapadnoevropske unije); 13. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Službe za poslove sa strancima; 14. Informacija o trenutnom stanju sigurnosti u BiH (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 15. Informacija o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu (sačinilac: Ministarstvo sigurnosti BiH); 16. Razmatranje zaključaka sa 26. sjednice Predstavničkog doma vezanih za Informaciju o stanju sigurnosti u BiH za 2007. godinu radi izrade cjelovitog prijedloga zaključaka; 17. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sjedištu Terenskog ureda Granične policije „Jug“ Čapljina; 18. Informacija sa sastanka sa predstavnicima Ambasade SAD u BiH; 19. Informacija o posjeti članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Švicarskoj Konfederaciji; 20. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa šefom misije EUPM-a u BiH, Vicenzom Coppolom; 21. Informacija o susretu članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Republike Crne Gore na graničnom prijelazu Zupci – Sitnica; 22. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene (podnosilac: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH); 23. Informacija o održanom sastanku sa predstavnicima Antikorupcionog tima NATO 24. Informacija o sastanku članova Zajedničke komisije s Nj.E. Joachim Schmidtom, ambasadorom SR Njemačke u BiH; 25. Informacija sa DCAF 17. trening seminara za parlamentarne savjetnike za odbranu i sigurnost zemalja JE, Beograd; 26. Informacija o održanom sastanku predstavnika Zajedničke komisije sa članovima Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU; 27. Informacija o seminaru o temi „OSCE Kodeks ponašanja“, Vlašić; 28. Informacija o održanoj radionici o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i</p>	<p>-Članovi Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća EU, -Predstavnic DCAF-a iz Ženeve, Marc Remillard i Darko Stančić, -Ambasador BiH pri OSCE misiji u Beču, Igor Davidović, -Predstavnik predsjedavajućeg OSCE-a za član IV Aneksa 1B Dejtonskog mirovnog sporazuma, brigadni general Costanzo Periotto, -Predstavnic Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE u BiH. Radionice i drugi skupovi, kojim su prisustvovali: -Seminar o temi „Perspektive regionalne sigurnosne saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope“, PSOTC (Centar za mirovne operacije), Butmir; -Regionalna konferencija „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama – problemi i perspektive“, Trebinje; -Seminar na temu: „Borba protiv terorizma kroz regionalnu i međunarodnu sigurnosnu saradnju“, Sarajevo; -Seminar o zaštiti tajnih podataka Zajedničke sigurnosno-obavještajne komisije za nadzor nad radom OSA BiH, Banja Luka; -Seminar Centra za međunarodne odnose i Atlantic Treaty Associationa (ATA) „BiH i Evroatlanske integracije“, Banja Luka; -Seminar Misije EUPM u BiH o policijskoj reformi u BiH – reforma sigurnosnog sektora i proces stabilizacije i pridruživanja, Sarajevo; -Seminar OSCE-a BiH na temu: “Rad unutar političkih partija i njihovih klubova poslanika na sigurnosno – političkim pitanjima“, Sarajevo; -Okrugli sto Foruma za bezbjednost i demokratiju i Friedrich Ebert Stiftunga o temi: „Građanski i parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti“, Banja Luka; -Konferencija na temu: “Inicijative za kontrolu vatrenog oružja u Jugoistočnoj Evropi“, Zagreb, Rakitje; -Program obuke iz oblasti Evropske sigurnosne i odbrambene politike (ESDP), Bečići, Crna Gora; -Seminar „Sigurnosni sektor Republike Srbije“, Beograd; -Regionalni seminar o upravljanju kriznim situacijama; -Seminar o „Parlamentarnom nadzoru nad sigurnosnim sektorom“, RACVIAC, Zagreb, -Trening seminar za parlamentarne</p>

<p>aktivnostima u inostranstvu</p> <p>2. Prijedlog zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH</p> <p>3. Prijedlog zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture BiH</p> <p>Prijedlozi zakona koji nisu usvojeni u prvoj komisijijskoj fazi</p> <p>1. Prijedlog zakona o policijskoj strukturi u BiH</p> <p>Prijedlozi zakona koji nisu usvojeni u prvoj komisijijskoj fazi ali su i dalje u proceduri</p> <p>1. Prijedlog zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme</p> <p>2. Prijedlog zakona o graničnoj kontroli</p> <p>Zahtjevi za autentično timačenje</p> <p>1. Prijedlog autentičnog tumačenja člana 102. Zakona o policijskim službenicima BiH;</p> <p>2009</p> <p>Prijedlozi zakona usvojeni u obje komisijijske faze</p> <p>1. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o policijskim službenicima BiH</p> <p>2. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Graničnoj policiji BiH</p> <p>3. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH</p> <p>Prijedlozi zakona</p>	<p>sigurnosnog sektora na nivou BiH za 2009.“;</p> <p>29. Informacija o održanom sastanku sa predstavnicima DCAF-a (Ženevski centar za kontrolu oružanih snaga) iz Ženeve;</p> <p>30. Informacija o održanoj prezentaciji i predavanju za učesnike kursa o temi „Sigurnosna politika BiH“;</p> <p>31. Informacija o održanoj radionici o temi: „Stanje u oblasti naoružanja i municije u BiH“, održane u Bihacu;</p> <p>32. Informacija o posjeti predstavnika Zajedničke komisije Češkoj Republici;</p> <p>33. Informacija o posjeti predstavnika Zajedničke komisije Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije;</p> <p>34. Ponovno razmatranje Zaključaka Zajedničke komisije vezanih za Informaciju o neovlaštenoj proizvodnji i stavljanju u promet opojnih droga u Bosni i Hercegovini u periodu 2005. i 2006., s tendencijama za prvih šest mjeseci 2007. godine;</p> <p>35. Razmatranje dostavljenih odgovora Ministarstva sigurnosti BiH na pitanja Zajedničke komisije sa 11. sjednice u vezi Informacije o razbojništvu u Cargo centru aerodroma Sarajevo i suspenziji u Graničnoj policiji BiH (podnosilac: Ministarstvo sigurnosti BiH);</p> <p>36. Aktivnosti Zajedničke komisije u vezi sa IPAP (Individualni partnerski akcioni plan) u 2008. godini;</p> <p>37. Predstavka Vahida Alagića, zamjenika direktora Granične policije;</p> <p>38. Predstavka Joze Ćorluke, rukovodioca u GP-i;</p> <p>39. Prijedlozi i sugestije struktura odbrane i sigurnosti u vezi s Prijedlogom zakona o plaćama i nakanadama u institucijama BiH.</p> <p>40. Zahtjev Sekretarijata UN-a za dostavom prijedloga kandidata za spisak visokih konsultanata za pitanje reforme sigurnosnog sektora;</p> <p>41. Zahtjev poslanika Šemsudina Mehmedovića za provjeru zakonitosti rada Državne agencije za istrage i zaštitu, sa Informacijom SIPA-e u ovom predmetu.</p> <p>2009.</p> <p>1. Izvještaj o radu Zajedničke komisije u 2008. godini;</p> <p>2. Prijedlog orijentacionog plana rada Zajedničke komisije za 2009. godinu;</p> <p>3. Izvještaj o radu Vijeća ministara za 2008. godinu u dijelu nadležnosti Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH;</p> <p>4. Izvještaj Izvršne direkcije Komiteta za borbu protiv terorizma o posjeti BiH u periodu 11. – 19.11.2007. godine;</p> <p>5. Izvještaji dostavljeni od strane Državne agencije za istrage i zaštitu i Vijeća ministara BiH na zahtjev sa 34. sjednice Zajedničke komisije povodom rasprave o dešavanjima u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), u vezi sa podnošenjem određenih materijala Tužilaštvu BiH – akta označena stepenom zaštite „TAJNO“;</p> <p>6. Izvještaj o učešću pripadnika Oružanih snaga, policijskih i državnih službenika Bosne i Hercegovine u operacijama podrške miru za period 01.07.2008. – 31.12.2008. godine;</p> <p>7. Izvještaj o radu Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) za devet mjeseci 2009. godine, sa izjašnjenjem;</p> <p>8. Poslanička inicijativa Slavka Jovičića za raspravu o Izvještaju Državne agencije za istrage i zaštitu o dostavljanju izvještaja o počinjenom krivičnom djelu protiv više lica iz RS-e;</p> <p>9. Izvještaj o prisustvu Modulu 1. Trening seminara o temi „Evropska sigurnosna i odbrambena politika - ESDP“ Beograd, 23.-27.03.2009. godine;</p> <p>10. Izvještaj sa parlamentarnog seminara „Vize i upravljanje granicama“ 31.3.-1.4.2009. Brisel;</p> <p>11. Izvještaj o učešću na regionalnoj konferenciji o temi „Jačanje sigurnosne saradnje za što skoriji pristup Jugoistočne Evrope Evropskoj uniji“, Tirana 7.-8.12.2009.;</p> <p>12. Obavještenje o neovlaštenom postupanju pripadnika SIPA-e;</p> <p>13. Informacija o stanju sigurnosti u BiH u 2008. godini;</p> <p>14. Informacija u vezi realiziranja Zaključaka donesenih povodom rasprave o Informaciji o aktuelnoj sigurnosnoj situaciji u BiH, s posebnim osvrtom na terorizam na 41. sjednici Predstavničkog doma PSBiH;</p> <p>15. Informacija o realiziranju zaključaka Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH usvojenih nakon sastanka sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Crne Gore;</p> <p>16. Dopunjena informacija o realiziranju zaključaka sa sastanka članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa članovima Odbora za sigurnost i odbranu Skupštine Crne Gore;</p>	<p>savjetnike zemalja Jugoistočne Evrope, Beograd,</p> <p>-Trening seminar za parlamentarne savjetnike zemalja Jugoistočne Evrope, Ženeva,</p> <p>-Seminar o temi „OSCE Kodeks ponašanja“, Vlašić,</p> <p>-Seminar o temi: „NATO i Evropska unija i Bosna i Hercegovina“, Sarajevo.</p> <p>-Regionalna konferencija „Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama – problemi i perspektive“, Trebinje (Zajednička komisija u saradnji sa OSCE misijom u BiH, DPPI (Inicijativa za spremnost i prevenciju u slučaju katastrofa) i East-West institutom).</p> <p>-Radionica o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i sigurnosnog sektora na nivou BiH za 2009.“, Kozara</p> <p>-Radionica o temi: „Stanje u oblasti naoružanja i municije u BiH“, Bihać (Zajednička komisija u saradnji sa UNDP-om);</p> <p>-Konferencija o temi: „Aktuelno stanje sigurnosti u BiH“ u Sarajevu</p> <p>U posjeti Zajedničkoj komisiji u 2008. boravile su delegacije:</p> <p>-Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Republike Crne Gore;</p> <p>-Predstavnicu antikorupcionog tima NATO-a;</p> <p>-Delegaciju ambasadora 27 država članica Evropske unije Političko-sigurnosnog komiteta Vijeća Evropske Unije.</p> <p>2009.</p> <p>Realizirane planirane posjete:</p> <p>- Državnoj agenciji za istrage i zaštitu</p> <p>- Odboru za sigurnost NSRS</p> <p>Organizirani seminari i radionice</p> <p>- Radionica o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i sigurnosnog sektora u BiH za 2010. godinu, Tuzla, 18.-20.11.2009.;</p> <p>- Konferencija „Aktuelno stanje sigurnosti u BiH“, Banja Luka, 16.-18.12.2009.;</p> <p>Prisustvo konferencijama, seminarima, okruglim stolovima</p> <p>- Seminar OSCE misije u BiH iz oblasti sigurnosne politike, Sarajevo;</p> <p>- Parlamentarni seminar na temu „Vize i</p>
--	---	---

<p>usvojeni samo u prvoj komisijskoj fazi</p> <p>1.Prijedlog zakona o graničnoj kontroli</p> <p>Zahtjevi za autentično tumačenje</p> <p>1.Prijedlog autentičnog tumačenje člana 102. Zakona o policijskim službenicima BiH</p>	<p>17. Informacija u vezi inicijative Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH s 35. sjednice o pitanjima vezanim za granični prelaz Klobuk-Zubci /Trebinje/;</p> <p>18. Informacija NCB Interpol za BiH o potjericama NCB Interpol Beograd raspisanim protiv određenog broja Bhgrađana u slučaju tzv. „Dobrovoljačka ulica“;</p> <p>19. Informacija o lišenju slobode u Republici Hrvatskoj Vjekoslava Vukovića, pomoćnika ministra sigurnosti i aktivnostima poduzetim nakon tog događaja;</p> <p>20. Informacija o upravljanju i održavanju graničnih prijelaza u BiH;</p> <p>21. Informacija o odgovoru SIPA-e u vezi sa pismom bivšeg predsjednika OO SDS Doboj;</p> <p>22. Obavijest Vijeća ministara BiH u vezi sa problematikom upravljanja i održavanja graničnih prijelaza;</p> <p>23. Informacija – akti Vijeća ministara BiH koji tretiraju pitanje borbe protiv auto-kriminala u BiH, kao odgovor na jedan od usvojenih zaključaka sa 55. sjednice Predstavničkog doma PSBiH, prilikom rasprave o Informaciji o stanju sigurnosti u BiH u 2008.;</p> <p>24. Informacija o realizaciji Petog regionalnog seminara o upravljanju u katastrofama uzrokovanim terorizmom;</p> <p>25. Informacija o izdatim dozvolama za promet oružja, vojne opreme i proizvoda dvojne namjene;</p> <p>26. Informacija o održanoj konferenciji o temi „Aktuelno stanje sigurnosti u BiH“ 18.12.2008. sa prijedlogom zaključaka;</p> <p>27. Informacija o učestvovanju na 18. trening seminaru DCAF-a za parlamentarne savjetnike Jugoistočne Evrope 9.-12.12.2008.;</p> <p>28. Informacija o realiziranom Regionalnom seminaru „Integrirano upravljanje rizicima – izazovi i perspektive razvoja“;</p> <p>29. Informacija o obavljenoj posjeti Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA) 5.2.2009.;</p> <p>30. Informacija o sudjelovanju na kursu „Sigurnosna politika“, Ilidža, 19.5.2009.;</p> <p>31. Informacija o održanom sastanku Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH sa predstavnicima Odbora za sigurnost NSRS, Banja Luka, 3.6.2009.;</p> <p>32. Informacija o održanoj radionici o temi „Prijedlozi budžeta institucija odbrambenog i sigurnosnog sektora u BiH za 2010.godinu“, Tuzla 19.-20.11.2009.godine;</p> <p>33. Određenje Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH povodom događaja vezanog za nasilničko ponašanje u dvorištu Suda BiH 21.4.2009.godine;</p> <p>34. Realiziranje Zaključaka sa 37. sjednice Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost, povodom događaja vezanog za nasilničko ponašanje u dvorištu Suda BiH 21.4.2009.godine;</p> <p>35. Dopis Ambasade IR Iran u BiH u vezi s djelovanjem terorističke organizacije;</p> <p>36. Prijedlog rješavanja pitanja upravljanja graničnim prijelazima;</p> <p>37. Razmatranje prijedloga Mirka Okolića za upućivanje dopisa SIPA-i u vezi s ranijim dopisom bivšeg predsjednika OO SDS-a Doboj upućenim ovoj instituciji;</p> <p>38. Rasprava o dešavanjima u SIPA-i;</p> <p>39. Zahtjev za osudu prijetnji i preduzimanje mjera zaštite predstavnika RS-a u institucijama BiH;</p> <p>40. Dopis Granične policije BiH za pomoć u rješavanju radnopravnog statusa policijskih službenika s utvrđenom umanjenom radnom sposobnošću;</p>	<p>upravljanje granicama“, Brisel ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obuka iz oblasti sigurnosne politike BiH, Ilidža; - Kombinovani usmjereni seminar iz Nacionalne sigurnosne politike za članove parlamenata, Garmishpartenkirchen (Njemačka); - Trening Seminar DCAF-a parlamentarnih savjetnika Jugoistočne Evrope, Ljubljana; - Seminar „Privatna sigurnost u BiH“, Sarajevo; - Seminar o temi „ESDP – Jugoistočna Evropa u evoluciji evropske sigurnosne strukture“, Zagreb; - Regionalni seminar „Upravljanje katastrofama“, Ilidža; - Regionalna konferencija „Jačanje sigurnosne saradnje za što skoriji pristup zamaļa Jugoistočne Evrope Evropskoj Uniji“, Tirana; - Konferencija o temi „Novi sigurnosni izazovi u Jugoistočnoj Evropi“, Zagreb;
--	--	---

Izvor: Izvještaji o radu Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, br.1/4-50-1-9-35/06 od 25.8.2006.godine, str. 2-6, br. 03/1-50-1-9-12-3/08 od 23.1.2008.godine, str. 1-6, br. 03/1-50-1-9-31/09 od 30.12.2009.godine, str. 1-8 i br. 03/1-50-1-7-47/10 od 09.02. 2010. godine , str. 2-13 .

Iz pregleda aktivnosti Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost može se vidjeti da je svakom godinom rad policijskih agencija sve više u žiži interesovanja i da se otvaraju nova pitanja koja treba rješavati. Takođe je vidljivo da vrlo često treba puno vremena da se neka pitanja riješe, bez obzira na komplikovanost i dužinu trajanja parlamentarne procedure. Sve navedeno ide u prilog činjenici da je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine nezaobilazan i nezamjenjiv faktor u procesu demokratskog nadzora i kontrole policijskih agencija Bosne i Hercegovine.

Nezavisni odbor Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

“Nezavisni odbor je nezavisno tijelo Parlamentarne skupštine BiH koje djeluje na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći i ne podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili bilo kojeg naroda u BiH” (Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 36/08). Parlamentarna skupština BiH je na osnovu Ustava i Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine na 58. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22.7.2009., i 33. sjednici Doma naroda, održanoj 23.7.2009.godine imenovala prvi Nezavisni odbor.

Nezavisni odbor nadležan je za:

- provođenje procedure odabira kandidata i predlaganje smjene policijskih rukovodilaca i zamjenika rukovodilaca policijskih tijela BiH;
- objavljivanje javnih konkursa i razmatranje prijava kandidata, vršenje odabira i dostavljanje ministru sigurnosti BiH imena najviše pet kandidata za rukovodioce i imena najviše pet kandidata za zamjenike rukovodilaca policijskih tijela BiH;
- razmatranje pritužbi na rad rukovodilaca i zamjenika rukovodilaca policijskih tijela BiH i obavještanje ministra sigurnosti BiH i Vijeće ministara BiH;
- iniciranje pokretanja disciplinskog postupka protiv rukovodilaca i zamjenika rukovodilaca policijskih tijela BiH;

- predlaganje smjene rukovodilaca i zamjenika rukovodilaca policijskih tijela BiH, za čiji izbor je nadležan, ukoliko su počinili krivično djelo, odnosno ukoliko počine tešku povredu službene dužnosti, osim za krivična djela iz oblasti sigurnosti saobraćaja;” (Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine član 3., Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 36/08).

Nezavisni odbor se sastoji devet članova koji se biraju među predstavnicima pravosudnih institucija, penzionisanih policijskih službenika, penzionisanih i aktivnih državnih službenika, te istaknutih stručnjaka iz drugih oblasti javnog života, iz oblasti prava, kriminalističkih nauka i policijskih poslova. Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Nezavisnog odbora imenuje i razrješava Parlamentarna skupština BiH na mandat od četiri godine, vodeći pri tome o nacionalnoj zastupljenosti.

“Odluka Nezavisnog odbora je važeća ako za nju glasa sedam članova Nezavisnog odbora” (Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine član 6., Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 36/08).

Nezavisni odbor je u dosadašnjem radu održao trinaest sjednica i proveo procedure odabira kandidata i to direktora i zamjenika direktora Državne granične službe Bosne i Hercegovine, zamjenika direktora Državne agencije za istrage i zaštitu, te direktora i zamjenika direktora Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, koje su uspješno okončane. Obzirom da je to osnovna funkcija Nezavisnog odbora, bitna je činjenica da je brzo počeo funkcionisati i da Parlamentarna skupština ima uvid u izbor rukovodećih policijskih službenika u policijskim agencijam Bosne i Hercegovine. Međutim u prvim procesima odabira uočeni su nedostaci u proceduri bodovanja kandidata, što će u budućnosti vjerovatno zahtijevati dorado procedura.

Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima BiH

“Odbor za žalbe građana je nezavisno tijelo Parlamentarne skupštine BiH koje djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći i ne podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije, udruženja ili bilo kojeg naroda u BiH” (Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 36/08).

Parlamentarna skupština BiH je na osnovu Ustava i Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine na 58. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22.7.2009., i 33. sjednici Doma naroda, održanoj 23.7.2009.godine imenovala prvi Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine. Odbor ima sedam članova koji se biraju iz bh. konstitutivnih naroda, a čine ga građani koji nisu zaposleni u policijskim tijelima i imaju ugled u društvu. Predsjednika, koji rukovodi radom Odbora, zamjenike predsjednika i članove Odbora za žalbe građana imenuje na mandat od četiri godine i razrješava Parlamentarna skupština BiH. Nadležnosti Odbora definirane su Zakonom o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine i Poslovníkom o radu Odbora za žalbe, te u skladu s navedenim propisima, „Odbor je nadležan za:

- primanje, evidentiranje, procjenu i prosljeđivanje žalbi na postupanje policijskih službenika Bosne i Hercegovine, kao i njihovo upućivanje nadležnim policijskim tijelima;
- kontinuirano praćenje faze u kojoj se predmet nalazi;
- iniciranje odgovarajućeg postupka protiv podnosioca žalbe u slučaju lažne ili tendenciozne žalbe;
- vođenje evidencija i baza podataka o žalbama građana protiv policijskih službenika Bosne i Hercegovine, rezultatima istrage i drugim elementima na osnovu kojih je pokrenut disciplinski ili krivični postupak;
- davanje svih informacija podnosiocu žalbe u vezi s njegovom žalbom;
- informiranje Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o svom radu;
- te obavljanje i svih ostalih poslova propisanih Zakonom i Poslovníkom.

Žalbe građana na postupanje policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine podnose se u pisanoj formi i potrebno je da sadrže sljedeće podatke:

- ime i prezime podnosioca žalbe; kontakt-podatke podnosioca žalbe; obrazložen razlog žalbe;
- podatke o policijskom službeniku na kojeg se žalba odnosi;
- odgovarajuće dokaze (ovjerene fotokopije dokumenata koji se prilažu);
- svojeručni potpis podnosioca žalbe;

Odbor ima pravo da razmatra i žalbe koje ne sadrže navedene elemente.” (Poslovnik o radu Odbora za žalbe na rad policijskih službenika u policijskim tijelima BiH, 2010)

Predstavke upućene na rad policijskih službenika većinom se dostavljaju Odboru za žalbe građana posredstvom odjeljenja za unutrašnju kontrolu nadležne policijske agencije, dok manji broj predstavki građani direktno dostavljaju Odboru za žalbe građana.

„Nakon zaprimanja, predstavka se dostavlja članovima Odbora za žalbe građana radi upoznavanja s njenim sadržajem.“ (Poslovnik o radu Odbora za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine, 2010)

„U svakom konkretnom predmetu određuje se izvjestilac koji ima obavezu da na sjednici ukratko izloži sadržaj predstavke, obrazloži radnje koje su preduzete po predstavi, te predloži odgovarajuće zaključke. S tim u vezi, jedan broj članova Odbora za žalbe građana određen je da obrađuje i prati predstavke koje dostavlja Granična policija BiH, dok drugi dio članova Odbora za žalbe građana prati predstavke koje dostavlja Državna agencija za istrage i zaštitu. Nakon sjednice izvjestilac u svakom konkretnom slučaju sačinjava konačan izvještaj koji sadrži: kratak opis predstavke, aktivnosti preduzete u toku postupka rješavanja predstavke, podatke o svim predočenim dokazima i eventualnim zapažanjima izvjestioca i konačan zaključak.“ (Izvještaj o radu Odbora za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine, 2010: 2, 3) Bitno je reći da sjednicama Odbora prisustvuju i predstavnici (policijski službenici iz Jedinice za profesionalne standarde – Odjeljenja za unutrašnju kontrolu) Državne granične službe Bosne i Hercegovine, Državne agencije za istrage i zaštitu i Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, radi pojašnjenja toka istraga u svakom konkretnom slučaju.

„Kvorum u radu Odbora za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine čine četiri člana, a sve odluke Odbora donose se većinom glasova članova koji su prisutni“ (Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine, 2010).

Odbor u 2009. godini nije razmatrao žalbe građana, obzirom da je formiran i počeo raditi u zadnjem kvartalu godine.

U toku 2010. godine Odbor je razmatrao 49 žalbi građana i od toga glasao je za potvrđivanje 48 izvještaja nadležnih policijskih agencija, vezanih za te žalbe.

Obzirom da je Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine tijelo novijeg datuma, jedna od najvećih prednosti njegovog rada koje se mogu uočiti je na jednom mjestu spoj rada parlamentarne skupštine, građana i policije.

3.2.2. Parlamentarni nadzor i kontrola Uprave policije MUP-a Federacije Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine je jedan od dva entiteta države Bosne i Hercegovine i ima svu vlast, nadležnosti i odgovornosti koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu date u isključivu nadležnost institucija Bosne i Hercegovine (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, (Amandman XXVIII), 1994). Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je njeno najviše zakonodavno tijelo. Sastoji se od dva doma i to Predstavničkog doma i Doma naroda. “Predstavnički dom sastoji se od devedeset osam poslanika, a Dom naroda sastoji se od pedeset osam delegata, i to po sedamnaest delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i sedam delegata iz reda ostalih. (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine(član IV.A.1.1. i član IV.A.2. 6.), 1994) . Mandat poslanika u Predstavničkom domu i Delegata u Domu naroda je četiri godine. Poslanici u Predstavničkom domu biraju se demokratskim putem na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na teritoriji cijele Federacije, a delegate u Domu naroda biraju odgovarajući zastupnici u kantonalnim zakonodavnim tijelima. “Broj delegata koji se bira za Dom naroda u svakom kantonu je proporcionalan nacionalnoj strukturi stanovništva kantona” (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine (član IV.A.8.), 1994) . Pored Ustavom previđenih nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije nadležan je i za sljedeće:

“a) izbor Predsjednika i Podpredsjednika Federacije, kako je utvrđeno u članu IV. B. 2;

b) podnošenje zahtjeva, u skladu sa članom IV. B. 3 (1) Ustavnom sudu da odluči treba li smijeniti Predsjednika ili Potpredsjednika Federacije;

- c) potvrđivanje imenovanja Vlade Federacije većinom glasova;
- d) donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti. Zakoni stupaju na snagu kako je u njima utvrđeno, ali ne ranije nego sto budu objavljeni u službenom glasilu Federacije;
- e) davanje saglasnosti za svaku upotrebu vojne sile od strane Federacije, koja mora biti u skladu sa međunarodnim pravom;
- f) davanje ovlašćenja kantonima da zaključuju sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama;
- g) davanje smjernica Premijeru u vođenju vanjskih poslova;
- h) odobravanje međunarodnih sporazuma većinom glasova;
- i) finansiranje armije Federacije i odobravanje imenovanja oficira, kako je utvrđeno u članu IV. B. 8;
- j) donošenje budžeta Federacije i zakona o oporezivanju i osiguravanje potrebnog finansiranja na drugi način; i
- k) vršenje drugih nadležnosti koje su mu povjerene” (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine (član IV.A.20.), 1994).

Odluke u Parlamentu Federacije donose se uz potvrdu oba doma, osim za poslovnike i deklaracije koje domovi samostalno donose. „Odluke koje se tiču vitalnih interesa bilo kog od konstitutivnih naroda zahtijevaju saglasnost većine delegata u Domu naroda, uključujući većinu bošnjačkih delegata, većinu hrvatskih delegata i većinu srpskih delegata. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine kroz svoje osnovne ovlasti, prije svega ovlasti donošenja zakona i budžeta, direktno vrši nadzor i kontrolu rada Uprave policije Federacije.” (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, 1994) Provođenjem ovih ovlasti Parlament daje okvire i opšte uvjete za rad, pogotovo ako se ima u vidu da je Uprava policije MUP-a Federacije budžetski samostalna u odnosu na ministarstvo.

Međutim pored ovih ovlasti, za potpuni demokratski parlamentarni nadzor i kontrolu, svaki od domova parlamenta ima svoju komisiju za sigurnost.

3.2.3. Parlamentarni nadzor i kontrola MUP-a Republike Srpske

Republika Srpska kao jedan od dva entiteta u Bosni i Hercegovini, uspostavljena Dejtonskim mirovnim sporazumom, ima zakonodavnu, sudsku i izvršnu vlast. „Ustavotvornu i zakonodavnu vlast ostvaruje Narodna skupština“ (Ustav RS, član 69.).

Narodna skupština prema Ustavu ima sljedeće nadležnosti:

- “1. odlučuje o primjeni Ustava;
2. donosi zakone, druge propise i opšte akte;
3. donosi plan razvoja, prostorni plan, budžet i završni račun;
4. utvrđuje teritorijalnu organizaciju Republike;
5. raspisuje republički referendum;
6. raspisuje republički javni zajam i odlučuje o zaduženju Republike;
7. raspisuje izbore za narodne poslanike i za predsjednika Republike;
8. bira, imenuje i razriješava funkcionere, u skladu sa Ustavom i zakonom;
9. vrši kontrolu rada Vlade i drugih organa koji su joj odgovorni, u skladu sa Ustavom i zakonom;
10. daje amnestiju;
11. obavlja i druge poslove u skladu sa Ustavom i zakonom.

Član 70. dopunjen je Amandmanom LIX, koji glasi:

„Narodna skupština:

1. bira delegate iz Republike i Vijeće naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
2. ratifikuje sporazume koje Republika zaključi sa državama i međunarodnim organizacijama uz pristanak parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine".

Član 70. dopunjen je i izmijenjen Amandmanom XXXV i Amandmanom LXI, koji glase:

„Narodna skupština, u skladu sa zakonom, proglašava:

1. ratno stanje u slučaju oružanog napada na Republiku;

2. neposrednu ratnu opasnost u slučaju postojanja ozbiljne prijetnje od izbijanja rata;
3. vanredno stanje za Republiku ili dio Republike u slučaju ugrožavanja bezbjednosti, ljudskih prava i sloboda i normalnog funkcionisanja ustavnih organa." (Ustav RS, 2005).
„Narodna skupština ima 83 narodna poslanika, koji se biraju neposredno i tajnim glasanjem." (Ustav RS, 2005.) „Narodna skupština odlučuje većinom glasova svih narodnih poslanika, ako Ustavom nije predviđena posebna većina." (Ustav RS, 2005)

Iz Ustavom pobrojanih nadležnosti je vidljivo da Narodna skupština ima instrumente za demokratski nadzor i kontrolu nad policijom RS-a. To se prije svega odnosi na ovlasti donošenja zakona i drugih propisa, te donošenja budžeta. Pored ovih ustavnih ovlasti Narodne skupštine, donesen je i Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti, kojim se reguliše postojanje Odbora za bezbjednost, njegovo funkcionisanje i odnos prema Narodnoj skupštini, kao osnivaču. Donošenje takvog zakona govori koliko je ozbiljno shvaćena funkcija sigurnosti i značaj nadzora i kontrole nad njom.

Odbor za bezbjednost

Odbor za bezbjednost NSRS je tijelo koje u njeno ime provodi parlamentarni nadzor u oblasti bezbjednosti, kako je propisano Zakonom; „Parlamentarni nadzor na osnovu ovog zakona, a u ime Narodne skupštine, vrši Odbor za bezbjednost, koji formira Narodna skupština“ (Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti RS-a, 2005).

„Odbor vrši parlamentarni nadzor Ministarstva unutrašnjih poslova i drugih organizacija i agencija koje djeluju samostalno ili u sastavu drugih ministarstava i bave se poslovima iz oblasti odbrane i bezbjednosti Republike Srpske“ (Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti RS-a, 2005).

„Parlamentarni nadzor u oblasti bezbjednosti podrazumijeva mogućnost upoznavanja sa svim informacijama i dostupnost svih dokumenata, pod uslovima propisanim zakonom, vezanim za rad i aktivnosti organa i institucija bezbjednosti, te ostvarivanje neposrednog uvida u aktivnosti koje sprovode ovi organi i institucije, od strane članova Odbora.

Parlamentarni nadzor uključuje i parlamentarnu istragu i saslušanje pred Odborom, u cilju dobijanja novih relevantnih informacija o predmetu parlamentarnog nadzora, koje će doprinijeti efikasnijem zaključivanju i donošenju stavova Odbora.

Parlamentarni nadzor obavlja se kontinuirano u toku godine, prema planu koji donosi Odbor i vanredno prema potrebi, na osnovu inicijativa drugih subjekata, ili zbog vanrednih događaja“ (Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti RS-a, 2005).

Odbor ima sljedeća ovlašćenja i zadatke:

1. Prati aktivnosti institucija i organa u oblasti bezbjednosti u Republici Srpskoj u cilju uvida u ostvarivanje zacrtane politike u ovoj oblasti i informiše se o aktivnostima i preduzetim mjerama po svim pitanjima iz njihovog domena rada;
2. Razmatra godišnje programe rada i izvještaje o radu Ministarstva unutrašnjih poslova, o njima zauzima stavove i o tome informiše Narodnu skupštinu;
3. Daje prijedloge, mišljenja i sugestije na budžet Republike Srpske u oblasti unutrašnjih poslova u svim fazama njegove izrade;
4. Daje prijedloge, mišljenja i sugestije u vezi sa donatorskim sredstvima i sredstvima koja se iz budžeta usmjeravaju prema 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku;
5. Prati izvršenje budžeta Ministarstva unutrašnjih poslova i budžetskih sredstava koja se usmjeravaju prema 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku;
6. Razmatra izvještaje glavnog revizora za reviziju javnog sektora o finansijskom poslovanju Ministarstva unutrašnjih poslova, zauzima stavove i prati aktivnosti nadležnih organa po tim izvještajima;
7. Razmatra i daje preporuke i primjedbe na zakone iz oblasti bezbjednosti, a po potrebi razmatra i daje preporuke i na podzakonske akte koje donose organi i institucije iz člana 3. stav 1. i 2. ovog zakona;
8. Razmatra stanje u oblasti izvršenja krivičnih djela, te prati rezultate Ministarstva unutrašnjih poslova u borbi protiv kriminala, o tome zauzima stavove, a prema potrebi vodi i parlamentarnu istragu i daje preporuke Narodnoj skupštini i drugim organima;
9. Razmatra pitanja organizacije i popune u Ministarstvu unutrašnjih poslova, drugim organizacijama i agencijama iz člana 3. stav 1. ovog zakona;

10. Razmatra pitanja plata i materijalnog statusa profesionalnog kadra zaposlenog u Ministarstvu te daje mišljenja i preporuke nadležnim organima;
11. Razmatra kadrovska pitanja u Ministarstvu unutrašnjih poslova i organizacijama i agencijama koja se bave poslovima bezbjednosti, daje preporuke i mišljenja na unapređenja, imenovanja i postavljenja direktora policije i lica koja se imenuju na dužnosti načelnika uprava u Ministarstvu unutrašnjih poslova, lica u čin glavnog generala inspektora policije, generala inspektora policije i lica na dužnosti rukovodilaca organizacija i agencija koja se bave poslovima bezbjednosti;
12. Prati i ostvaruje uvid u aktivnosti organizacija i agencija koje se bave poslovima kontrole proizvodnje i promet naoružanja i vojne opreme u skladu sa zakonom;
13. Prati i ostvaruje uvid u aktivnosti organizacija i agencija koje se bave poslovima bezbjednosti;
14. Prati i ostvaruje uvid u aktivnosti obrazovanja iz oblasti bezbjednosti i zaštite;
15. Prati i ostvaruje uvid u aktivnosti organizacija koje se bave poslovima civilne zaštite, razmatra planove razvoja civilne zaštite, njihove izvještaje i daje preporuke Narodnoj skupštini;
16. Inicira donošenje dokumenata kojima se utvrđuje kodeks profesionalnog ponašanja policije, posebno sukoba interesa u ovoj oblasti, prati i ostvaruje uvid u poštovanje kodeksa profesionalnog ponašanja;
17. Raspravlja o inicijativama i informacijama pojedinaca, organa i organizacija koje se odnose na aktivnosti i dokumente organa bezbjednosti;
18. Razmatra i istražuje slučajeve kršenja ljudskih prava od strane organa bezbjednosti;
19. Ostvaruje saradnju sa drugim skupštinskim tijelima, inspekcijskim i drugim organima;
20. Obavještava Narodnu skupštinu i druge organe Republike Srpske o zapažanjima do kojih dođe u praćenju rada organa Republike Srpske u oblasti bezbjednosti;
21. Razmatra i druga pitanja iz nadležnosti entiteta u oblasti bezbjednosti i predlaže inicijative Narodnoj skupštini i drugim organima i institucijama;
22. Prati sprovođenje zaključaka Narodne skupštine, drugih organa i institucija u oblasti odbrane i bezbjednosti, o tome zauzima stavove i obavještava Narodnu skupštinu;

23. Ostvaruje saradnju sa nadležnom komisijom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i komisijama Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine po pitanjima ostvarivanjima bezbjednosne politike i uloge parlamenata u demokratskoj kontroli, u skladu sa zakonom;

24. Odbor, putem Zajedničke komisije za odbranu i bezbjednost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine može da bude informisan o funkcionisanju sistema odbrane i bezbjednosti Bosne i Hercegovine. (Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti RS-a, 2005).

Odbor ima 7 članova koje bira Narodna skupština na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje biranih, iz različitih parlamentarnih stranaka, koalicija i reda nezavisnih kandidata. Iz reda jedne stranke ne može se birati više od dva člana Odbora, a pri izboru ovog odbora vodi se računa o nacionalnoj zastupljenosti, tako da u Odboru mora biti zastupljen najmanje jedan predstavnik svih konstitutivnih naroda.

Ukoliko je predsjednik Odbora izabran iz reda poslanika skupštinske većine, zamjenik se bira iz reda poslanika opozicije, ili obrnuto.

Za članove Odbora ne mogu se birati lica koja su krivično kažnjavana, kao ni službenici i funkcioneri u organima bezbjednosti.

Odbor može da radi i donosi odluke, ako je na sjednici Odbora prisutno više od polovine članova, a punovažnim se smatraju odluke, za koje je glasalo više od polovine članova Odbora.“ (Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti RS-a, 2005).

Odbor je dužan, najmanje jednom godišnje, izvještavati Narodnu skupštinu o svom radu, sa stavovima, zaključcima i preporukama Narodnoj skupštini u vezi sa nadzorom.

Na zahtjev NS, Odbor mora podnijeti izvještaj i za svaku pojedinačnu aktivnost. Pored obaveze izvještavanja NS, Odbor je dužan o svojim aktivnostima i rezultatima tih aktivnosti obavještavati javnost.

Aktivnosti Odbora u periodu 2001.-2010.godina

1.ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI	2.AKTIVNOSTI VEZANE ZA RAZMATRANJE I USVAJANJE OSTALIH AKATA	3.AKTIVNOSTI KOJE JE ZAJEDNIČKA KOMISIJA SAMA INICIRALA I OSTALE
-----------------------------	---	--

		AKTIVNOSTI
<p><u>2001.</u></p> <p>1.Zakon o izmjenama I dopunama Zakona o odbrani ;</p> <p>2.Zakon o izmjenama I dopunama Zakona o vojsci ;</p>	<p><u>2001.</u></p> <p>1.Budžet Republike Srpske za 2002. Godinu ;</p> <p>2.Informacija Vlade Republike Srpske o aktuelnoj političko-bezbjednosnoj situaciji u vezi sa događajima u Trebinju I Banja Luci I prijedlog mjera:</p> <p>3.Prijedlog zaključaka Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske u vezi sa izvještajima I informacijama o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p> <p>4.Izvještaj o obnovljenoj reviziji finansijskog izvještaja o izvršenju budžeta u Ministarstvu odbrane:</p> <p>5.Utvrdjivanje stavova Komisije u vezi dokumenta "Odbambena politika Bosne I Hercegovine", a po zaključku Narodne skupštine.</p>	<p><u>2001.</u></p> <p>Informacija o učešću članova Komisije u radu okruglih stolova OSCE-a u Švajcarskoj I Njemačkoj:</p>
<p><u>2002.</u></p> <p>1.Prijedlog zakona o izmjenama I dopunama zakona o unutrašnjim poslovima</p>	<p><u>2002.</u></p> <p>1.Inicijativa Predsjednika Republike Srpske za zauzimanje stavova o zaključcima vrhovnog savjeta odbrane republike Srpske u vezi sa prijedlogom odluke Predsjedništva Bosne I Hercegovine o organizaciji I radu institucija odbrane na državnom nivou:</p> <p>2.Prijedlog izmjena I dopuna edokumenta "Odbambena politika Bosne I Hercegovine"</p>	<p><u>2002.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p><u>2003.</u></p> <p>1.Zakon o unutrašnjim poslovima ;</p> <p>2.Zakon o oružju i municiji ;</p> <p>3.Zakon o izmjenama i dopunama zakona o odbrani ;</p> <p>4.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vojsci:</p> <p>5.Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i gasova:</p>	<p><u>2003.</u></p> <p>1.Prijedlog dokumenta „Bezbjednosna politika Bosne i Hercegovine“</p> <p>2.Informacija o bezbjednosti povratnika i lica nesrpske nacionalnosti i aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p> <p>3.Prijedlog dokumenta „Vojna doktrina Bosne i Hercegovine:</p> <p>4.Informacija Ministarstva odbrane o nepravilnostima u radu obavještajnih organa:</p> <p>5.Razmatranje stavova Narodne skupštine Republike Srpske u vezi reforme sistema odbrane u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini:</p> <p>6.Razmatranje dokumenta „Osnove za reformu u oblasti odbrane u Bosni i Hercegovini sa planom aktivnosti za provođenje reformi u sistemu odbrane RS:</p> <p>7.Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske o izvršenim krivičnim djelima krađa automobila i preduzetim mjerama:</p> <p>8.Izvještaj o radu glavne inspekcije MORS-a za period 01.01.-30.06.2003. godine</p> <p>9.Izvještaj Komisije za reformu u oblasti odbrane „Put za partnerstvo za mir“:</p> <p>10.Izvještaj glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske o obavljenoj reviziji finansijskog izvještaja MUP-a, MO I VRS za period 01.01.-31.12.2002.godine.:</p> <p>11.Izvještaj Komisije za reformu u oblasti odbrane u Bosni i Hercegovini:</p>	<p><u>2003.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p><u>2004.</u></p> <p>1.Zakon o izmjenama I dopunama Zakona o oružju I municiji:</p> <p>2.Nacrt zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane I bezbjednosti:</p>	<p><u>2004.</u></p> <p>1.Prijedlog izmjena i dopuna Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske:</p> <p>2.Izvještaj MORS-a u 2003. Godini:</p> <p>3.Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za 2003.godinu:</p> <p>4.Informacija o stanju bezbjednosti u Republici Srpskoj za period 01.01.-30.04.2004.godine:</p> <p>5.Informacija o dosadašnjem toku restruktuiranja policijskih snaga u Bosni i Hercegovini:</p> <p>6.Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Vlade Republike Srpske o saradnji sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu:</p> <p>7.Izvještaj o radu Biroa za žalbe i predstavke građana Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>	<p><u>2004.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p><u>2005.</u></p> <p>1.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prometu eksplozivnih</p>	<p><u>2005.</u></p> <p>1.Razmatranje aktuelnih pitanja u oblasti restruktuiranja policijskih snaga u Bosni i Hercegovini:</p> <p>2.Informacija o odluci Visokog predstavnika kojom se produžava mandat Komisije za</p>	

<p>materija i zapaljivih tečnosti i gasova:</p> <p>2.Zakon o prestanku važenja zakona o vojsci Republike Srpske:</p> <p>3.Zakon o prestanku važenja zakona o odbrani Republike Srpske:</p> <p>4.Nacrt amandmana na Ustav Republike Srpske:</p> <p>5.Budžet Republike Srpske:</p>	<p>reformu u oblasti odbrane:</p> <p>3.Razmatranje programa aktivnosti za otklanjanje propusta i nezakonitosti utvrđenih od strane Glavne službe za reviziju javnog sektora u Republici Srpskoj u kontroli finansijskih izvještaja Ministarstva odbrane za 2003.godinu:</p> <p>4.Izvještaj Biroa za žalbe i predstavke građana Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za period mart-decembar 2004.godine:</p> <p>5.Informacija o aktivnostima u vezi sa nastavkom procesa restruktuiranja policijskih snaga:</p> <p>6.Informacija i stanju javne bezbjednosti u periodu januar-april 2005.godine:</p> <p>7.Informacija o reformi u sistemu odbrane Bosne i Hercegovine:</p> <p>8.Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za period 01.01.-30.06.2005.godine:</p> <p>9.Sporazum o restruktuiranju policijskih snaga:</p> <p>10.Izvještaj Biroa za žalbe i predstavke građana Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>	<p style="text-align: center;"><u>2005.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p style="text-align: center;"><u>2006.</u></p> <p>1.Zakon o dopuni Zakona o agencijama za obezbjeđivanje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti:</p> <p>2.Zakon o javnom redu i miru:</p> <p>3.Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti:</p> <p>4.Rebalans Budžeta Republike Srpske za 2006.godinu:</p> <p>5.Budžet Republike Srpske za 2007.godinu:</p>	<p style="text-align: center;"><u>2006.</u></p> <p>1.Izmjene i dopune Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske:</p> <p>2.Informacija o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p> <p>3.Izvještaj o saradnji institucija Republike Srpske sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu:</p> <p>4.Informacija Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske o decertifikovanim policajcima:</p> <p>5.Razmatranje stavova i sugestija Vlade Republike Srpske na odluku o formiranju i radu Direkcije za sprovođenje restruktuiranja policijskih snaga:</p> <p>6.Izvještaj Biroa za žalbe i predstavke građana Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>	<p style="text-align: center;"><u>2006.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p style="text-align: center;"><u>2007.</u></p> <p>1.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti:</p> <p>2.Zakon o oružju i municiji:</p> <p>3.Zakon o javnom redu i miru:</p> <p>4.Zakon o prevozu opasnih materija:</p> <p>5.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o</p>	<p style="text-align: center;"><u>2007.</u></p> <p>1.Razmatranje Informacije Prijašnjeg Ministarstva odbrane Republike Srpske o rezultatima i efektima primjene Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine:</p> <p>2.Izvještaj o saradnji institucija Republike Srpske sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu:</p> <p>3.Izvještaj o radu Biroa za žalbe i predstavke građana:</p> <p>4.Konsolidovani izvještaj o izvršenju Budžeta Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za 2006.godinu:</p> <p>5.Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske od 01.01. do 30.06.2007.godine:</p>	<p style="text-align: center;"><u>2007.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>

<p>prometu eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i gasova:</p> <p>6.Zakon o platama ovlaštenih službenih lica, državnih službenika i drugih zaposlenih lica u Ministarstvu unutrašnjih poslova, kazneno – popravnim ustanovama i sudskoj policiji:</p>		
<p><u>2008.</u></p> <p>1.Zakon o ostvarivanju prava na starosnu penziju određenih kategorija osiguranika:</p> <p>2.Zakon o javnom okupljanju:</p> <p>3.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o protivgradnoj zaštiti:</p> <p>4.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima Republike Srpske:</p>	<p><u>2008.</u></p> <p>1.Informacija o aktivnostima u vezi sa reformom policije u Bvosni iHercegovini:</p> <p>2.Izvještaj o saradnji institucija Republike Srpske sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu:</p> <p>3.Izvještaj o radu Biroa za žalbe i predstave građana:</p> <p>4.Konsolidovani izvještaj o izvršenju Budžeta za 2007.godinu:</p> <p>5.Izvještaj o analizi i planu aktivnosti po pitanju traženja nestalih, istraživanju i procesuiranju ratnih zločina, a u vezi sa izvršenjem zaključaka Narodne skupštine Republike Srpske, broj 01-1905/07 od 13.12.2007.godine:</p> <p>6.Prijedlog strategije bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske 2009.-2013.:</p> <p>7.Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p> <p>8.Budžet Republike Srpske za 2009.godinu:</p>	<p><u>2008.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p><u>2009.</u></p> <p>1.Zakon o izmjenama Zakona o platama ovlaštenih službenih lica, državnih službenika i drugih zaposlenih lica u Ministarstvu unutrašnjih poslova, kazneno-popravnim ustanovama i sudskoj policiji:</p> <p>2.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i municiji:</p> <p>3.Nacrt zakona o oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela:</p>	<p><u>2009.</u></p> <p>1.Izvještaj o saradnji institucija Republike Srpske sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu:</p> <p>2.Izvještaj o radu Biroa za žalbe i predstave građana:</p> <p>3.Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za 2008.godinu:</p> <p>4.Informacija o efektima prenosa ustavnih ovlašćenja sa Republike Srpske na institucije Bosne i Hercegovine:</p> <p>5.Informacija o odlukama o pomilovanjima u 2008.godini:</p> <p>6.Konsolidovani izvještaj o izvršenju budžeta za 2008. Godinu:</p> <p>7. Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za period januar-juni 2009.godine:</p> <p>8.Budžet Republike Srpske za 2010. Godinu:</p>	<p><u>2009.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:</p>
<p><u>2010.</u></p> <p>1.Zakon o izvršenju</p>	<p><u>2010.</u></p> <p>1.Izvještaj Savjeta za bezbjednost saobraćaja Republike Srpske o radu za 2008.godinu:</p>	<p><u>2010.</u></p> <p>1.Posjeta Ministarstvu unutrašnjih</p>

krivičnih sankcija: 2.Zakon o policijskim službenicima: 3.Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o civilnoj zaštiti: 4.Nacrt zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske:	2.Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova za 2009. Godinu: 3. Izvještaj o saradnji institucija Republike Srpske sa Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine počinjene na prostoru bivše Jugoslavije u Hagu: 4.Izvještaj o radu Biroa za žalbe i predstavke građana: 5.Izvještaj o traženju nestalih lica, istraživanju i procesuiranju ratnih zločina: 6.Informacija o odlukama o pomilovanjima u 2009. Godini: 7.Budžet Republike Srpske za 2011. Godinu:	poslova Republike Srpske: 2.Posjeta Ministarstvu odbrane Republike Hrvatske:
---	--	---

Odbor održava sastanke sa Zajedničkom komisijom za odbranu i bezbjednost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Zajedničkom komisijom za nadzor nad radom obavještajno – bezbjednosne agencije Bosne i Hercegovine.

Analizirajući poziciju Odbora za bezbjednost NSRS, nekoliko je činjenica koje mu idu u prilog lakšem i efikasnijem radu, a to su:

- Centralizovana organizacijska struktura Policije RS;
- Postojanje Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i bezbjednosti;
- Jasno precizirane ovlasti u Zakonu.

Nezavisni odbor

Nezavisni odbor je tijelo koje imenuje NSRS i sastoji se od dva profesionalna pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova i pet članova iz reda građana – uglednih naučnika, pravnih, kriminalističkih i drugih društvenih nauka, na mandat od četiri godine. Po svom nazivu i predviđenom sastavu Nezavisni odbor bi trebao biti potpuno neutralno tijelo.

Nadležnosti Nezavisnog odbora su sljedeće:

- organizuje i rukovodi procesom izbora, imenovanja i smjene direktora policije na način dostupan javnosti,
- raspisuje javni konkurs, razmatra prispjele prijave, vrši selekciju i odabir odgovarajućih kandidata za izbor direktora policije,
- pribavlja mišljenje ministra unutrašnjih poslova o odabranom kandidatu za direktora, predlaže kandidata za direktora Vladi radi imenovanja,
- razmatra sve žalbe na rad direktora policije uključujući i žalbe građana,
- razmatra prispjele prijedloge Narodne skupštine, Vlade ili ministra o smjeni direktora,
- ocjenjuje cjelokupan rad direktora u slučaju njegovog ponovnog imenovanja na tu funkciju

Iz nadležnosti datih Zakonom, proizilazi da je Nezavisni odbor tijelo koje u ime NSRS prati rad „prvog čovjeka“ policije RS-a.

Nezavisni odbor može donositi odluke ako sjednici prisustvuje većina članova, a odluke su punovažne ako za njih glasa većina od prisutnih članova.

3.2.4. Parlamentarni nadzor i kontrola Policije Brčko Distrikta

Brčko distrikt Bosne i Hercegovine je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom Bosne i Hercegovine, čija ovlaštenja po pitanju lokalne samouprave proizilaze iz toga što je svaki od entiteta delegirao Vladi Distrikta sva svoja ovlaštenja u vezi s upravom koja su prethodno vršili dva entiteta i tri općinske vlasti na teritoriji predratne općine Brčko” (Statut Brčko Distrikta, član 1.).

Skupština Distrikta je zakonodavno tijelo Distrikta i ima sljedeće nadležnosti:

- “ a) usvajanje Statuta Distrikta i Poslovnika o radu Skupštine i njihovih izmjena i dopuna;
- b) usvajanje budžeta Distrikta i njegova izmjena i dopuna;
- c) usvajanje zakona Distrikta i njihova izmjena i dopuna;
- d) usvajanje odluka i rezolucija u skladu s ovim Statutom i Poslovníkom o radu Skupštine;
- e) odlučivanje, na prijedlog gradonačelnika, o javnim zajmovima i zaduživanjima Distrikta, u skladu s pravilima i politikom Centralne banke Bosne i Hercegovine;
- f) izbor i razrješenje predsjednika i potpredsjednika Skupštine i gradonačelnika Distrikta, i davanje saglasnosti na imenovanje zvaničnika kako je predviđeno ovim statutom, Poslovníkom o radu Skupštine i zakonom Distrikta;
- g) nadgledanje rada Vlade Distrikta i cjelokupne uprave Distrikta, naročito u pogledu upravljanja prihodima i rashodima Distrikta. U ovu svrhu Skupština može, postupajući prema odluci donesenoj u skladu s članom 33(1) ovog statuta, formirati posebnu komisiju od svojih članova da bi ispitala rad bilo koje javne institucije Distrikta. Prijedlog da takva odluka bude stavljena na dnevni red Skupštine prihvata se na zahtjev najmanje pet (5) zastupnika;
- h) zvanična procjena rada gradonačelnika, direktora Direkcije za finansije Distrikta, direktora Trezora, direktora Porezne uprave, šefa Policije, direktora Kancelarije za upravljanje javnom imovinom, glavnog revizora Ureda za reviziju i zvaničnika koji se imenuju uz saglasnost Skupštine, najmanje jednom godišnje na redovno zakazanoj sjednici;
- i) razmatranje godišnjih finansijskih izvještaja koje sačinjavaju institucije Distrikta za finansijsku kontrolu, uključujući Ured za reviziju iz člana 44 ovog statuta;

j) pokretanje spora pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u skladu sa članom VI.4 Ustava Bosne i Hercegovine; i

k) obavljanje drugih nadležnosti u skladu s ovim statutom i zakonom” (Statut Brčko Distrikta, član 22.).

Skupština se sastoji od trideset jednog zastupnika, od kojih dva zastupnika predstavljaju nacionalne manjine u Distriktu i biraju se na općim, slobodnim, otvorenim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i Distrikta.

Ovisno o vrsti pitanja koja se raspravljaju odluke se mogu donositi prostom većinom prisutnih zastupnika, tročetvrtinskom većinom od ukupnog broja izabranih zastupnika i tročvrtinskom većinom od ukupnog broja izabranih zastupnika, s tim da je kod nekih odluka pored predviđene većine neophodna i afirmativna jedna trećina glasova prisutnih zastupnika iz reda sva tri konstitutivna naroda.

Pored demokratskog parlamentarnog nadzora i kontrole nad policijom Distrikta kroz osnovne ovlasti, glavno tijelo Skupštine Distrikta koje provodi parlamentarni nadzor i kontrolu je Komisija za javnu bezbjednost i nadzor nad radom policije.

Komisija za javnu bezbjednost i nadzor nad radom policije

Skupština formira komisije iz reda svojih članova radi pripremanja nacrtu zakona i obavljanja drugih dužnosti sukladno Statutu Distrikta i poslovniku (Poslovnik o radu Skupštine Brčko Distrikta,).

Komisija za bezbjednost i nadzor nad radom policije Skupštine Brčko Distrikta ima sljedeći djelokrug poslova:

- a) prati rad Policije Distrikta koji se odnosi na poštivanje prava građana u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i zakonom;
- b) raspravlja o pitanjima koja se odnose na navodno ili utvrđeno kršenje prava i sloboda građana od Policije Distrikta;
- c) uočava probleme koji se odnose na rad Policije Distrikta i predlaže mjere za njihovo otklanjanje;
- d) nadgleda rad Vatrogasne službe Distrikta;

e) obavlja i druge aktivnosti određene ovim poslovnikom i odlukama Skupštine.

Komisija usvaja odluke ili druge akte samo ukoliko je na sjednici prisutno više od polovine ukupnog broja članova komisije.

Odluke ili drugi akti komisije se usvajaju javnim glasanjem prostom većinom glasova prisutnih članova komisije (Poslovnik o radu Skupštine Brčko Distrikta,). Komisija za javnu bezbjednost I nadzor nad radom policije Brčko Distrikta iako po svom nazivu bi trebala, ona ne vrši potpuni nadzor nad radom Policije Brčko Distrikta, već samo u nekim pojedinačnim slučajevima žalbi ili pritužbi na rad policije, ostvaruje uvid u predmet I poduzete mjere od strane policije.

Nezavisni odbor za izbor i ocjenjivanje rada šefa Policije Brčko Distrikta

Nezavisni odbor za izbor i ocjenjivanje rada šefa Policije Brčko Distrikta vrši Skupština Distrikta na prijedlog Mandatno-imunitetske komisije, a proceduru izbora i imenovanja inicira gradonačelnik podnošenjem Skupštini Distrikta liste kandidata najkasnije u roku od mjesec dana od prestanka ili isteka mandata nezavisnog odbora ili njegovih članova. Nezavisni odbor sačinjavaju dva člana Pravosudne komisije Brčko distrikta, kao i pet istaknutih stručnjaka iz oblasti pravnih, društvenih, kriminalističkih nauka, ljudskih prava, policijskih poslova ili drugih srodnih oblasti. Četiri člana Nezavisnog trebaju biti stanovnici Distrikta, a tri stanovnici entiteta Bosne i Hercegovine.

Dužnosti nezavisnog odbora su:

1. objavljivanje javnog konkursa za radno mjesto šefa Policije;
2. predlaganje kandidata gradonačelniku;
3. razmatranje prijedloga za smjenjivanje šefa Policije prije isteka mandata;
4. predlaganje smjene šefa Policije gradonačelniku;
5. ocjenjivanje obavljanja dužnosti šefa Policije u slučaju prijedloga za ponovno imenovanje;
6. predlaganje gradonačelniku najkvalifikovanijeg kandidata za radno mjesto zamjenika šefa Policije;
7. razmatranje prijedloga šefa Policije za smjenu zamjenika šefa Policije;
8. stručno ocjenjivanje rada šefa Policije.

Postoje dvije vrste stručnog ocjenjivanja i to:

1. godišnja ocjena - izvještaj o ovakvom ocjenjivanju se objavljuje najkasnije do 31. marta tekuće godine; i
2. posebna ocjena - koja se vrši po zahtjevu proste većine prisutnih zastupnika koji glasaju na redovnoj sjednici Skupštine na kojoj postoji kvorum, ali samo u slučaju da nezavisni odbor, nakon prvobitnog razmatranja ovog zahtjeva, zaključi da postoje značajna pitanja zbog kojih je potrebno obaviti ocjenjivanje.

Po završetku bilo koje vrste stručnog ocjenjivanja, Skupština na prvoj redovnoj sjednici razmatra izvještaj o ocjenjivanju i prostom većinom prisutnih zastupnika koji glasaju donosi odluku o:

- I. usvajanju izvještaja o ocjenjivanju;
- II. odbijanju izvještaja o ocjenjivanju zamjenjujući ga vlastitom ocjenom, ili
- III. usvajanju izvještaja zajedno s izmjenama koje smatra prikladnim.

U slučaju odbijanja ili usvajanja izvještaja s izmjenama, Skupština je dužna da u odluci navede razloge za odstupanje od izvještaja nezavisnog odbora.

Nezavisni odbor se bira na period od četiri godine. Nezavisni odbor između svojih članova bira predsjednika koji će sazivati sjednice na osnovu odredbi ovog zakona, na vlastitu, kao i na obrazloženu inicijativu članova, gradonačelnika ili zastupnika Skupštine Distrikta.

Predsjednik Nezavisnog odbora dužan je sazvati sjednicu najkasnije tri mjeseca prije isteka mandata šefa Policije, odnosno najkasnije petnaest dana po njegovoj smjeni.

Nezavisni odbor zasjeda ukoliko je prisutna natpolovična većina ukupnog broja članova i donosi odluke prostom većinom glasova prisutnih članova.

Od uspostave do danas Nezavisni odbor je uspješno proveo tri procedure izbora šefa policije Brčko Distrikta.

3.2.5. Parlamentarni nadzor i kontrola Policije u kantonima Federacije Bosne i Hercegovine

Kantoni kao upravne, organizaciono-političke jedinice u okviru Federacije Bosne i Hercegovine, definisani su Ustavom Federacije. Imaju zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Kao jednu od nadležnosti kantoni imaju uspostavu i nadziranje policije. Zakonodavnu vlast u Kantonima vrši Skupština Kantona.

Skupština je jednodomno predstavničko tijelo sastavljeno. Poslanici se biraju tajnim glasanjem na neposrednim izborima na cijelom području Kantona.

Prilikom izbora poslanika obezbjeđuje se odgovarajuća zastupljenost predstavnika konstitutivnih naroda i ostalih proporcionalno nacionalnoj strukturi stanovništva na području Kantona.

Izbor poslanika u Skupštini provodi se sukladno federalnim izbornim propisima, s tim što izbore raspisuje i provodi Skupština. Mandat poslanika u Skupštini četiri godine.

Nadležnosti skupština kantona su sljedeće :

- a) priprema i dvotrećinskom većinom usvaja Ustav Kantona;
- b) donosi zakone i druge propise u okviru izvršavanja nadležnosti Kantona, izuzev propisa koji su ovim Ustavom ili zakonom dati u nadležnost Vlade Kantona;
- c) utvrđuje politiku i donosi programe razvoja Kantona;
- d) potvrđuje imenovanje Premijera, zamjenika Premijera i članova Vlade Kantona;
- e) osniva kantonalne i općinske sudove i utvrđuje njihove nadležnosti;
- f) bira sudije kantonalnih sudova sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu;
- g) usvaja budžet Kantona i donosi zakone o oporezivanju i na drugi način osigurava potrebno finansiranje;
- h) bira zastupnike u Dom naroda Federacije sukladno Ustavu Federacije;
- i) odlučuje o prijenosu ovlaštenja Kantona na općinu, i Federaciju;
- j) odobrava zaključivanje ugovora i sporazuma u oblasti međunarodnih odnosa i međunarodne suradnje;
- k) provodi istragu sukladno ovom Ustavu i posebnim propisima;
- l) vrši i druge poslove utvrđene federalnim propisima, ovim Ustavom i kantonalnim propisima.

Skupština bira predsjedavajućeg i dva njegova zamjenika iz reda izabраних poslanika.

Skupština zasijeda javno, izuzev u slučajevima kada je to predviđeno njenim poslovníkom. Izvještaji o zasjedanjima i donesenim odlukama se objavljuju u sredstvima javnog informiranja.

U vršenju svojih nadležnosti Skupština donosi zakone, druge propise, te opće i pojedinačne akte (dalje: propisi).

Propisi se smatraju donesenim ako sjednici prisustvuje najmanje 51% (pedesetijedanposto) poslanika i ako je za predloženi propis glasala većina od ukupnog broja izabраних poslanika.

Izuzetno, kada se radi o pitanjima vezanim za ostvarivanje posebnih nacionalnih, socijalnih ili drugih interesa određenih grupa građana, 15% (petnaestposto) poslanika može zatražiti da se odluka donese dvotrećinskom većinom od ukupnog broja izabраних poslanika u Skupštini.

Propisi koji imaju karakter općeg akta stupaju na snagu kako je to u njima određeno, ali ne prije nego što budu objavljeni.

Skupštine ili njihovi odbori mogu provoditi istrage radi raspravljanja određenih pitanja koja su se pojavila u odnosima unutar Kantona, a u kojima je učestvovao bilo koji od poslanika, članova Vlade odnosno organa ili službi kantonalne Vlade, te u tom cilju pozivati svjedoke ili prikupljati druge dokaze.

Komisije za sigurnost skupština kantona

Kao nosioci zakonodavne vlasti kantonalne skupštine bi trebalo da, kako je to i ustavima predviđeno da kontrolišu rad policije putem svojih tijela. Međutim to nije praksa i taj dio nadležnosti sve skupštine kantona obavljaju samo u dijelu koji se odnosi na provođenje procesa izbora policijskog komesara, dok parlamentarni nadzor nad radom policije u kantonima niko ne provodi. U nekoliko kantona skupštine imaju imenovane komisije za sigurnost (Zeničko – dobojski kanton, Bosansko - podrinjski kanton). Međutim, one uopšte ne provode nadzor nad radom policije, već se oslanjaju na rad Nezavisnih odbora za izbor i imenovanje policijskog komesara, dok većina kantona, odnosno skupština kantona uopšte nemaju komisije za sigurnost.

Nezavisni odbori za izbor i reviziju policijskog komesara skupštine kantona

Ministarstva unutrašnjih poslova kantona, odnosno uprave policije u okvirima ministarstava unutrašnjih poslova, samostalne su policijske agencije.

- › Prosljeđivanje žalbi Odsjeku unutarnje kontrole za pokretanje istrage u svezi javne žalbe protiv policijskog službenika ili drugog djelatnika Ministarstva,
- › Nadgledanje istraga Odsjeka za unutarnju kontrolu,
- › Nalaganje nove istrage u slučaju kad Ured nije zadovoljan istragom Odsjeka za unutarnju kontrolu,
- › Nadgledanje prosljeđivanja slučajeva koji uključuju kaznenu odgovornost od strane Odsjeka za unutarnju kontrolu Uredu javnog tužitelja,
- › Nadgledanje sustava neformalnog rješavanja žalbi građana u cilju otklanjanja pritiska, kako bi se slučajevi rješavali na ovaj način,
- › Primanje izvještaja od sudova vezanih za kaznene i druge navode o prekršajima u kojima su policijski službenici i drugi djelatnici Ministarstva predmet istrage i / ili postupka,
- › Nadgledanje provođenja izrečenih kaznih,
- › Obavješćavanje podnositelja žalbe o ishodu istrage u pismenoj formi što je prije moguće,
- › U slučaju bilo kakve lažne i neutemeljene žalbe Ured je odgovoran za pokretanje zakonskog postupka protiv podnositelja žalbe,
- › Predlaganje disciplinskog postupka protiv službenika Odsjeka za unutarnju kontrolu ili izravnog supervizora, zbog svjesnog zanemarivanja ili neodgovarajućeg vođenja istrage,
- › Osiguravanje nezavisnosti Odsjeka za unutarnju kontrolu. Ured treba biti konzultiran pri bilo kakvim premještajima službenika Odsjeka za unutarnju kontrolu,
- › Ured će pokrenuti mjere protiv službenika koji zadržava, ometa ili prikriva informacije vezane za bilo koji pokrenuti disciplinski postupak,

› Pripremanje i slanje županijskoj Skupštini tromjesečnih i godišnjih izvješća preko povjerenstva županijske skupštine po pitanjima generalno vezanim za funkciju Ureda, uključujući bilo koja pitanja koja zaslužuju pažnju Vlade, na temelju značaja tih pitanja ili drugih posebnih okolnosti.

Ured za žalbe javnosti djeluje unutar Ministarstva unutarnjih poslova, ali obavlja svoje dužnosti i obveze neovisno od operativnog lanca zapovijedanja.

Da bi otklonio mogućnost političkih utjecaja na rad Ureda, te da bi osigurao njegovu neovisnost, zakonodavac je propisao visoke kriterije za članstvo u Uredu. Uz opći uvjet da svi moraju biti državljani BIH, članovi ureda moraju ispunjavati i slijedeće posebne uvjete:

- › Članovi Ureda trebaju biti istaknute osobe sa fakultetskim obrazovanjem,
- › Predsjedavajući mora imati najmanje deset godina radnog iskustva u pravosuđu iz oblasti kaznenog prava, kao sudac ili tužitelj,
- › Niti jedan od članova, osim predstavnika policijskih službenika ne može biti državni službenik,
- › Ne može biti član nijedne političke stranke.
- › Ne može biti kazneno progonjen ili ranije osuđivan uključujući i brisane presude,
- › Ne može imati dugovanja prema bankama ili bilo kojim drugim finansijskim institucijama,
- › Mora imati besprijekoran ugled i davati doprinos u oblastima javne djelatnosti,
- › Članovi moraju imati završen fakultet iz oblasti pravne, tehničke, medicinske struke ili društvenih nauka, svaki sa najmanje deset godina radnog iskustva u svojoj oblasti rada.

Također, propisano je da među članovima Ureda treba biti najmanje jedna žena, jedan predstavnik iz reda policijskih službenika i jedan predstavnik manjinskog naroda.

Odsjek za unutarnju kontrolu

Društvo je policiji namijenilo odgovornu zadaću zaštite ljudi i njihove imovine a da bi policija mogla uspješno izvršiti tu zadaću dane su još velike ovlasti - policijski službenici prilikom vršenja dužnosti, kada se za to steknu zakonom propisani uvjeti, ovlaštene su upotrijebiti silu, uključujući i vatreno oružje.

- › Razumljivo je zašto policija ima velike ovlasti.
- › Također, razumljiva je bojazan društva da ne dođe do prekoračenja tih ovlasti.

Da bi se efikasno sankcioniralo eventualno prekoračenje ovlasti od strane policijskih službenika, te da bi se sankcionirali drugi oblici neprofesionalnog i nedoličnog ponašanja policijskih službenika i drugih djelatnika Ministarstva, formirani su Odsjek za unutarnju kontrolu i Javno - žalbeni Ured.

Nadležnosti Odsjeka za unutarnju kontrolu su slijedeće:

- › zaprimanje i istraga predstavki vezanih za nepravilno i neprimjereno postupanje svih djelatnika Ministarstva,
 - › provođenje unutarnje istrage u svim slučajevima koji uključuju uporabu sile, prekoračenje ovlasti, uporabu smrtonosne sile i korupciju,
 - › provođenje unutarnje istrage pokrenute od strane rukovoditelja,
 - › provođenje istrage povodom prijava o povredama počinjenim od strane rukovoditelja a podnesenih od strane podređenih policijskih službenika i drugih djelatnika Ministarstva,
- provođenje istrage povodom bilo kojeg slučaja koji može rezultirati pokretanjem disciplinskog postupka.
- Ministarstva unutrašnjih poslova kantona uglavnom imaju ista tijela kontrole i nadzora, dok su skupštine kantona počele sa formiranjem svojih kontrolnih mehanizama i u dogledno vrijeme taj process će biti zaokružen.

ZAKLJUČAK

Demokratski nadzor i kontrola nad radom policije, kao tekovina demokratskih društava, javila se i kao potreba u Bosni i Hercegovini, „mladoj demokratiji“. Kao i svaka novina u društvu, demokratski nadzor i kontrola prolaze kroz određene faze u razvoju, prateći demokratizaciju društva u cjelini. Obzirom na složeno unutrašnje ustrojstvo Bosne i Hercegovine, nekoliko nivoa vlasti i veliki broj policijskih agencija, samim tim je i demokratski nadzor i kontrola nad njihovim radom kompleksan. Kontrolni mehanizmi od državnog nivoa, preko entiteta i kantona, do Brčko distrikta, u istoj misiji, na po malo drugačije načine obavljaju tu funkciju. Svi oni u svom radu nailaze na slične probleme, od formalno - pravnih nedorečenosti i zapreka, do dnevno - političkih smetnji. Svakim danom se sve više uviđa opravdanost njihovog postojanja i profiliranja, kao najozbiljnijeg korektiva rada policijskih agencija. Pored toga, sa druge strane se javljaju problemi u vidu potrebe politika, koje ih žele iskoristiti kao alat za uspostavu „svoje kontrole“ nad radom policijskih agencija. Prema svemu navedenom, demokratski nadzor i kontrola nad radom policijskih agencija u Bosni i Hercegovini je nasušna potreba, koja će se razvijati prateći razvoj demokratskih institucija i društva u cjelini.

LITERATURA

a) Knjige i monografije:

1. Aydinli, E. i Rosenau, J.(ed.) (2005). *Globalization, Security, and the Nation-State*. New York: State University of New York Press
2. Abazović, D. M. (2010). *Ogledi o sigurnosti*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
3. Abazović D. M. (2008). *Ogledi o bosanskohercegovačkoj zbilji*. Sarajevo: DES.
4. Abazović D. M. (2002). *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi*. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka.
5. Beridan, I. (2009). *Politika i sigurnost*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
6. Born, H. i Leigh, I. (2005). *Pravni standardi i najbolji načini nadzora obavještajnih agencija*. Ženeva: Ženevski centar za demokratski nadzor nad oružanim snagama.
7. Bašić, N. i Stoett P. (2003). *Sigurnosne studije u tranziciji*. Bihać: Univerzitet u Bihaću.
8. Cikotić, S. (2010). *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca.
9. Civitas Bosne i Hercegovine. (2002). *Demokratija i ljudska prava*. Sarajevo: Civitas BiH.
10. Ćurak, N. (2004). *Dejtonski nacionalizam*. Sarajevo: Buybook.
11. Ćurak N. (2006). *Obnova bosanskih utopija*. Sarajevo – Zagreb: Synopsis.
12. Dinitrijević, V. (1988). *Pojam terorizma*. Beograd: Pravni fakultet.
13. Dinitrijević, V. (2000). *Terorizam*. Beograd: KVS.
14. Dinitrijević, V. (1985). *Strahovlada*. Beograd: Rad.
15. Doubt, K. (2003). *Sociologija nakon Bosne*. Sarajevo: Buybook.

16. Dujović, J. (1997). *Osnovi ratne vještine*. Sarajevo: DES.
17. Dujović J. (2006). *Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
18. Dujović, J. (2005). *Teorija strategije*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
19. Duraković, N. (2000). *Uporedni politički sistemi*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
20. Grizold, A., Tatalović, S. i Cvrtila, V. (2008). *Suvremene sigurnosne politike*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
21. Grizold, A., Tatalović, S. i Cvrtila, V. (1999). *Suvremeni sistemi nacionalne sigurnosti*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
22. Grupa autora. (2006). *Otvoreno o policiji i korupciji*. Sarajevo: Udruženje diplomiranih kriminalista u BiH.
23. Grupa autora. (2005). *Platforma za mir u Republici Hrvatskoj*. Osijek: Nansen dijalog centar Osijek.
24. Hadžić, M. (2001). *Demokratska kontrola vojske i policije*. Beograd: Centar za civilno – vojne odnose.
25. Hadžić, M., Timotić, M. i Milosavljević, B. (2004). *Smisao reforme sektora bezbednosti*. Beograd: Centar za civilno - vojne odnose (CCVO).
26. Hantigton, P. S. (2004). *Vojnik i država*. Beograd: Centar za studije Jugoistočne Evrope.
27. Held, D. (1990). *Modeli demokratije*. Zagreb: Školska knjiga.
28. Hobsbaum, E. (2008). *Globalizacija, demokratija i terorizam*. Beograd: Arhipelag.
29. Huseinbašić, Ć. (2009). *Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja*. Sarajevo: Jordan studio.
30. Ibrahimagić, O. (1999). *Politički sistem BiH*. Sarajevo: Magistrat.

31. Ignjatović, Đ. (1998). *Organizovani kriminalitet*. Beograd: Policijska akademija.
32. Kremer, U. (2000). *Novi NATO - Novi ratovi*. Beograd: Filip Višnjić.
33. Masleša, R. (2001). *Teorija i sistemi sigurnosti*. Sarajevo: Magistrat.
34. Modly, D., Petrović B. i Korajlić N. (2004). *Uvod u Kriminalistiku*. Sarajevo: Fakultet kriminalističkih nauka.
35. Pejanović, M. (2005). *Politički razvitak Bosne i Hercegovine u postdejtonskom periodu*. Sarajevo: Šahinpašić.
36. Petrović B. i Meško G. (2004). *Kriminologija*. Sarajevo: Pravni fakultet.
37. Petrović, B. i Meško, G.(2008). *Kriminologija*. Sarajevo: Pravni fakultet
38. Petrović B. i Dobovšek B.(2007). *Mreže organiziranog kriminaliteta*. Sarajevo: Pravni fakultet.
39. Petrović, B. (2004). *Narkokriminal*. Sarajevo: Pravni fakultet.
40. Roberg, R. i dr. (2004). *Policija i društvo*. Office of Public Affairs Embassy of the United States of America – Sarajevo, Sarajevo: Buybook.
41. Sačić, Ž. (1997). *Organizirani kriminalitet u Hrvatskoj*. Zagreb: MUP RH.
42. Smajić, M. (2003). *Mirovne operacije organizacije ujedinjenih naroda*. Sarajevo: Federalno ministarstvo odbrane.
43. Smajić, M. (2010). *Organizovani kriminal u Bosni i Hercegovini – tranzicijske*
44. *dileme*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka.
45. Smajić, Z. (2005). *Evropska unija za svakoga*. Sarajevo: Eurocontact.
46. Spahić, B. (2000). *Izazovi političkog marketinga*. Sarajevo: Compact.
47. Spahić, B. (2001). *Nacionalni antimarketing ex-yu i BH naroda*. Sarajevo: VKBI.
48. Spahić, T. (2008). *Sigurnosne determinante demokratske tranzicije policije u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: CPU.

49. Stolpe, O. (2004). *Strategien gegen das Organisierte Verbrechen*. Munchen: Heymanns.
50. Šamić, M. (2003). *Kako nastaje naučno djelo*. Sarajevo: Svjetlost
51. Tafro, S. (2005). *Vijeće ministara BiH*. Sarajevo: DES
52. Tatalović, S. (2003). *Etnički sukobi i Europska sigurnost*. Zagreb: Politička kultura.
53. Tatalović, S. (2006). *Nacionalna i međunarodna sigurnost*. Zagreb: Politička kultura.
54. Tatalović, S. i Bilandžić, M. (2005). *Osnove nacionalne sigurnosti*. Zagreb: MUP RH.
55. Termiz, Dž. (2003). *Metodologija društvenih istraživanja*. Sarajevo: Šahinpašić.
56. Turek, F. (1999). *Globalizacija i globalna sigurnost*. Varaždin: Interland
57. Vujević, M. (1983). *Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti*. Zagreb: Informator.
58. Vukadinović, R., (1998). *Međunarodni politički odnosi*. Zagreb: Barbat.
59. Vukadinović, R. (1999). *Sigurnost na jugoistoku Evrope*. Varaždin: Interland.

b) Enciklopedije, leksikoni i rječnici

1. Bačić, A. (1994). *Leksikon temeljnih pojmova politike*. ABCeda demokracije, Sarajevo: Soroš otvoreno društvo BiH.
2. Beridan, I., Tomić, I. i Kreso, M. (2001). *Leksikon sigurnosti*. Sarajevo: DES.
3. Kasumović, A. i Huseinbašić, Ć. (2000). *Enciklopedijski rječnik odbrane BiH*, Sarajevo: Sejtarija.
4. Klaić, B. (1989). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice Hrvatske.

5. Modly, D. i Korajlić, N. (2002). *Kriminalistički rječnik*. Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje.
6. Miletić, S. (2001). *Pojmovnik policijskog prava*. Beograd: Službeni glasnik.
7. Nohlen, D. (2001). *Politološki rječnik: Država i politika*. Osijek – Zagreb – Split: Panliber.

a) Radovi u časopisima i zbornicima

1. Petrović, B. i Peršak, N. (2007). *Sigurnost i suradnja kao reakcija na organizirani kriminalitet u srednjoj i jugoistočnoj Europi*. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Smajić, M. (2009). *Obrazovanje i obuka policijskih snaga u Bosni i Hercegovini*. Časopis za društvena pitanja „PREGLED“ broj 1, januar - april 2009. godine (189.-211. str.).

d) Normativno - pravna dokumenta

1. JP NIO Službeni list RBiH (1996). *Dejtonski mirovni sporazum*. Sarajevo.
2. Službene novine BiH (2003). *Krivični zakon BiH*. Sarajevo: Službene novine, broj 3/03.
3. Službene novine FBiH (2003). *Krivični zakon FBiH*, Sarajevo: Službene novine, broj 36/03.
4. Službeni glasnik RS-a (2010). *Krivični zakon Republike Srpske*, Banja Luka: Službeni glasnik RS, broj 73/10.
5. Službene novine BiH (2004). *Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu*. Sarajevo: Službene novine BiH, broj 27/04.
6. Službene novine BiH (2004). *Zakon o Državnoj graničnoj službi*. Sarajevo: Službene novine BiH, broj 50/04.
7. Službene novine BiH (2004). *Zakon o policijskim službenicima BiH*. Sarajevo: Službene novine BiH, broj 27/04.
8. Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine (2005). *Zakon o unutrašnjim poslovima FBiH*, Sarajevo: Službene novine FBiH, broj: 49/05.

9. Službene novine Federacije BiH (2005). *Zakon o policijskim službenicima FBiH*. Sarajevo: Službene novine FBiH, broj: 27/05.
10. Službeni glasnik RS (2003). *Zakon o unutrašnjim poslovima RS*. Banja Luka: Službeni glasnik RS, broj 48/03.
11. *Službeni glasnik Brčko Distrikta (2000). Zakon o policiji u Brčko distriktu*. Brčko: Službeni glasnik Brčko distrikta, broj: 2/00
12. Službene novine BiH (2002). *UN-ova Konvencija za borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta*. Sarajevo: Službene novine BiH, broj 3/02.
13. Službene novine Kantona Sarajevo (2000). *Zakon o unutrašnjim poslovima KS*. Sarajevo: Službene novine KS, broj 22/00.
14. Službene novine Kantona Sarajevo (2006). *Zakon o policijskim službenicima KS*. Sarajevo: Službene novine KS, broj 25/06.